

Na podlagi 110. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17) in v zvezi z drugim odstavkom 5. člena Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije (Uradni list RS, št. 34/04, 43/10, 107/10 in 30/15) je Državni zbor na seji 8. marca 2019 sprejel

DEKLARACIJO

O USMERITVAH ZA DELOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE V INSTITUCIJAH EVROPSKE UNIJE V OBDOBJU JANUAR 2019–JUNIJ 2020 (DEUDIEU1920)

Ob zavedanju poslanstva in temeljnih ciljev Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) ter vloge Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Slovenija) kot njene članice, ob ponovni potrditvi zavezanosti skupnim vrednotam in ciljem, kot so opredeljeni v Pogodbi o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: PEU) in Pogodbi o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU), v želji po odločnem uveljavljanju ciljev Slovenije v institucijah EU, še zlasti v Svetu EU, ob upoštevanju 18-mesečnega programa Sveta EU (1. januar 2019–30. junij 2020) in Delovnega programa Komisije za leto 2019, ob upoštevanju prednostnih nalog, ki si jih je za to obdobje zastavila Slovenija, Državni zbor s to deklaracijo sprejema temeljne politične usmeritve glede strateških vprašanj, s katerimi se bo Slovenija srečevala pri nadaljnjem odločanju v postopkih sprejemanja posameznih zakonodajnih aktov in drugih dokumentov EU v obdobju januar 2019–junij 2020, ter se v okviru svojih pristojnosti pridružuje skupnim prizadevanjem pri izvajanju te deklaracije.

DEKLARACIJA O USMERITVAH ZA DELOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE V INSTITUCIJAH EVROPSKE UNIJE V OBDOBJU JANUAR 2019–JUNIJ 2020

Obdobje te deklaracije zaznamuje kar nekaj neznank – izteka se petletni institucionalni in zakonodajni cikel, z njim pa tudi usmeritve iz sedanje Strateške agende in desetih prednostnih nalog sedanje Evropske komisije (v nadaljnjem besedilu: Komisija). Evropske volitve maja 2019 bodo prinesle nova politična razmerja v Evropskem parlamentu in nove voditelje institucij EU, ki bodo izvajali novo Strateško agendo. Njene temeljne prioritete bodo zasnovali voditelji držav članic EU na neformalnem vrhu 9. maja 2019 v romunskem Sibiu in jo nato potrdili na junijskem zasedanju Evropskega sveta. Iz EU bo tudi prvič izstopila ena od njenih pomembnejših držav članic – Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske (Združeno kraljestvo).

Kljub tem institucionalnim in strateškim spremembam se bo Slovenija v skladu s svojimi sprejetimi načelnimi izhodišči glede prihodnosti EU dosledno in dejavno zavzemala za trdno, tesno povezano in enotno EU, ki se bo sposobna učinkovito soočiti s prihodnjimi izzivi. Še naprej bomo zagovarjali spoštovanje enakosti in solidarnosti držav članic kot dveh ključnih načel evropskega integracijskega procesa ter jasna pravila igre, ki morajo veljati za vse enako. Unija, za kakršno se Slovenija zavzema v vseh letih svojega članstva, temelji na vladavini evropskega in mednarodnega prava, ki so ji zavezane vse države članice, in na skupnih vrednotah, ki so Unijo izoblikovale v izjemen primer nadnacionalnega povezovanja v svetu. Slovenija bo tvorno in prepričano delovala za to, da se razlike in delitve v EU ne bodo poglobljale, saj razumemo enotnost držav članic kot odločilen dejavnik njenega nadaljnega razvoja.

Proces razprave voditeljev držav članic in institucij EU o prihodnosti Evrope se bo tudi v letu 2019 nadaljeval v Evropskem svetu kot osrednjem forumu skupnega razmisleka in odločanja, na podlagi Agende voditeljev, ki jo je septembra 2017 predlagal predsednik Tusk. Agenda je osredotočena na konkretna področja, ki so v ospredju skrbi državljanov EU: varnost,

migracije, reforma evrskega območja in prihodnje financiranje EU, brezposelnost in druga socialna vprašanja. EU mora zagotavljati svojim državljanom zunanjo in notranjo varnost ter ščititi nacionalne in evropsko identiteto. Gospodarska in socialna konvergenca sta pomembna predpogoja za dolgoročno stabilnost in enotnost EU. Moramo biti sposobni ustvarjati delovna mesta ter krepiti vzdržno rast za vse v celotni EU. Pri določanju skupnih interesov moramo izhajati iz predhodnega razumevanja vsake države članice ter iz medsebojne solidarnosti. V strateškem interesu Slovenije je tako kot doslej biti del najtesneje povezanega dela EU.

Okvirno oceno iztekajočega se mandata je podal predsednik Komisije Juncker v svojem zadnjem govoru o stanju Unije jeseni 2018 v Evropskem parlamentu. Izpostavil je še vrsto pomembnih političnih sporočil in napovedal delo v zadnjem obdobju mandata sedanje Komisije pred naslednjimi volitvami.

Po soočenju z gospodarsko in finančno krizo, ki je prizadela številne države članice in postavila na preizkušnjo trdnost evrskega območja, je EU v zadnjih letih uspela doseči pozitivne gospodarske rezultate. Okrepljena trgovinska moč EU, ki prihaja do izraza tako v odnosih s Kitajsko kot z ZDA, je tudi rezultat tega, da EU govori z enim glasom, kar je treba doseči tudi pri drugih vprašanih globalnega pomena. Pri tem je posebej pomembna potreba po nadaljnem izvozu stabilnosti v soseščino EU, saj s tem zagotavljamo varnost za svoje državljanke in prispevamo k bolj uravnoteženemu svetovnemu razvoju.

EU mora združevati politično in ekonomsko moč posameznih članic, hkrati pa v mednarodni skupnosti ostati zavezana multilateralnemu delovanju. Sodobni geopolitični kontekst od EU zahteva sposobnost močnejšega sooblikovanja svetovne politike. Preseči bi bilo treba delitve in narediti korak k večji suverenosti Evrope, samozavestne zaradi svojih civilizacijskih pridobitev in temeljnih vrednot. Pot do tega pa vodi preko uresničitve zavez in danih obljub. Za državljanke, ki dajejo legitimnost obstoju Unije, namreč štejejo le doseženi rezultati.

Program tria predsedstev Sveta EU za obdobje januar 2019–junij 2020 je zavezan zagotavljanju nemotenega prehoda v nov institucionalni in zakonodajni cikel ter dokončanju odprtih zadev iz sedanje Strateške agende. Tudi v tem programu so kot nujna stalnica delovanja poudarjene skupne vrednote Unije. Naslednje tri predsedujoče države so se skupaj zavezale h krepitvi zaupanja državljanov in podjetij v evropski projekt ter k razvoju konkurenčnosti, gospodarski rasti in podpori naložb. Posebno pozornost bodo posvetile ekonomski, socialni in ozemeljski koheziji. Krepiti in ohranjati želijo multilateralni sistem ter uresničevati cilje Agende 2030 za trajnostni razvoj znotraj in zunaj EU. Trio predsedstev si bo prizadeval za enotnost in soglasje na ravni EU. Zavezan bo transparentnemu delovanju EU, ki bo blizu državljanom in bo spoštovala načeli dobrega vodenja in boljše zakonodaje. Pomembna segmenta njihovega delovanja bosta tudi izboljševanje poznavanja EU in ozaveščanje o konkretnih rezultatih politik EU, zlasti med mladimi.

Te usmeritve so vodilo tudi za Slovenijo, ki bo sodelovala pri nadaljnem intenzivnem delu v obdobju do evropskih volitev spomladi prihodnje leto in po vzpostavitvi novega institucionalnega vodstva EU. Zavzemamo se za doseganje soglasja o najpomembnejših zakonodajnih pobudah, ki so še v pripravi: predvsem pri ukrepih za obvladovanje migracijskih izzivov, za dokončanje ekonomske in monetarne unije, pogajanjih o večletnem finančnem okviru in nadaljnji poglobitvi notranjega trga. Tudi v Sloveniji smo namreč prepričani, da bi bila v času pred volitvami v Evropski parlament ravno demonstracija zmožnosti doseganja kompromisov in reševanja skupnih izzivov najboljša popotnica za zmago evropsko usmerjenih političnih sil. Za Slovenijo je zelo pomemben poudarek, ki se nanaša na krepitev in zaščito demokracije ter vrednot v okviru vladavine prava.

Ob pregledu zapisanih strateških ciljev iz Deklaracije za obdobje julij 2017–december 2018 ugotavljamo, da so bila prizadevanja Slovenije za uresničevanje teh ciljev v preteklem letu in pol dosledna.

Med njimi želimo omeniti predvsem prizadevanja za izboljšanje komunikacije z državljani in njihovo vključitev v posvetovanja o prihodnosti EU. Slovenija je v zadnjih letih izvedla številne razprave s splošno in strokovno javnostjo o različnih vidikih prihodnosti EU, v letu 2018 pa se je pridružila projektu vseevropskega posvetovanja z državljani, ki je omogočil izmenjavo izkušenj med državami članicami in se zaključil s skupnim poročilom o rezultatih posvetovanj, s katerim so se na decembrskem zasedanju seznanili voditelji EU.

Posvetovanja so pokazala, da je podpora slovenskih državljanov evropskemu projektu ne glede na vse krize, ki smo jih doživeli od časa našega vstopa v EU, trdna. Državljeni se zavedajo zgodovinskega pomena EU za ohranjanje miru na celini, se identificirajo z deklariranimi vrednotami EU kot pravo usmeritvijo v spreminjajočih se razmerah v svetu, hkrati pa v svojem vsakdanjem življenju občutijo tudi številne praktične koristi članstva. Na nekaterih področjih, tudi tistih, ki so tradicionalno v pristojnosti držav članic, bi si državljani želeli več Evrope (med drugim pri socialni politiki, izobraževanju, varnosti). Po drugi strani pa bi si državljani želeli več vpliva svoje države v okviru EU. Posvetovanja so potrdila, da je za večjo demokratizacijo EU nujna stalna praksa aktivne participacije državljanov. Treba je slišati vsa mnenja, tudi evroskeptična ali kritična. K večjemu poenotenju EU in suverenosti na svetovnem prizorišču bi gotovo pripomogel razvoj evropske identitete, v tem okviru so ključne mlade generacije. Cilj civilnega dialoga o evropskih zadevah je med drugim tudi povečanje volilne udeležbe, s tem pa krepitev demokratične legitimnosti. Slovenija si bo prizadevala za izboljšanje posvetovalne prakse pri oblikovanju politik EU.

V naslednjem obdobju delovanja EU in Slovenije se bosta nadaljevala dva obsežna horizontalna procesa, ki zadevata vse politike EU: dokončanje izstopa Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske iz EU in vzpostavitev prihodnjega odnosa z Združenim kraljestvom ter pogajanja o večletnem finančnem okviru po letu 2020.

Izstop Združenega kraljestva iz EU bo zagotovo zahteval določeno mero konsolidacije EU. Imel bo namreč dokajšen vpliv na razmerja moči med državami članicami, porazdelitev interesov, financiranja, pa tudi institucionalne in kadrovske posledice. Vsekakor je bistvenega pomena, da je z Združenim kraljestvom dosežen izstopni dogovor in da so postavljena jasna pravila medsebojnega sodelovanja v času prehodnega obdobja. V pogajanjih za opredelitev odnosov po letu 2020 se bo Slovenija zavzemala za enoten pristop EU-27 do zahtev Velike Britanije, pri čemer ostaja osnovno vodilo spoštovanje temeljnih načel pogajanj in zakonodaje EU.

Ena od najpomembnejših prednostnih nalog v naslednjem obdobju bodo pogajanja o večletnem finančnem okviru EU po letu 2020. Ta namreč ne vpliva zgolj na obseg sredstev za države članice iz proračuna EU, temveč pomeni jasen znak, katere bodo prioritete in v katero smer se želi EU razvijati v naslednjem srednjeročnem obdobju. Slovenija močno podpira ambicijo sedanje Komisije, da se dogovor o večletnem finančnem okviru doseže čim prej, po možnosti pred naslednjimi evropskimi volitvami, saj bo to pokazalo, da se je Unija sposobna poenotiti in hitro reagirati glede ključnih vprašanj. Pozitivna plat predloga Komisije je, da je kljub napovedanemu izstopu Združenega kraljestva iz EU predlagan ambiciozen obseg večletnega finančnega okvira, ki je realno primerljiv s sedanjim. Tako bo možno dodatno financirati ključne nove prioritete, kot so migracije, digitalizacija, varnost in obramba, ter hkrati ohraniti razumen obseg sredstev za dve ključni politiki proračuna EU – kohezijsko politiko in skupno kmetijsko politiko.

Slovenija pripisuje velik pomen kohezijski politiki in politiki razvoja podeželja. Na področju kohezijske politike bo za Slovenijo zelo pomembno, da bo obseg kohezijskih sredstev

za države in regije še naprej temeljil na merilu relativne razvitosti in da se bo našla rešitev, ki bo preprečila nenadne padce kohezijskih sredstev ne samo na ravni držav, temveč tudi na ravni regij. V okviru skupne kmetijske politike Slovenija zlasti opozarja na previsoko znižanje sredstev za razvoj podeželja. Razvoj podeželja je temeljna razvojna komponenta skupne kmetijske politike, ki prispeva k reševanju okoljskih in podnebnih izzivov ter ohranjanju živega podeželja.

V naslednjih letih bodo za vlado poseben izziv tudi priprave na predsedovanje Slovenije Svetu EU v drugi polovici leta 2021. Iz izkušenj prvega predsedovanja leta 2008 vemo, da gre za zelo odgovorno in zahtevno nalogo, ki bo terjala angažiranost vseh resorjev. Nadaljnja krepitev dialoga z vsemi institucijami EU in sopredsedujočima državama tria, Nemčijo in Portugalsko, bo dobra popotnica k uresničevanju konsistentne evropske agende in splošnih ciljev predsedovanja ter povečanju prepoznavnosti Slovenije v EU. V procesu priprav bo vlada sodelovala tudi z Državnim zborom in mu redno poročala o stanju in izvajanju priprav.

Podlage za delovanje v naslednjem obdobju so poleg slovenskih prioritet, ki so zapisane v aktualnih strateških dokumentih Slovenije, Program dela Komisije za 2019, 18-mesečni program tria predsedstev – Romunije, Finske in Hrvaške, še naprej pa tudi zaveze iz Rimske izjave voditeljev držav članic in institucij EU, sprejete marca 2017. Slovenija si bo pri delovanju v okviru EU prizadevala za nadaljnje uresničevanje štirih strateških ciljev, ki smo jih opredelili že v prejšnji deklaraciji:

1. Varna Evropa – varna Slovenija

Slovenija si bo prizadevala za ukrepe na ravni EU, ki bodo omogočili, da se bodo slovenski državljani počutili varne v Sloveniji in EU in da bodo pri tem spoštovane temeljne človekove pravice.

Krepitev sodelovanja EU na področju varnosti in obrambe bo ključen element našega uspeha, zlasti na področju odvratanja kibernetičnih in informacijskih napadov ter hibridnih delovanj, ki so se v zadnjem letu izjemno okrepila v mednarodnem prostoru tako s strani državnih kot nadržavnih akterjev. Slovenija si bo prizadevala za okrepitev evropskih in nacionalnih zmogljivosti pri zagotavljanju kibernetične in informacijske varnosti.

Varnost je treba doseči tudi z učinkovitim varovanjem zunanje meje EU. Da bi to izpolnili, si bo Slovenija prizadevala za ustrezno krepitev Evropske mejne in obalne straže ter za vzpostavitev novih nalog, ki bodo pripomogle k učinkovitejšemu varovanju zunanjih meja EU. To je pomembno tudi za odpravo neupravičenega začasnega podaljševanja nadzora na notranjih mejah, ki omejuje ključne pridobitve EU, prosto gibanje državljanov EU in nemoteno delovanje skupnega trga. Naš skupni cilj mora biti učinkovito izvajanje schengenske zakonodaje in vrnitev k polnemu delovanju schengenskega območja, brez nadzora na notranjih mejah.

Vprašanje varovanja meja je pomembno tudi z vidika migracij. Te so prvič po letu 2015 na ravni pred krizo, kar je posledica številnih ukrepov, ki so bili sprejeti na ravni EU. Slovenija bo tudi v prihodnje dejavna pri reševanju problematike migracij na območju Zahodnega Balkana in si prizadevala za pomoč državam te regije. Še naprej bo izpostavljala pomen skupnih evropskih rešitev, pri katerih je treba delovati enotno in solidarno. Hkrati si bo prizadevala, da se to izredno kompleksno vprašanje ureja z ukrepi za odpravo temeljnih vzrokov migracij ter s sodelovanjem držav izvora in tranzita.

2. Uspešna in trajnostna Evropa/Slovenija

Osrednji cilj *Strategije razvoja Slovenije 2030* je zagotoviti kakovostno življenje za vse. Uresničiti ga je mogoče z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki upošteva omejitve in zmožnosti planeta ter ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove.

Na ravni EU Slovenija ostaja zavezana trajnostni rasti, razvijajočemu se enotnemu trgu EU, skrbi za mala in srednja podjetja ter dobro delujoči ekonomski in monetarni uniji.

Delujoč enotni trg, ki je leta 2018 obeležil svojo 25. obletnico, je ključnega pomena za večjo konkurenčnost slovenskega in evropskega gospodarstva in s tem za gospodarsko rast in nova delovna mesta v EU. Pri oblikovanju zakonodajnih pobud EU si bo Slovenija prizadevala za njegovo nadaljnjo krepitev in odstranitev preostalih ovir ter varstvo potrošnikov. Posebna pozornost bo namenjena inovacijam, malim in srednjim podjetjem ter vzpostavljanju skupne industrijske politike. Za našo skupno prihodnost je izrednega pomena, da pravo mesto v razvijajočem se notranjem trgu dobi digitalna preobrazba EU. Slovenija si bo prizadevala za čimprejšnjo vzpostavitev prenovljenega pravnega okvira, odpiranje dodatnih možnosti za finančno podporo ukrepom na ravni držav članic ter ustrezno digitalno varnost. Pomemben element notranjega trga sta tudi ustrezna energetska in prometna politika. Slovenija si bo prizadevala za energetska unijo, v kateri bodo imeli še naprej osrednjo vlogo polno povezan in delujoč notranji energetski trg, ambiciozni podnebni in energetski cilji ter zagotavljanje energetske varnosti. Z vidika prometne politike je za Slovenijo ključnega pomena spodbujati varen in trajosten promet ter hkrati ohraniti konkurenčne prednosti, ki izhajajo iz njene prometne lege. Slovenija si bo zato prizadevala, da bodo ukrepi, sprejeti na ravni EU, zagotavljali ustrezno ravnovesje med socialnimi, ekonomskimi in okoljskimi učinki ter prispevali k doseganju varne in čiste mobilnosti.

Krepitev ekonomske in denarne unije ostaja eden od osrednjih interesov Slovenije v okviru EU. Slovenija je naklonjena politikam in ukrepom, ki prispevajo k večji stabilnosti in konvergenci evrskega območja. V znatni meri je to možno doseči z doslednejšim izvajanjem obstoječih dogovorov, zlasti s spoštovanjem *Pakta stabilnosti in rasti*. Strateški interes Slovenije je tudi, da se finančna stabilnost sistemsko zagotavlja z ustrezno regulacijo poslovanja, nadzora in reševanja finančnih institucij, zato bomo še naprej podpirali ukrepe, ki bodo prispevali k zmanjševanju prekomernih tveganj v finančnem sistemu in tveganj javnih financ pri reševanju finančnih institucij. Ob tem je treba nadaljevati s prizadevanji za krepitev bančne unije, najprej predvsem z zniževanjem tveganj v bančnem sistemu, na tej podlagi pa se lahko začnejo razprave o evropskem sistemu jamstva za vloge. Okrepiti je treba vlogo Evropskega stabilnostnega mehanizma, ki naj bi med drugim zagotovil skupni varovalni mehanizem za enotni sklad za reševanje, ter posodobiti nekatere njegove instrumente za njihovo večjo učinkovitost. Pri vzpostavljanju unije kapitalskih trgov se bo Slovenija zavzemala za ustrezno upoštevanje tudi manjših oziroma manj razvitih kapitalskih trgov. Ustvariti je treba več možnosti in varnosti za vlagatelje ter vzpostaviti prožnejši finančni sistem.

Evropska kmetijska in ribiška politika s svojimi instrumenti prispevata k doseganju ciljev glede zagotavljanja delovnih mest, rasti naložb in delovanja enotnega trga, pa tudi k ohranitvi razvoja podeželja in obmorskih območij, zagotavljanju proizvodnje varne in kakovostne hrane ter delovanju celotnih preskrbnih verig. Pomembni sta tudi za varovanje okolja, boj proti podnebnim spremembam in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Slovenija si bo zato prizadevala za nadgradnjo obeh obstoječih politik s posebnim poudarkom na večji ciljni naravnosti in poenostavitvah ter izboljšanju učinkovitosti, pri čemer je treba upoštevati specifične razmere v posameznih državah članicah. Čeprav na ravni EU ni skupne gozdarske politike, si bo Slovenija prizadevala za upoštevanje trajnostnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi na področju okolja in podnebnih sprememb ter pri spodbujanju krožnega gospodarstva.

3. Socialna Evropa – socialna Slovenija

Dostojno življenje za vse generacije je odgovornost in zaveza celotne družbe. Ključni vzvod za to je ustvarjanje razmer, v katerih bodo vsi ljudje lahko dostojno, enakopravno in odgovorno uresničili svoje danosti z aktivnostjo na različnih področjih. Slovenija sodi med države z nizko dohodkovno neenakostjo in relativno nizko stopnjo tveganja revščine, tudi učinkovitost socialnih transferjev je razmeroma visoka.

Socialni model, ki je bil sprejet konec leta 2017, pomembno določa prihodnjo pot EU na tem področju. Pred nami je EU, ki ne glede na različnost nacionalnih sistemov krepi vlogo socialnih partnerjev, spodbuja enakost med ženskami in moškimi ter pravice in enake priložnosti za vse, ki se bori proti brezposelnosti, diskriminaciji, socialni izključenosti in revščini.

Mladim bo EU tudi v prihodnje namenjala posebno skrb, zlasti na področju izobraževanja in usposabljanja. Slovenija tako podpira bolj dinamičen pristop EU na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine, saj meni, da so skupni programi in instrumenti EU ključni za nadaljnji razvoj, krepitev mobilnosti ter strateško povezovanje in sodelovanje institucij na evropski ravni.

4. Krepitev vloge EU na svetovnem prizorišču

V nepredvidljivem mednarodnem okolju, vedno znova pred novimi izzivi, ki jih države članice ne morejo reševati same, je močna in enotna EU zelo pomembna. Slovenija si bo tako še naprej dejavno prizadevala za močno in enotno skupno zunanjo in varnostno politiko ter za EU, ki bo zvesta skupnim načelom in vrednotam. Le tako se bo EU namreč lahko uveljavljala kot suveren in vpliven akter v mednarodnih odnosih, sposoben uresničevati skupne interese vseh držav članic.

Vodilo skupnega zunanjega delovanja EU ostaja *Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko EU* iz leta 2016. Slovenija si bo prizadevala za utrjevanje napredka, narejenega v zadnjih letih, ter za nadaljnje uresničevanje strategije. Zaradi trenda spodkopavanja mednarodnega prava (npr. ruske aktivnosti na vzhodu in jugu Ukrajine, uporaba kemičnega orožja) in multilateralizma v mednarodni skupnosti (odstopanje držav od mednarodnih dogovorov, izstopanje iz mednarodnih organizacij) bo Slovenija posebno pozornost posvečala zagovarjanju ohranitve in krepitev večstranskega sodelovanja in pomena spoštovanja mednarodne ureditve, ki temelji na mednarodnem pravu in v kateri mora imeti Organizacija združenih narodov osrednje mesto. To je ključno predvsem z vidika ohranjanja mednarodnega miru in varnosti.

Slovenija se bo še naprej zavzemala za mir, varnost in razvoj v neposrednem sosedstvu EU, na vzhodu in jugu, ter pri tem posebno pozornost namenjala regiji Zahodnega Balkana. Podpirala bo reformni napredek držav regije pri približevanju EU in izpostavljala pomen verodostojnega odzivanja EU ob izpolnjenih kriterijih napredka. V širši soseščini in svetu se bo osredotočala na preventivno delovanje, iskanje mirnih rešitev, spoštovanje mednarodnega in humanitarnega prava ter se zavzemala predvsem za dejavnejši pristop EU pri reševanju dolgotrajnih kriz in konfliktov. Z namenom reševanja vprašanj skupnega interesa in globalnih izzivov bo Slovenija še naprej zagovarjala pomen sodelovanja EU s ključnimi mednarodnimi akterji. Med globalnimi izzivi bo posebno pozornost namenjala proaktivnemu delovanju EU glede nezakonitih migracij.

Slovenija bo aktivno sodelovala tudi v procesu nadaljnje krepitev skupne varnostne in obrambne politike EU. Izpolnjevala bo kriterije in zaveze, ki izhajajo iz njenega članstva v stalnem strukturnem sodelovanju na področju varnosti in obrambe EU (PESCO), zagovarjala načelo enotnega nabora sil in pomena sodelovanja med EU in NATO ter pozornost posvečala

izvajanju novembra 2018 sprejetega dogovora o razvoju civilnih zmogljivosti kriznega upravljanja. Posebnega pomena pri zagotavljanju varnosti EU bo tudi učinkovito soočanje in krepitev odpornosti na novodobne varnostne izzive, predvsem kibernetске in hibridne grožnje.

Na področju skupne trgovinske politike bo Slovenija podpirala odprto in pošteno mednarodno trgovino, ki temelji na pravilih, saj je le tako mogoče izkoristiti pozitivne učinke globalizacije in z ustreznimi ukrepi blažiti škodljive. Ostala bo zavezana multilateralnemu trgovinskemu sistemu z osrednjo vlogo Svetovne trgovinske organizacije (WTO – World Trade Organization). Slovenija izpostavlja odgovornost EU pri oblikovanju svetovnih pravil in standardov, ob spoštovanju temeljnih vrednot EU na področju socialnih in delavskih pravic, varovanja zdravja ljudi, živali, rastlin in okolja, trajnostnega razvoja, pravic do urejanja v javnem interesu, ohranjanja naravnih virov, človekovih pravic, poštene in etične trgovine, zaščite podatkov ter uravnoteženega reševanja sporov med državo in investitorjem v skladu s pogodbami EU in mednarodnim pravom.

PREDNOSTNE NALOGE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO V INSTITUCIJAH EVROPSKE UNIJE V OBDOBJU JANUAR 2019–JUNIJ 2020

HORIZONTALNE ZADEVE

Razprava o prihodnosti EU

Ambicija procesa do evropskih volitev v maju 2019 je politični razmislek o nadaljnjih reformah na podlagi izvajanja *Strateške agende za Unijo v času sprememb*, ki jo je potrdil Evropski svet v juniju 2014, *skupne izjave* in časovnice, sprejete na zasedanju septembra 2016 v Bratislavi, in *Rimske izjave*, ki so jo voditelji 27 držav članic in institucij EU sprejeli 25. marca 2017 v Rimu ob proslavitvi 60. obletnice Rimske pogodbe in ki zahtuje cilje za obdobje desetih let. Cilj reformnega procesa je na temelju Lizbonske pogodbe zgraditi varno EU, EU blaginje in vzdržnega razvoja, socialno EU in močnejšo EU v svetu. Razprava med voditelji bo še naprej potekala v Evropskem svetu kot osrednjem forumu skupne refleksije in odločanja in bo sledila *Agendi voditeljev*, ki jo je predlagal njegov predsednik Tusk. Ključna vprašanja pri tem so zlasti vprašanje migracij ter dogovori o notranji in zunanji dimenziji upravljanja z njimi, notranji in zunanji vidiki varnosti, obramba, socialna razsežnost, institucionalna vprašanja ter reforma ekonomske in monetarne unije. Proces naj bi se zaključil na neformalnem vrhu EU-27 prihodnje leto 9. maja v romunskem mestu Sibiu, sledile pa bodo evropske volitve. Na vrhu v Sibiu naj bi voditelji sprejeli tudi *Strateško agendo* za obdobje naslednjega zakonodajnega mandata v EU.

Za Slovenijo je *Rimska izjava* dober dokument. Osredotoča se na prave odgovore glede na izzive, ki so pred nami. Že sedaj Slovenija sodeluje v vseh vzpostavljenih oblikah tesnejšega sodelovanja EU, kot so območje evra, schengensko območje ali različni primeri okrepljenega sodelovanja. Menimo, da *status quo* v danih razmerah v svetu in znotraj EU dolgoročno ni vzdržen. Zato je Slovenija odločena, da prispeva k skupni krepitvi EU, ki zagotavlja varnost – zunanjo in notranjo, pa tudi gospodarsko in socialno –, v kateri so naše vrednote ter evropske in nacionalne identitete zaščitene in lahko še naprej uspevajo. Ta usmeritev je stvar našega dolgoročnega pogleda in interesa v okviru evropskega integracijskega procesa in kot taka tudi usmeritev za obdobje, ki bo segalo v naslednji zakonodajni mandat v EU. Strinjamo se, da mora EU na kratki rok izvesti dogovore na področjih migracij, rasti in zaposlovanja, varnosti in mladih. Vendar pa je to zgolj prvi korak, za dolgoročneje reševanje izzivov migracij, globalizacije, varnosti ter ekonomske in socialne stabilnosti ter konvergence pa bo potrebna nadaljnja integracija EU na ključnih področjih, ki predstavljajo jasno evropsko dodano vrednost in ob striktnem upoštevanju načel subsidiarnosti

in sorazmernosti. To pa bo odvisno od skupne ravni ambicije. Priča smo šibkejši skupnostni zavesti, kot je bilo to pred desetletji. Sicer je jasno, da je učinkovit odgovor na vse ključne skupne izzive možen le v duhu sodelovanja in enotnosti, kajti izzivi presegajo zmožnosti posamezne države članice. Vendar pa so to zavest ošibila tudi izkustva težavnosti opozarjanja na legitimne poglede, stališča in interese, kadar ti niso v skladu s prevladujočim večinskim mnenjem v EU. Med drugim so tudi ta izkustva pripomogla k naraščanju nezaupanja do institucij EU.

Glede na vse to menimo, da je v tem trenutku najbolj nujno okrepiti medsebojno zaupanje, lojalnost in zaupanje v proces evropskega povezovanja. K temu pa najbolj prispeva tesno sodelovanje vseh držav članic v okviru institucionalnega in pravnega okvira EU, kar je za Slovenijo prioriteta oblika integracije. Scenarij Evrope več hitrosti bi potencialno lahko bil izhod v sili in bi bil politično lažje uresničljiv, če se EU-27 ne bi mogla dogovoriti za nadaljnjo integracijo na ključnih področjih. Pri tem pa bi bilo nujno zagotoviti, da to ne bi vodilo v fragmentacijo politik in prava EU, da bi bilo omogočeno sodelovanje vsem državam članicam, ki bi to želele in zmogle, ter da bi se takšna diferencirana integracija odvijala v okviru obstoječega institucionalnega okvira.

Eno od ključnih konceptualnih in institucionalnih vprašanj v letu 2019 bo vprašanje oblikovanja novega vodstva Komisije. Slovenija ne podpira sistema „vodilnih kandidatov“, po katerem je Komisija v tem mandatu pridobila izrazitejši politični značaj, saj je bila pri delovanju preveč podrejena Evropskemu parlamentu ter največjim članicam, zlasti tistim, katerih voditelji pripadajo evropskim političnim družinam, ki sestavljajo vladajočo koalicijo v Evropskem parlamentu. Posledično so bile oslABLJENE njena neodvisnost in skupnostna narava ter vloga, ki jo ima kot nepristranski varuh temeljnih pogodb EU. Pri imenovanjih na vodstvene položaje institucij je treba spoštovati potrebna ravnovesja z več pomembnih vidikov (geografski, politični, spolni itd.), za kar je pri imenovanjih v skladu s PEU pristojen in odgovoren Evropski svet. To so razlogi, zaradi katerih Slovenija zagovarja, da ne bi smeli kar avtomatično slediti ideji „vodilnih kandidatov“.

Izstop Združenega kraljestva iz EU

Prihodnje obdobje delovanja EU bo močno zaznamovano z dejanskim izstopom Združenega kraljestva. 30. marca 2019 naj bi namreč začel veljati *Sporazumu o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo*, kot je to predvideno v 50. členu PEU. Izstopni sporazum določa pogoje izstopa Združenega kraljestva iz EU. Zagotavlja, da se izstop zgodi na urejen način in zagotovi pravna varnost tudi po tem, ko bodo pogodbe in zakonodaja EU za Združeno kraljestvo prenehale veljati. Njegova veljavnost je predvidena do konca prehodnega obdobja, to je do 31. decembra 2020. Po tem datumu je ob strinjanju obeh strani možno tudi njegovo podaljšanje.

Za delovanje EU in Slovenije v odnosu do Združenega kraljestva je v prihodnjem obdobju bistveno, da so pravila medsebojnih odnosov jasno določena in da bodo v prehodnem obdobju zagotovljene postopne spremembe glede področij sodelovanja. Za Slovenijo je še posebej pomembno, da so bila primerno urejena določila, ki opredeljujejo gospodarsko sodelovanje, pravice državljanov ter da je bil dosežen dogovor glede finančne poravnave. Tako bo tudi v prihodnjem obdobju zagotavljana primerna raven pravic in pravne predvidljivosti, tako za državljane kot tudi za ekonomske subjekte Slovenije.

Glede pravic državljanov velja izpostaviti, da izstopni sporazum ščiti tako državljane EU, ki prebivajo v Združenem kraljestvu, kot tudi državljane Združenega kraljestva, ki so ob koncu prehodnega obdobja prebivali v eni od 27 držav članic EU. Izstopni sporazum varuje tudi družinske člane, ki jim je podeljena pravica po zakonodaji EU (sedanji zakonci in registrirani partnerji, starši, stari starši, otroci, vnuki in osebe v trajnem razmerju), ki še ne živijo v isti državi in se svojcem lahko pridružijo v prihodnosti. Glede finančne poravnave bo Združeno

kraljestvo upoštevalo svoj delež financiranja vseh obveznosti, ki so bile prevzete med članstvom v Uniji, v zvezi s proračunom EU (in zlasti večletnega finančnega okvira 2014–2020, vključno za plačila, ki se bodo zgodila po koncu prehodnega obdobja v zvezi z zaprtjem programov), Evropske investicijske banke, Evropske centralne banke (ECB), Sklada za begunce v Turčiji, skrbniških skladov EU, agencij Sveta in Evropskega razvojnega sklada. V tem kontekstu so se pogajalci Komisije in Združenega kraljestva dogovorili o pošteni metodologiji za izračun obveznosti Združenega kraljestva v okviru njenega umika.

Skupaj z določili izstopnega sporazuma je bila z Združenim kraljestvom dogovorjena tudi vsebina politične deklaracije o prihodnjih odnosih, po letu 2020. V času veljavnosti te deklaracije bodo veljala še določila izstopnega sporazuma, bo pa obdobje vsekakor pomembno za pogajanja glede prihodnjih odnosov. V institucijah EU bo tako treba najprej določiti pogajalska izhodišča, kasneje pa tudi pričeti in uspešno zaključiti pogajanja glede prihodnjih odnosov, predvsem na področju gospodarskega sodelovanja (trgovina, storitve, investicije, finančne storitve, digitalizacija, intelektualna lastnina, mobilnost, transport, energetika, ribištvo), sodelovanja na mednarodnem področju (npr. skupna prizadevanja za boj proti podnebnim spremembam) in zagotavljanja enakih pogojev konkurenčnosti. Oblikovati bo treba tudi odnose o varnostnem sodelovanju, predvsem glede sodelovanja na področju implementacije zakonodaje in sodelovanja v pravosodnih in kazenskih zadevah, zunanji politiki in obrambi ter drugih perečih mednarodnih vsebin (terorizem, ilegalne migracije, civilna zaščita, javno zdravje).

V obdobju pogajanj glede prihodnjih odnosov med EU in Združenim kraljestvom se bo Slovenija zavzemala za enoten pristop EU-27 do zahtev Velike Britanije. Pri tem bo izpostavljala, da mora tudi pri oblikovanju prihodnjih odnosov ostati osnovno načelo spoštovanje temeljnih načel pogajanj in zakonodaje EU. V prihodnjih odnosih se bo Slovenija zavzemala za nadaljevanje tvornega in vseobsegajočega odnosa med EU in Združenim kraljestvom, še posebej na področjih trgovine in ekonomskih odnosov, varnosti, obrambe in zunanje politike, ter čim manj omejeno gibanje državljanov. Upoštevajoč dogovorjene pogajalske smernice EU na najvišji ravni bo v pogajanjih za Slovenijo prav tako ključno, da imajo sporazum o novem odnosu pa tudi prehodna obdobja čim manj negativnih učinkov na obstoječe trgovinsko in naložbeno sodelovanje med Slovenijo in Združenim kraljestvom ter na slovenske potrošnike in podjetja, ki sodelujejo z Združenim kraljestvom. Pogajalci EU in Združenega kraljestva so se dogovorili tudi o načinu za izogib trde meje med Republiko Irsko in Severno Irsko. Skladno z izstopnim sporazumom si bosta obe strani prizadevali za sklenitev prihodnjega sporazuma o režimu do 1. julija 2020, še pred koncem prehodnega obdobja. V okviru pogajanj za določitev prihodnjega režima bo Slovenija še naprej izkazovala solidarnost z Irsko in pritrčila rešitvam, sprejemljivim za Irsko in Komisijo.

Večletni finančni okvir 2021–2027

Večletni finančni okvir bo v naslednjem obdobju ena izmed osrednjih prednostnih nalog tako za EU kot za Slovenijo. Političnemu dogovoru na Evropskem svetu bo sledil še dogovor z Evropskim parlamentom v zvezi z *Uredbo o večletnem finančnem okviru*, vzporedno pa bodo na ravni sektorskih sestav Sveta potekala pogajanja o področnih zakonodajnih predlogih, ki podrobneje urejajo izvajanje posameznih programov EU.

Slovenija ocenjuje, da je Komisija v danih okoliščinah predlagala realističen in ambiciozen obseg večletnega finančnega okvira. Pri tem je Slovenija naklonjena povečanju obsega sredstev za t. i. nove prioritete, kot so varnost, migracije, digitalizacija in zunanje delovanje, pa tudi povečanju financiranja nekaterih programov z visoko dodano vrednostjo EU, kot sta programa Obzorje Evropa in Erasmus+.

V pogajanjih o večletnem finančnem okviru bosta za Slovenijo glavni prioritetni področji kohezijska politika in politika razvoja podeželja. Na področju kohezijske politike bo za Slovenijo posebej pomembno, da ne bo prihajalo do nenadnih in obsežnih padcev kohezijskih

sredstev med posameznimi obdobji tako na ravni držav kot na ravni regij. V zvezi s pogoji izvajanja kohezijske politike in politike razvoja podeželja se bo Slovenija zavzemala, da se ohrani pravilo $n+3$, hkrati pa Slovenija ostaja kritična do predlaganega zvišanja stopenj nacionalnega sofinanciranja in znižanja predfinanciranja.

Na področju skupne kmetijske politike se bo Slovenija zavzemala za ohranitev sredstev na nominalni ravni, kar je še posebej pomembno z vidika sredstev za razvoj podeželja, ki jih je Komisija v svojem predlogu opazno zmanjšala. Na področju neposrednih plačil kmetom Slovenija ostaja kritična do nadaljevanja procesa konvergence neposrednih plačil na hektar med državami članicami.

Na področju prihodkov se bo Slovenija zavzemala za ukinitve vseh rabatov kot tudi za ukinitve lastnega vira na podlagi DDV. Slovenija ostaja zadržana do novih lastnih virov, ki jih je predlagala Komisija in se nanašajo na prihodke iz sheme trgovanja z emisijami toplogrednih plinov, prispevka na podlagi deleža nerekicilirane plastične embalaže ter prispevka na podlagi skupne konsolidirane davčne osnove pravnih oseb. Na splošno Slovenija ni naklonjena uvedbi novih virov na ravni EU, ki že predstavljajo javnofinančni vir v Sloveniji, je pa izmed predlaganih novih lastnih virov pripravljena na nadaljnjo razpravo o predlogu vira na podlagi nerekicilirane plastične embalaže.

Strategija EU 2020 in evropski semester

Evropski semester se je izkazal kot uspešno orodje za spremljanje in nadzor ekonomskih in fiskalnih politik v državah članicah. Ob začetku vsakoletnega evropskega semestra Komisija predstavi sveženj dokumentov, s katerim postavi ključne usmeritve delovanja vseh držav in EU kot celote za naslednje obdobje. Glede na opredeljene usmeritve razvoja se cilji še vedno nanašajo na izvajanje naložb, zagotavljanje stabilnosti javnih financ in izvajanje strukturnih reform. Tudi priporočila državam območja evra za leto 2018 so kot nujne ukrepe izpostavila zagotavljanje vzdržne in vključujoče rasti, doseganje napredka pri delovanju enotnega trga ter povečevanje produktivnosti, izboljšanje institucionalnega in poslovnega okolja, odpravljanje ovir za investicije ter razvoj kakovostnih delovnih mest.

Slovenija bo tudi v naslednjem obdobju dejavno sodelovala v procesu evropskega semestra in se na *Poročilo o Sloveniji* odzvala v predvidenih rokih s pravočasno pripravo Nacionalnega reformnega programa (NRP), Programa stabilnosti (v mesecu aprilu) in Osnutkom proračunskega načrta (v mesecu oktobru). Prav tako bo preučila prejeta posebna priporočila Komisije in jih smiselno upoštevala pri pripravi srednjeročnega javnofinančnega okvira in vsakoletnega državnega proračuna ter načrtovanju ukrepov ekonomske politike. Slovenija bo še naprej nadaljevala prizadevanja za uresničevanje strukturnih izboljšav za zagotavljanje dolgoročne stabilnosti v prihodnjih letih.

Naložbeni načrt za Evropo in novi program InvestEU

Naložbeni načrt za Evropo (t. i. Junckerjev načrt) je presegel prvotni naložbeni cilj v višini 315 milijard evrov. S podporo iz proračuna EU in lastnih virov EIB je bilo odobrenih 898 transakcij, kar naj bi z garancijami EU spodbudilo za 335 milijard evrov naložb v vseh 28 državah članicah EU. To presega prvotni cilj 315 milijard evrov iz leta 2015, ko je bil vzpostavljen Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI), da bi z garancijami EU odpravili naložbeno vrzel, ki jo je povzročila gospodarska in finančna kriza. Glede na uspeh EFSI-ja sta Evropski svet in Evropski parlament lani odobrila podaljšanje njegovega trajanja in povečanje obsega jamstev, da bi do konca leta 2020 spodbudili za 500 milijard evrov naložb. Junckerjev načrt naj bi ustvaril 1,4 milijona delovnih mest in povečal BDP EU za 1,3% do leta 2020.

Program InvestEU je združitev 14-ih obstoječih programov v enega in bo nadaljeval uspešen model naložbenega načrta za Evropo, ki temelji na povezovanju javnih in zasebnih naložb, ter še naprej spodbujal ustvarjanje delovnih mest, naložb in inovacij. Novi program bodo sestavljali sklad InvestEU, vozlišče za naložbe InvestEU in portal InvestEU.

Okvirna razdelitev jamstva EU med sklope politik EU je določena v naslednjih višinah sredstev:

- do 11.500.000.000 – sklop politike za trajnostno infrastrukturo;
- do 11.250.000.000 – sklop politike za raziskave, inovacije in digitalizacijo;
- do 11.250.000.000 – sklop politike za mala in srednja podjetja;
- do 4.000.000.000 – sklop politike za socialne naložbe in spretnosti.

Jamstvo EU v višini 38.000.000.000 evrov na ravni EU naj bi po pričakovanjih mobiliziralo več kot 650.000.000.000 evrov dodatnih naložb po vsej EU.

Upravljanje sklada InvestEU bo potekalo preko:

1. Svetovalnega odbora sklada InvestEU, ki se bo sestajal v dveh sestavah:
  - predstavniki izvajalskih partnerjev in
  - predstavniki držav članic;
2. Naložbenega odbora.

Slovenija podpira združitev 14-ih obstoječih programov v enega, saj bo zagotavljanje enotnega proračunskega jamstva s tem preglednejše, razdrobljenost in prekrivanje bosta odpravljena, vsi procesi se bodo bistveno poenostavili, zagotovljena pa bo tudi večja stroškovna učinkovitost. Vendar je za manjše države članice in razvojne banke, javne sklade in druge finančne posrednike izjemnega pomena poznavanje razpoložljivosti finančnih virov. Zato v predlaganem zakonodajnem aktu pogrešamo določbe o vlogi nacionalnih razvojnih bank, postopke odobravanja posojil preko njih ter dodatna pojasnila glede sestave odborov in teles Komisije (npr.: investicijskega odbora), kriterijev in postopkov imenovanja ter odgovornosti in pristojnosti.

Kohezijska politika

Osrednji poudarek na področju kohezijske politike v letih 2019 in 2020 bodo pogajanja o predlaganem kohezijskem zakonodajnem svežnju, ki ga je Komisija predstavila konec maja 2018. Zakonodajni sveženj vključuje predloge petih uredb: 1) *o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR), Evropskem socialnem skladu plus (ESS+), Kohezijskem skladu (KS) in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo (ESPR) in o finančnih pravilih zanje ter za Sklad za azil in migracije (AMIF), Sklad za notranjo varnost (SNV) in Instrument za upravljanje meje in vizume (IUMV)*, 2) *za Evropski sklad za regionalni razvoj in kohezijski sklad*, 3) *o Evropskem socialnem skladu plus*, 4) *o posebnih določitvah za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg), ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj in zunanji instrumenti financiranja in* 5) *o mehanizmu reševanja pravnih in upravnih ovir v čezmejnem okviru.*

Skladno s horizontalnim stališčem Republike Slovenije do kohezijskega svežnja, ki je bilo v Državnem zboru potrjeno 16. novembra 2018, bo Slovenija na področju kohezijske politike zastopala dve glavni prioriteti: za Slovenijo zagotoviti čim višji obseg nacionalne

kohezijske ovojnice in zagotoviti rešitev za Zahodno kohezijsko regijo, saj je za Slovenijo nedopustno, da regije pri prehodu iz enega v drugo programsko obdobje izgubijo pretežen obseg sredstev, zato je rešitev nujna.

Slovenija za doseganje zastavljenih ciljev v stališču izpostavlja pomen močne kohezijske politike, ki mora ostati ključna razvojna politika Unije ter politika za vse regije in države Unije. Pomen navezave in osredotočenosti kohezijske politike na razvojne izzive Unije in na evropski semester s ciljem doseganja gospodarske transformacije regij, držav in Unije. Pomen doseganja dodane vrednosti EU kot celote je glavni cilj kohezijske politike, ki ga zelo jasno v vseh svojih resolucijah poudarja tudi Evropski parlament. Pomen ohranitve BDP kot glavnega kriterija za izračun nacionalnih ovojnic (ohranitev t. i. Berlinske metode). Močna podpora poenostavitvam izvajanja kohezijske politike, ki omogočajo ohranitev obstoječih sistemov upravljanja kohezijskih sredstev. Ravno poenostavitve so bile namreč glavno politično vodilo Komisije, Evropskega parlamenta in držav članic pri pripravi predloga zakonodajnega svežnja. Slovenija močno zagovarja nadaljevanje tako imenovanega pravila n+3, ki daje prednost kakovosti izvajanja politike in ne njegovi hitrosti, kar je po mnenju Slovenije ključno za uspešno kohezijsko politiko. Prav tako je za Slovenijo ključno, da se kohezijska politika izvaja v deljenem upravljanju ter da izvajanje omogoča dopolnjevanje različnih skladov. Slovenija tudi v prihodnjem finančnem obdobju ostaja močna podpornica programov Evropskega teritorialnega sodelovanja. Glede predlaganega Mehanizma za reševanje pravnih in upravnih ovir v čezmejnem okviru je Slovenija do predloga zadržana in želi dodatna pojasnila o njegovi obvezni uporabi.

Makroregionalne strategije EU

Slovenija sodeluje s celotnim ozemljem v treh od štirih obstoječih makroregionalnih strategij EU, in sicer Podonavski (EUSDR), Jadransko-jonski (EUSAIR) in Alpski (EUSALP). Na podlagi izkušenj, pridobljenih v Podonavski in Jadransko-jonski strategiji, smo kot prva država v letu 2016 predsedovali Alpski strategiji. Sodelovanje v treh makroregijah prinaša velike izzive, pa tudi privilegije, saj oblikujemo sinergije med makroregijami ter povezujemo vsebine v smislu, da pridobljeno znanje in izkušnje prenašamo in ga nadgrajujemo.

Slovenska ministrstva udeležujejo vsebinske prioritete z vodenjem vsebinskih prioriteten skupin. V Strategiji EU za Podonavje sta to področji 1b (mobilnost – cestni, železniški in zračni promet), ki spada pod Ministrstvo za infrastrukturo ter 10 (institucionalna krepitev), za katero skrbi Center za evropsko perspektivo (CEP). V Strategiji EU za Jadransko-jonsko regijo je Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), skupaj z Bosno in Hercegovino, prevzelo nalogo koordinacije vsebinske usmerjevalne skupine na področju okolja. Sloveniji (Službi Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko – SVRK) je bila zaupana tudi naloga, da vzpostavi strateško točko, t. i. „Facility Point“, preko katere se v celotni regiji zagotavlja izvedbena pomoč za aktivnosti koordinatorjev. V Strategiji EU za Alpsko regijo Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, v soglasju z MOP, vodi akcijsko skupino 7 s področja ekosistemov in biotske raznovrstnosti (v tandemu z Bavarsko).

Makroregionalne strategije ponujajo sistem večnivojskega upravljanja, ki približa izvajanje politik EU prebivalcem makroregij in omogoči njihovo sodelovanje in soočanje z aktualnimi izzivi.

Ključne usmeritve:

1. Komuniciranje in vidnost makroregionalnih strategij

Slovenija si bo prizadevala, da skupaj s partnerskimi državami in regijami, v okviru obstoječih makroregionalnih strategij vzpostavi enovit horizontalni steber za vse štiri makroregionalne strategije na področju medijev in komuniciranja.

Slovenija je septembra 2017 organizirala uspešno konferenco „Spoznaj svojega soseda“, na kateri je predlagala korake za vzpostavitev takšnega stebra. Rezultate je predstavila tudi na sestanku visokega panela makroregionalnih strategij 1. marca 2018 v Bruslju. Dodaten korak k uresničevanju tega cilja je delavnica programa Interact „Sporočilo v steklenici“, ki je potekala 18. septembra 2018 v okviru Tedna sredozemske obale in makroregionalnih strategij EU v Izoli, z naslovom „Poglej moje morje“.

2. Umestitev makroregionalnih strategij v politike EU in finančne mehanizme po letu 2020

Potencial makroregionalnih strategij bi moral postati vidnejši in biti usklajen s sistemom financiranja preko celotnega proračuna EU, ne le kohezijske politike. Makroregionalne dejavnosti namreč presegajo nacionalne dogovore na številnih področjih, zato je treba makroregionalne strategije obravnavati sočasno z razpravo o politikah EU in večletnem finančnem okviru po letu 2020.

Poseben položaj Slovenije je priložnost za preboj na razvojnem področju, saj makroregionalne strategije EU rešujejo tiste izzive, ki jih posamezna država sama ne more učinkovito urediti. Med te sodijo tudi globalna inovativnost, konkurenčnost in ustvarjanje dodane vrednosti, povezljivost in mobilnost (trajnostna), okoljski izzivi, vključno s poplavno varnostjo, tveganji naravnih nesreč, podnebnih sprememb, ohranjanje biodiverzitete, skupno načrtovanje in upravljanje prostora in morja, turizem in drugi izzivi.

Institucionalne zadeve

Medinstitucionalni sporazum o boljšem pravnem urejanju med Svetom EU, Komisijo in Evropskim parlamentom, ki velja od aprila 2016, je okrepil dialog med omenjenimi tremi institucijami. Pogajanja o posameznih vprašanih njegovega izvajanja, kot je denimo vloga Evropskega parlamenta pri sklepanju mednarodnih sporazumov EU, sicer še niso zaključena. Kljub temu velja oceniti, da je sporazum v zakonodajno aktivnost EU vnesel več transparentnosti, boljše načrtovanje ter jasnejše postavljanje zakonodajnih prioritet.

Na podlagi *Medinstitucionalnega sporazuma* je bila decembra 2017 sprejeta *deklaracija predsednikov treh institucij EU*, ki opredeljuje prioritete EU na zakonodajnem področju za čas do evropskih volitev spomladi 2019. Te se nanašajo na krepitev varnosti, reformo migracijske politike, razvoj socialne dimenzije EU, izgradnjo digitalnega enotnega trga, oblikovanje ambiciozne energetske unije in podnebne politike EU ter okrepitev demokratične legitimnosti Unije.

Usklajevanja o naslednji skupni deklaraciji za leto 2020 bodo stekla v naslednjem zakonodajnem obdobju po konstituiranju Evropskega parlamenta in izvolitvi nove Komisije, predvidoma poleti 2019. Razprava o njenih osrednjih prioritetah pa se bo začela že z usklajevanjem politične izjave o strateških prioritetah za naslednje zakonodajno obdobje, ki jo bodo voditelji EU predvidoma sprejeli na neformalnem vrhu 9. maja 2019 v romunskem Sibiu.

Slovenija podpira vsa prizadevanja v EU za boljšo zakonodajo in politike, ki krepijo tako demokratično legitimnost kot tudi učinkovitost delovanja EU. Še naprej velja nadaljevati s sistematičnim pregledom in poenostavitvami zakonodajnih aktov EU (REFIT). Skladno s poročilom Projektna skupine za subsidiarnost in sorazmernost z dne 10. julija 2018 pa je na ravni EU v prihodnje smiselno delovati v manjšem obsegu in tam, kjer države članice samostojno ne morejo ponuditi učinkovitih rešitev. Povsod drugod je treba odločanje ohraniti čim bližje državljanom. Zato bomo podprli oblikovanje instrumentov za boljšo presojo učinkov zakonodaje in politik EU z vidika načel subsidiarnosti in proporcionalnosti. V tem smislu pričakujemo tudi nadaljnjo krepitev vloge nacionalnih parlamentov pri oblikovanju zakonodajnih rešitev na ravni EU.

V okviru *reformne evropske volilne zakonodaje*, katere namen je med drugim povečati zanimanje državljanov EU za evropske volitve ter okrepiti demokratičnost in učinkovitost izvedbe volitev v Evropski parlament, je bil julija 2018 sprejet *Sklep Sveta (EU, Euratom) 2018/994 o spremembi Akta o volitvah članov Evropskega parlamenta s splošnimi neposrednimi volitvami, ki je priložen Sklepu Sveta 76/787/ESPJ z dne 20. september 1976*. V sklepu so zavezujoče le nekatere določbe (npr. glede volilnega praga, o prepovedi dvojnega glasovanja, glede volilnega postopka z imeniki in organa za stike); ostale določbe ostajajo na ravni priporočil. Vse pripombe, ki jih je Slovenija dala v fazi usklajevanj, predvsem glede uskladitve rokov za končno vzpostavitev volilnih imenikov in za izmenjavo informacij med državami članicami, so bile ustrezno upoštevane. Sklep je zakonodajni akt sekundarnega prava, ki je bil sprejet po posebnem zakonodajnem postopku na podlagi 223. člena PDEU, pri katerem ni predvidena ratifikacija, temveč potrditev s strani držav članic v skladu z njihovimi ustavnimi pravili. Veljati bo začel prvi dan po prejemu vseh uradnih obvestil o potrditvi, ki jih morajo države članice posredovati na generalni sekretariat Sveta. Cilj Sveta je, da začne sklep veljati pred izvedbo evropskih volitev v maju 2019. Sklep ne vpliva na sedanjo ureditev volitev poslancev iz Slovenije v Evropski parlament, zato spremembe nacionalne zakonodaje niso potrebne. Vlada je tako v mesecu novembru 2018 pričela s postopkom potrditve Sklepa, predvidoma bo končan najkasneje januarja 2019.

Uredba (EU) št. 211/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o državljanski pobudi določa postopke in pogoje za izvedbo državljanske pobude, s katero lahko najmanj milijon državljanov iz vsaj četrtnine držav članic EU neposredno pozove Komisijo k predložitvi ustreznega predloga pravnega akta EU za izvajanje PEU in PDEU. Gre za pravico, ki se uresničuje kolektivno in ustvarja neposredno vez med državljani EU in Komisijo – predlagateljico zakonodajnih aktov v EU. Namen predloga prenovitve *Uredbe o evropski državljanski pobudi* je izboljšati delovanje evropske državljanske pobude z obravnavanjem pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene v zadnjih letih, glavna cilja politike pa sta zagotoviti, da bo evropska državljanska pobuda dostopnejša organizatorjem in podpornikom, da bo zanje manjše breme in da jo bodo lažje uporabljali. Tako bo možno doseči celoten potencial evropske državljanske pobude kot orodja za spodbujanje razprave in udeležbe na evropski ravni, tudi med mladimi, ter za približanje EU državljanom. Slovenija predlog podpira, upoštevane so bile tudi naše pripombe.

Komisija je jeseni 2018 predstavila *sveženj ukrepov za zagotavljanje poštenih in transparentnih volitev EU 2019 ter preprečevanje hekerskih vdorov ter širjenje dezinformacij v okviru volilnih kampanj*. Opozarja na tveganja, kot so zloraba osebnih podatkov, kibernetični napadi, ki lahko ogrozijo volilne postopke ter vplivajo na izbiro in odločanje posameznikov, kar lahko ogrozi zaupanje volivcev v varnost postopkov volitev, njihovo zakonitost in ne nazadnje tudi na njihov izid. Ob tem izpostavlja tudi veliko odgovornost in pristojnost, ki jo imajo države članice EU za zagotovitev zakonodajnega okvira, vključujoč tudi spletno okolje, ki bo zagotavljal varno in kredibilno okolje posredovanja in pridobivanja pravih podatkov o političnih strankah, kandidatih in političnih kampanjah. Ključen je torej proaktiven pristop vseh pristojnih organov in organizacij v posamezni državi članici v smislu vzpostavitve oziroma krepitve podlag in mehanizmov za odpravo tveganj zlorab osebnih podatkov, spodbujanje integritete volilnih postopkov, prav tako pa oblikovanje jasnih in transparentnih pravil glede političnega oglaševanja, omejitev porabe sredstev za volilne kampanje, spoštovanje volilnega molka in enakopravne obravnave kandidatov, tudi na spletu, zavedajoč se ob tem dejstva, da se volitve v Evropski parlament izvajajo primarno na ravni držav članic in ne s strani evropskih institucij. Komisija je s ciljem zagotovitve svobodnih in poštenih volitev v Evropski parlament državam članicam posredovala poziv za vzpostavitev nacionalnih volilnih mrež, v katere naj bodo vključeni organi, pristojni za volilne zadeve, in organi, odgovorni za spremljanje in izvrševanje pravil, povezanih z dejavnostmi na spletu. Na nacionalni ravni bo treba vzpostaviti mrežo institucij za sodelovanje v okviru navedenih ukrepov. Komisija je skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje pripravila *Akcijski načrt za boj proti dezinformacijam na spletu* in ga predstavila 5. decembra 2018. *Akcijski načrt* predvideva okrepitev delovanja obstoječih ekip

za strateško komunikacijo (Strategic Communication Task Force), ustanovitev (do marca 2019) sistema za hitro odzivanje, ki bi v realnem času zaznal in analiziral dezinformacije ter pripravil odziv nanje ter izvajanje ukrepov ozaveščanja javnosti (vzpostavitev mreže neodvisnih preverjevalcev dejstev, izobraževanje medijev, promocija medijske pismenosti med državljani).

Slovenija podpira prizadevanja in ukrepe Komisije. Zagotovila bo izbiro ustreznih kontaktnih oseb za Evropsko spletno sodelovanje ter na podlagi obstoječe nacionalne pravne ureditve in predlogov za spremembe aktov EU vložila dodatne potrebne napore za ustrezno regulacijo in obvladovanje tveganj. Slovenija pozdravlja tudi prizadevanja spletnih platform, socialnih omrežij in oglaševalske industrije, ki so konec septembra 2018 objavile samoregulativni *Kodeks ravnanja z dezinformacijami*, s katerim so aktivno posegle v boj proti širjenju dezinformacij na spletu. Slovenija se zaveda odgovornosti, ki jo ima, skupaj z drugimi državami članicami EU, glede na primarnost izvedbe volilnih postopkov kandidatov za Evropski parlament, da zagotovi ustrezne mehanizme, nadzor in sankcioniranje kršitev volilnih postopkov, vključno z jasnim regulativnim okvirom na področju izvedbe volilnih kampanj, financiranja političnih strank, varstva osebnih podatkov, ob tem pa sodelovanja in enotnega pristopa vseh pristojnih deležnikov na nacionalni ravni.

Del omenjenega svežnja ukrepov je tudi nova revizija uredbe o evropskih političnih strankah. Tako je Komisija septembra 2018 predstavila *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 1141/2014, kar zadeva postopek preverjanja v zvezi s kršitvami pravil o varstvu osebnih podatkov v okviru volitev v Evropski parlament*. Predlog je vezan na primer zlorabe v zvezi s Facebook/Cambridge Analytica in novo zakonodajo o varstvu osebnih podatkov (Splošna uredba o varstvu podatkov – GDPR). Spletna komunikacija namreč lahko omogoča tesnejšo in neposredno interakcijo med političnimi akterji in evropskimi državljani, hkrati pa prinaša večje tveganje za nezakonito obdelavo osebnih podatkov državljanov v volilnem kontekstu. Komisija predlaga ciljno usmerjeno spremembo, da bi zagotovila, da volitve v Evropski parlament potekajo v okviru trdnih demokratičnih pravil in ob polnem spoštovanju evropskih vrednot demokracije, pravne države in spoštovanja temeljnih pravic. Njen cilj je omogočiti finančne sankcije za evropske politične stranke ali fundacije, ki zlorabljajo kršitve pravil o varstvu podatkov za namerno vplivanje ali poskus vplivanja na izid volitev v Evropski parlament. Poleg tega bo predlog Organu za evropske politične stranke in evropske politične fundacije tudi omogočil nemoteno in učinkovito delovanje, tako da bo zagotovil, da ima ta lastno razporeditev osebja in da bo njegov direktor postal organ za imenovanja.

Slovenija je podprla predlog kot hiter odziv Komisije na primer Facebook/Cambridge Analytica in uskladitev z novo zakonodajo o varstvu osebnih podatkov. Predlog stališča je bil potrjen v Državnem zboru 9. novembra 2018 in je podlaga za obravnavo na Delovni skupini Sveta EU za splošne zadeve. Podpiramo tudi ambicijo Komisije, da se revidirana uredba sprejme že pred evropskimi volitvami leta 2019.

Predlog medinstitucionalnega sporazuma o obveznem registru preglednosti naj bi vzpostavil zanesljiv sistem za zagotavljanje preglednosti pri dejavnostih lobiranja, v katerem bi po novem sodeloval tudi Svet EU. V skladu s predlogom bi bila srečanja z nosilci odločanja iz vseh treh institucij pogojena s predhodno registracijo v registru za preglednost. Kljub mnenju pravne službe Sveta, da spada urejanje stikov predstavnikov interesnih organizacij z organi držav članic v izrecno nacionalno pristojnost, kar je odprlo resno vprašanje smiselnosti vključenosti Sveta v ta medinstitucionalni sporazum, se pričakuje nadaljnje iskanje rešitev za doseg dogovora. Slovenija vseskozi podpira prizadevanja, da bi proces sprejemanja odločitev v EU postal preglednejši in s tem prispeval k nadaljnji krepitvi legitimnosti odločanja v EU. Slovenija se tako pridružuje tudi stališčem skupine podobno mislečih držav (Danska, Estonija, Finska, Nizozemska, Švedska), ki se zavzema za povečanje preglednosti v EU.

Junija 2018 je bil s strani Evropskega sveta sprejet nov *Sklep o sestavi Evropskega parlamenta za obdobje 2019–2024*, saj je predhodni sklep veljal zgolj za mandatno obdobje 2014–2019, hkrati pa so bile potrebne spremembe sklepa tudi zaradi predvidenega izstopa Združenega kraljestva iz EU. Skupno predlagano število poslanskih mest v mandatu 2019–2024 je 705 poslancev, torej 46 manj kot sedaj. 73 izpraznjenih sedežev Združenega kraljestva se bo razdelilo tako, da se jih bo 27 uporabilo za razdelitev v skladu z načelom upadajoče proporcionalnosti. Za preostala mesta pa je v resoluciji, ki je priložena sklepu, predlagano, da bi ostala izpraznjena za naslednje širitve. Nobena država članica ni izgubila sedeža. Število poslancev iz Slovenije ostaja enako, in sicer 8. V sklepu so vključene tudi pravne varovalke za primer, da Združeno kraljestvo v začetku parlamentarnega mandata 2019–2024 ne bi izstopilo iz EU. V tem primeru bo do dejanskega izstopa Združenega kraljestva veljal *Sklep Evropskega sveta* iz leta 2013.

V prihodnjem letu se bo predvidoma nadaljevala razprava glede *Uredbe o preiskovalni pravici Evropskega parlamenta*. Predlog uredbe predvideva, da bi preiskovalni odbori med drugim lahko (i) zbirali dokaze, tudi preko zaslišanj članov institucij EU in vlad držav članic, pridobivali dokaze od uslužbencev EU kot tudi drugih posameznikov, ki bivajo v EU; (ii) zahtevali izvedenska poročila, dokumente in opravili preiskave na kraju samem, pri čemer naj bi imeli vpogled v dokumente, s katerimi razpolagajo institucije EU in države članice, pa tudi druge fizične in pravne osebe; (iii) institucije EU in države članice naj bi imenovalе uslužbence, ki bodo pooblašteni, da na poziv preiskovalnega odbora pričajo pred njim, posamezniki, ki bivajo v EU, pa bi morali na vprašanja odgovarjati kot priče. Predlog omogoča tudi razširjeno uporabo sankcij v primeru neupoštevanja pozivov preiskovalnih odborov.

Evropski parlament je omenjeno uredbo predlagal leta 2012, vendar je bil v naslednjih letih v pogajanjih dosežen le majhen napredek. Svet in Komisija, imata že od vsega začetka pravne in institucionalne pomisleke, razhajanja so predvsem glede obsega pooblastil preiskovalnih odborov. Kljub temu je Svet pripravljen na konstruktivno izmenjavo mnenj, zato je oktobra 2018 Evropskemu parlamentu posredoval svoja stališča in ključne poudarke, ki bodo podlaga za nadaljnje pogovore.

Slovenija ocenjuje, da so nekatere določbe predloga nesprejemljive, tako z vidika institucionalnega ravnovesja kot tudi z vidika načela suverenosti držav članic in načela prenesenih pristojnosti. Izpostavlja, da se institut preiskovalne pravice z uveljavitvijo *Lizbonske pogodbe* po vsebini ni bistveno spremenil. Pristojnosti preiskovalnih odborov so preširoko zastavljene in se približujejo pristojnostim, ki jih imajo sodni organi, česar v luči načela delitve oblasti in z ozirom na politično naravo nadzora preiskovalnih odborov nad izvajanjem prava EU kot tudi glede na določbe 226. člena PDEU, Slovenija ne more podpreti.

Glede komunikacije z državljani je bila v *Pismu o nameri* Komisije iz septembra 2018 v okviru 10. prednostne naloge napovedana dodatna pobuda za perspektivo za prihodnost Unije: *Obveščanje o Evropi* (sporočilo o tem, kako lahko postane obveščanje o Uniji enotnejše, močnejše in bolj demokratično). Slovenija bo v tem okviru, tudi na podlagi izkušenj iz posvetovanj z državljani v letu 2018, zagovarjala načelo, da komuniciranje ne sme biti samo ena od faz v procesu oblikovanja politik, temveč njegov sestavni del od začetka do konca.

MAKROEKONOMSKA POLITIKA TER EKONOMSKA IN MONETARNA UNIJA

Poglobitev ekonomske in monetarne unije

Trenutna gospodarska rast je priložnost za napredek pri krepitvi ekonomske in monetarne unije (EMU), ki je bistvena za spodbujanje konvergence, odpornosti in rasti v EU. Voditelji držav članic evroobmočja v razširjeni sestavi so na vrhu junija 2018 določili prioriteta

področja dela in jih nadgradili s podrobnejšimi usmeritvami na zasedanju 14. decembra 2018. Na tej osnovi se bodo v letu 2019 nadaljevale razprave zlasti o časovnem načrtu za dokončanje bančne unije, reformi Evropskega mehanizma za stabilnost (EMS) ter instrumentih za konvergenco in konkurenčnost v ekonomski in monetarni uniji. EMS bo zagotovil skupni varovalni mehanizem za enotni sklad za reševanje, okrepljena bo njegova vloga pri programih finančne pomoči, pregledneje pa bodo oblikovani kriteriji za dostop do preventivnih finančnih instrumentov EMS. Izboljšan bo tudi obstoječi okvir za spodbujanje vzdržnosti dolga držav članic. V ta namen se bodo v letu 2019 pričele priprave predloga sprememb Pogodbe o ustanovitvi EMS.

1. Dokončanje bančne unije

Slovenija ostaja zavezana časovnici, začrtani na vrhovih evrskega območja decembra 2017 in nazadnje dopoljnjeni decembra 2018. Dokončanje bančne unije naj temelji na implementaciji nadgrajenih ukrepov iz že dogovorjenega časovnega načrta iz junija 2016 ter upošteva znižanje tveganj v bančnem sektorju EU, na podlagi česar bo možno sprejeti politične odločitve v zvezi z vzpostavitvijo evropske sheme za jamstvo vlog in datumom uvedbe skupnega varovala za enotni reševalni sklad.

2. Reforma EMS

Komisija je 6. decembra 2017 predlagala spremembe EMS, in sicer preoblikovanje v t. i. Evropski denarni sklad (EDS), institucijo v okviru prava EU, pri čemer bi se ohranili sedanja finančna zmogljivost in institucionalna struktura ter hkrati povečali njegova učinkovitost, preglednost in demokratična odgovornost. Članstvo se ne bi spremenilo, sodelovanje dodatnih držav članic pa bi bilo možno tudi v prihodnje, ko prevzamejo evro. Poleg dosedanje finančne pomoči za stabilnost državam članicam v težavah, bi EDS zagotavljal skupno varovalo za enotni sklad za reševanje. Predlog predvideva tudi možnost hitrejšega ukrepanja v nujnih primerih z okrepljeno kvalificirano večino, za katero je potrebnih 85% glasov, ob tem, da se za odločitve z večjim finančnim učinkom ohranja soglasje. Okrepili bi se tudi neposredna vključenost EDS v upravljanje programov finančne pomoči, skupaj s Komisijo, ter možnost uporabe novih finančnih instrumentov v podporo funkcije stabilizatorja. Predlog ni bil pozitivno sprejet pri državah članicah in dogovorjeno je bilo, da se reformo tega mehanizma pripravi na medvladni osnovi s spremembo obstoječe Pogodbe o ustanovitvi EMS.

Evroskupina je 4. 12. 2018 sprejela usmeritve glede nadaljnjega razvoja EMS. V njem poudarja, da je potrebna povečana vloga EMS, da se okrepi odpornost evrskega območja na krize. V tem okviru bo EMS kot ponudnik finančne pomoči v skrajnem primeru imel močnejšo vlogo pri oblikovanju, pogajanju in nadzoru programov finančne pomoči, ne da bi posegal v področja iz pristojnosti Komisije in ECB, skladno s sprejetim Sporazumom o sodelovanju med EMS in Komisijo. EMS bo v prihodnje tudi zagotavljal skupno varovalo za enotni reševalni sklad.

Skupno varovalo za enotni reševalni sklad

To bo nov instrument EMS, ki bo nadomestil instrument direktne dokapitalizacije bank. Zagotavljal bo skupno varovalo za enotni reševalni sklad v obliki revolving-kreditne linije. Njena višina bo usklajena s ciljno ravnjo sklada za reševanje bank (1% zajamčenih vlog bank). Instrument bo uporabljen v skrajni sili in bo v primeru koriščenja srednjeročno fiskalno nevtralen, saj bo poplačan s prispevki bank v bančni uniji. Odločanje o uporabi tega instrumenta bo potekalo s soglasjem direktorjev EMS ter ob izpolnjevanju vnaprej določenih pogojev, treba pa bo doreči postopek, ki bo omogočal hiter sprejem odločitev, upošteva nacionalne ustavne ureditve. Uvedba pred 2024 je pogojena z znižanjem tveganj v bančnem sektorju EU, kar bo ocenjeno v letu 2020.

Posodobitev instrumentov za pomoč

Evroskupina je v svoji izjavi z dne 4. 12. 2018 sprejela stališče glede bolj transparentnega oblikovanja kriterijev za preventivne finančne instrumente (PCCL in ECCL). Do njih bodo lahko dostopale države članice EMS z zdravimi ekonomskimi temelji, z namenom zavarovanja pred morebitnimi negativnimi šoki izven njihovega nadzora. Instrument ECCL se sicer ne spreminja, dostopen bo državam članicam EMS z dobro ekonomsko in finančno situacijo, ki ne izpolnjujejo nekaterih kriterijev za dostop do instrumenta PCCL. Instrument PCCL bo oblikovan bolj transparentno, z bolj jasno oblikovanimi kriteriji dostopa do instrumenta, ki bodo temeljili na kvalitativnih in kvantitativnih elementih, povezanih z ekonomsko in fiskalno oceno države. Poleg tega bo vedno potrebno izpolnjevati kriterij vzdržnosti dolga. Glede instrumenta PCCL se bo država v primeru črpanja zavezala oziroma podpisala pismo o nameri, da bo vseskozi spoštovala kriterije dostopa do instrumentov.

Pristojne institucije bodo vsake pol leta ocenjevale, ali država spoštuje predhodne kriterije za dostop do instrumenta PCCL. V primeru neizpolnjevanja se bo dostop do instrumenta ukinil, država pa bo lahko zaprosila za prehod na instrument ECCL ali polni makroekonomski prilagoditveni program.

Vzdržnost dolga

V okviru Evroskupine je bila izražena široka podpora glede izboljšanja obstoječega okvira vzdržnosti dolga v območju evra. Predvidena je uvedba klavzul z enotno agregacijo (*single limb collective action clauses*) do leta 2022 z določitvijo tega v Pogodbi o ustanovitvi EMS (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 4/12 in 3/13). Ob tem je Evroskupina poudarila temeljno načelo, da se lahko finančna pomoč podeli le državam, katerih dolg je vzdržen in katerih poplačilo je zagotovljeno. To ocenjujeta Komisija in EMS, skladno s svojimi pristojnostmi ter skladno z dogovorom o medsebojnem sodelovanju. Ocena vzdržnosti dolga bo temeljila na transparentni osnovi, pri čemer bo upoštevala zadosten nivo presoje.

Dalje, v primeru da bi bilo potrebno, ter če država zaprosi za to, bi EMS lahko vzpostavil dialog med državo članico in privatnimi investitorji. To bi temeljilo na prostovoljni, neuradni, nezavezujoči, začasni in zaupni osnovi.

V razpravi o pripravi spremembe Pogodbe o reformi evropskega mehanizma za stabilnost bo Slovenija smiselno upoštevala stališča, ki jih je zavzela do *Predloga uredbe Sveta o vzpostavitvi Evropskega denarnega sklada* in upoštevala politične usmeritve, ki so bile dorečene na zasedanju voditeljev evroobmočja 14. decembra 2018. Slovenija podpira ohranitev medvladnega pristopater ohranitev načela soglasja držav članic pri odobritvah posamičnih izplačil finančne pomoči iz programa EMS. Ravno tako podpira podrobnejšo opredelitev pogojev dostopa do instrumentov pomoči EMS, ki naj bodo prilagojeni namenu in značilnostim instrumenta. V razpravi o potencialni krepitvi vloge EMS pri analizi vzdržnosti dolga držav članic je potrebna uravnotežena rešitev, ki bo upoštevala pravne institucionalne pristojnosti Komisije na področju ekonomskega upravljanja ter legitimni interes EMS, da na ustrezen način izvaja oceno tveganja potencialnega posojilojemalca z namenom, da zaščiti sredstva delničark EMS, ki so države članice evroobmočja.

Oblikovanje novega instrumenta EMS, ki bo zagotavljal skupno varovalo za enotni reševalni sklad in nadomestil instrument direktne dokapitalizacije Slovenija podpira. Odločitev o morebitni predčasni uvedbi tega mehanizma naj bo sprejeta na podlagi ocene znižanja tveganj v bančnem sektorju. Posebno pozornost bo Slovenija namenila podrobnejši ureditvi postopka odločanja o uporabi instrumenta, kjer je ohranitev načela soglasja ključnega pomena. V razpravi o uporabi teh sredstev za zagotavljanje likvidnosti pa bo Slovenija izhajala iz stališča, da to ne sme posegati v likvidnostno pomoč, ki jo zagotavljajo ECB, nacionalne centralne banke ali Enotni sklad za reševanje.

3. Instrument za konvergenco in stabilizacijo

Komisija je 31. maja 2018 predstavila *Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropske stabilizacijske funkcije za naložbe*. Cilj predlagane uredbe je vzpostavitev Evropske stabilizacijske funkcije za naložbe (ESFN) za obvladovanje obsežnih asimetričnih šokov, ki lahko ogrozijo ekonomsko in socialno kohezijo. Podpora ESFN bo na voljo državam članicam EMU in tistim državam, ki sodelujejo v mehanizmu deviznih tečajev (ERM II).

Predlog je prvi korak v razvoju mehanizma zavarovanja v EMU za namene makroekonomske stabilizacije. Prvotno je Komisija v svojem paketu „*poglabljanje EMU*“ iz decembra 2017 napovedala, da namerava v proračunu EU ustvariti instrument, ki bo članom pomagal pri obravnavanju asimetričnih šokov. Vendar pa je v predlogu, ki se zdaj imenuje „*Evropska stabilizacijska funkcija za naložbe*“, cilj ustvariti instrument zunaj proračuna EU, ki bi državam članicam, ki so jih prizadeli veliki šoki, zagotovil posojila skupaj z omejenimi nepovratnimi sredstvi in jim s tem pomagal ohranjati raven javnih naložb. Predlagano subvencionirano posojilo je zasnovano tako, da se lahko sčasoma razvije v mehanizem prostovoljnega zavarovanja za namene makroekonomske stabilizacije. Ta zavarovalni mehanizem, ki bi tudi temeljil na pogojih upravičenosti, bi državam članicam, ko bi se te soočale z velikim asimetričnim šokom, omogočil izplačilo, hkrati pa bi jim na kratek rok olajšal iskanje kompromisa med spodbujanjem gospodarske aktivnosti in obvladovanjem rasti javnofinančnega primanjkljaja in javnega dolga.

Skupna vrednost posojil Komisije državam, za katere se bo ta zadolžila na trgu, je v predlogu uredbe omejena na najvišji znesek za vse države članice skupaj v višini 30 milijard EUR. Za financiranje subvencioniranja obrestnih mer se bo ustanovil Sklad za stabilizacijsko podporo (Sklad). Sklad se bo financiral z letnimi prispevki držav članic. Metoda za izračun in pravila za prenos teh prispevkov, ki se bodo določila z medvladnim sporazumom. Letni prispevki držav članic bodo določeni glede na znesek denarnih prihodkov, dodeljenih nacionalnim centralnim bankam Eurosistema, bodo sorazmerni z vplačanimi deleži posameznih nacionalnih centralnih bank v kapitalu ECB. Dostop do posojilnega sredstva bo pogojen z izvajanjem preudarnih fiskalnih in ekonomskih politik. Posojila pa se bodo morala porabiti za financiranje projektov iz večletnih naložbenih strategij držav, ki jih bodo morale države predstaviti skupaj z letnimi nacionalnimi reformnimi programi.

Države bodo morale zagotoviti visoko kakovost svojih sistemov in praks za upravljanje vseh javnih naložb v državi, ne glede na vir financiranja (tj. domača sredstva in sredstva EU). Zato predlog uredbe uvaja postopek kvalitativnega ocenjevanja sistemov in praks upravljanja javnih naložb v državah članicah, ki ga bo izvajala Komisija.

Slovenija podpira *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Evropske stabilizacijske funkcije za naložbe*. Pričakovati je namreč, da bo uvedba fiskalnega instrumenta za delitev tveganja kot del strukture ekonomske in monetarne unije prispevala k makroekonomski stabilnosti v Sloveniji in državah EMU. Ob tem poudarjamo, da mora Komisija natančno pojasniti, kakšna bodo bremena posameznih držav članic v zvezi s podporo ESFN, kako so predvidena vplačila, kakšna bo obravnava teh transakcij z vidika ESA 2010 (tako za posojila kot za subvencije obrestne mere), pa tudi širše: vpliv teh transakcij na dolg sektorja država in vpliv bruto investicij na ESA 2010 postavko b.9 (t.j. presežek/primanjkljaj sektorja država). V tem kontekstu Slovenija pričakuje tudi dodatna pojasnila Komisije in Eurostata glede primernosti sedanje obravnave investicij po metodologiji ESA 2010. Stališče je Državni zbor sprejel 28. 9. 2018.

Na podlagi sklepov voditeljev evroobmočja v razširjeni sestavi 14. 12. 2018 pričakujemo, da bo v letu 2019 poudarek dela na oblikovanju novega proračunskega instrumenta za evroobmočje, ki bo namenjen krepitvi konvergence in konkurenčnosti v evroobmočju. Dokončno stališče do tega bo Slovenija oblikovala na podlagi dodatnih razprav, ki bodo potekale v začetku leta 2019. Pri tem bo presojala namen, način financiranja, pričakovani fiskalni učinek na države članice in vpliv na druge instrumente, ki so namenjeni

konvergenci med državami članicami v proračunu EU (predvsem kohezija in strukturni skladi) za prihodnje večletno obdobje.

4. Program za podporo reformam EU

Komisija je 31. maja 2018 predlagala novo *Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za podporo reformam EU 2018/0213*, ki zajema tri ločene, medsebojno dopolnjujoče instrumente: (i) instrument za izvajanje reform v obliki instrumenta za finančno podporo, (ii) nadaljevanje programa za podporo strukturnim reformam v obliki instrumenta za tehnično podporo in (iii) konvergenčni instrument za zagotavljanje posebne in usmerjene podpore državam članicam, ki niso članice evrskega območja (imenovan tudi „konvergenčni instrument“). Namen tega programa je podpreti vlade in javne organe držav članic pri prizadevanjih za oblikovanje in izvajanje strukturnih reform za ohranjanje rasti, in sicer na podlagi njihovega zahtevka za tehnično podporo ali na podlagi njihovih predlogov reformnih zavez.

Program naj bi prispeval k splošnemu cilju okrepitve kohezije, konkurenčnosti, produktivnosti, rasti in zaposlovanja. Pozitivno bi lahko vplival tudi na uresničitev evropskega stebra socialnih pravic. V te namene bi moral zagotavljati zadostne finančne spodbude za dokončanje reform strukturne narave in tehnično podporo za okrepitev upravne zmogljivosti držav članic v zvezi z izzivi, s katerimi se soočajo institucije, upravljanje, javne uprave ter ekonomski in socialni sektorji.

Po sedanjem predlogu razdelitve sredstev bi imela Slovenija v celotnem obdobju trajanja instrumenta na voljo najmanj 102 mio evrov.

Slovenija ne nasprotuje oblikovanju instrumenta za podporo izvajanja strukturnih reform in s tem sprejemu *Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za podporo reformam EU 2018/0213*.

Finančne storitve in prost pretok kapitala, bančna in kapitalska unija

Tudi v naslednjem 18-mesečnem obdobju ostaja strateški interes Slovenije, da se finančna stabilnost sistemsko zagotavlja z ustrezno regulacijo poslovanja, nadzora in reševanja finančnih institucij, zato bomo še naprej podpirali nadaljnje ukrepe na ravni EU, ki bodo prispevali k zmanjševanju prekomernih tveganj v finančnem sistemu in tveganj javnih financ pri reševanju finančnih institucij.

Evropsko gospodarstvo se še vedno sooča s pomanjkanjem dolgoročnih virov za financiranje gospodinjstev in gospodarstva, zlasti malih in srednjih podjetij (MSP). Unija kapitalskih trgov naj bi zagotavljala dolgoročne in bolj raznolike vire financiranja nasploh ter zmanjšala odvisnost od bančnega financiranja. Predvsem naj bi izboljšala položaj malih in srednjih podjetij pri financiranju njihovega poslovanja. Zato je Komisija maja 2018 objavila *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) št. 596/2014 in (EU) 2017/1129 v zvezi s spodbujanjem uporabe zagonskih trgov MSP*. Splošni cilj tega predloga je uvesti tehnične prilagoditve enotnih pravil EU, da se: (i) zmanjšajo upravna bremena in stroški izpolnjevanja zakonskih obveznosti, s katerimi se soočajo mala in srednja podjetja, ko so njihovi finančni instrumenti uvrščeni v trgovanje na zagonskem trgu MSP, ob hkratnem zagotavljanju visoke ravni zaščite vlagateljev in celovitosti trga ter (ii) poveča likvidnost lastniških instrumentov, uvrščenih v trgovanje na zagonskih trgih MSP. Slovenija podpira cilje tega predloga, hkrati pa je za nas pomembno tudi, da se zagotavlja visoka raven zaščite vlagateljev in celovitosti trga.

V tem sklopu je Komisija objavila *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vseevropskem osebнем pokojninskem produktu (Uredba PEPP)*, katere cilj je mobilizirati kapital v Uniji in ga usmeriti v vsa podjetja, vključno z MSP, ter infrastrukturne in dolgoročne

trajnostne projekte, ki ga potrebujejo za razširitev in ustvarjanje delovnih mest. Predlog Komisije za sprejetje Uredbe PEPP predvideva uvedbo novega vseevropskega produkta osebnega pokojninskega zavarovanja, ki bi dopolnil ponudbo obstoječih dodatnih pokojninskih zavarovanj in ostalih oblik varčevanja za starost, saj nacionalni produkti ne bodo nadomeščeni s PEPP. Slovenija cilje zakonodajnega predloga podpira in si prizadeva, da bi bil namenski varčevalni produkt uporaben in v korist vlagateljev, ki bi tako privarčevali finančna sredstva za starost.

Prav tako je Komisija objavila *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o olajšanju čezmejne distribucije kolektivnih investicijskih skladov in spremembi uredb (EU) št. 345/2013 in (EU) št. 346/2013 ter Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Direktive 2011/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s čezmejno distribucijo kolektivnih investicijskih skladov*. Ta zakonodajni sveženj se obravnava s ciljem vzpostavitve pristnega notranjega kapitalskega trga z zmanjšanjem razdrobljenosti na kapitalskih trgih, odpravo regulativnih ovir za financiranje gospodarstva in večjo razpoložljivostjo kapitala za podjetja. Regulativne ovire, tj. zahteve držav članic glede trženja, regulativne pristojbine ter upravne zahteve in zahteve glede uradnega obveščanja precej odvrtaajo od čezmejne distribucije skladov. Slovenija podpira cilje tega zakonodajnega paketa.

Poleg tega Slovenija podpira prizadevanja Komisije in držav članic, da se zmanjšajo prekomerni stroški poslovanja finančnih subjektov, kar pa ne sme vplivati na stabilnost finančnega sistema ali povzročati tveganj za javne finance. Z namenom zmanjšanja prekomernih stroškov in poenostavitve poslovanja poteka v okviru Sveta EU zakonodajni postopek v zvezi s *Predlogom direktive Evropskega parlamenta in Sveta o bonitetnem nadzoru investicijskih podjetij in spremembi Direktiv 2013/36/EU in 2014/65/EU in Predlogom uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o zahtevah skrbnega in varnega poslovanja investicijskih podjetij in spremembi Uredb (EU) št. 575/2013, (EU) št. 600/2014 in (EU) št. 1093/2010*. Namen teh predlogov je zagotoviti, da za investicijska podjetja veljajo kapitalske, likvidnostne in druge ključne bonitetne zahteve ter ustrezne nadzorniške ureditve, ki so prilagojene njihovemu poslovanju, vendar so dovolj stroge, da tveganja investicijskih podjetij zajamejo na bonitetno zanesljiv način, da bi tako zaščitili stabilnost finančnih trgov EU.

Zaradi poenostavitve pravil in zagotovitve njihove večje sorazmernosti se s *Predlogom uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012, kar zadeva obveznost kliringa, uvedbo mirovanja obveznosti kliringa, zahteve glede poročanja, tehnike zmanjševanja tveganja za pogodbe o izvedenih finančnih instrumentih OTC brez kliringa prek centralne nasprotne stranke, registracijo in nadzor repozitorijev sklenjenih poslov in zahteve za repozitorije sklenjenih poslov (EMIR REFIT)* predlagajo ciljno usmerjene spremembe *Uredbe (EU) št. 648/2012*. Obenem EMIR REFIT ohranja vse ključne elemente okvira, za katere se je izkazalo, da omogočajo izpolnjevanje ciljev *Uredbe (EU) št. 648/2012*. Zaradi potrebe po odpravi nesorazmernih stroškov in obremenitev za mala podjetja in poenostavitvi pravil, ne da bi bila pri tem ogrožena finančna stabilnost, je bil pregled sprememb *Uredbe (EU) št. 648/2012* vključen v program Komisije glede ustreznosti in uspešnosti predpisov v letu 2016 (program REFIT). V zvezi s tem predlogom trenutno potekajo politični dialogi, njegov sprejem pa se pričakuje v prvi polovici 2019.

Z namenom ciljnih reform in nadaljnega izboljšanja finančne stabilnosti ter upoštevanja posledic izstopa Združenega kraljestva iz EU je Komisija objavila *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1095/2010 o ustanovitvi evropskega nadzornega organa (Evropski organ za vrednostne papirje in trge) in o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 v zvezi s postopki in organi, ki sodelujejo pri izdaji dovoljenja CNS, in zahtevami za priznanje CNS iz tretjih držav*. Predlog uredbe uvaja vseevropski pristop k nadzoru centralno nasprotnih strank (CNS), da se zagotovi nadaljnje poenotenje nadzora in pospešijo določeni postopki. Zagotavlja se tudi tesnejše sodelovanje med nadzornimi organi in

centralnimi bankami. V ta namen poteka tudi pobuda za spremembo 22. člena *Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke*. S spremembo bi ECB dobila jasno pravno pristojnost na področju centralnega kliringa, kar bi Eurosistemu omogočilo izvajati pooblastila, ki jih Komisija v okviru pregleda *Uredbe o evropskih tržnih infrastrukturah (Uredba (EU) št. 648/2012)* predlaga za centralne banke izdajateljice valute. Ta pooblastila vključujejo dosti večjo vlogo centralnih bank izdajateljic v sistemu nadzora CNS, zlasti kar zadeva priznavanje in nadzor sistemsko pomembnih CNS iz tretjih držav, ki izvajajo kliring velikih zneskov transakcij v evrih. Po predlaganih spremembah okvira za evropske tržne infrastrukture bo Eurosistem lahko še naprej izvajal vlogo centralne banke izdajateljice enotne valute. Spremembe bodo Eurosistemu omogočile, da spremlja in odpravlja tveganja, povezana z dejavnostmi centralnega kliringa, ki bi lahko vplivala na izvajanje denarne politike, delovanje plačilnih sistemov in stabilnost evra. Sprejem navedenih aktov se pričakuje v letu 2019.

Zaradi vse večjega pomena CNS je Komisija predstavila tudi *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o okviru za sanacijo in reševanje centralnih nasprotnih strank ter spremembi uredb (EU) št. 1095/2010, (EU) št. 648/2012 in (EU) 2015/2365 in direktiv 98/26/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU in (EU) 2017/1132*, katere namen je vzpostaviti vseevropske rešitve, ki bi v primeru težav posamezne CNS pripomogle k zmanjševanju in odpravljanju posledic za finančni sistem in celotno ekonomijo.

V sklopu vmesnega akcijskega načrta Unije za kapitalske trge iz junija 2017 je bil eden prvih prednostnih ukrepov krepitev pristojnosti evropskih nadzornih organov (ESA – European Supervisory Authorities), ki omogoča integracijo nadzora finančnih trgov. Zakonodajni predlog Komisije je prvi konkreten korak k ustanovitvi enega samega nadzornika kapitalskih trgov in k dokončanju finančne unije. Komisija je septembra 2017 predstavila *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1093/2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski bančni organ), Uredbe (EU) št. 1094/2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine), Uredbe (EU) št. 1095/2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski organ za vrednostne papirje in trge), Uredbe (EU) št. 345/2013 o evropskih skladih tveganega kapitala, Uredbe (EU) št. 346/2013 o evropskih skladih za socialno podjetništvo, Uredbe (EU) št. 600/2014 o trgih finančnih instrumentov, Uredbe (EU) 2015/760 o evropskih dolgoročnih investicijskih skladih, Uredbe (EU) 2016/1011 o indeksih, ki se uporabljajo kot referenčne vrednosti v finančnih instrumentih in finančnih pogodbah ali za merjenje uspešnosti investicijskih skladov, in Uredbe (EU) 2017/1129 o prospektu, ki se objavi ob ponudbi vrednostnih papirjev javnosti ali njihovi uvrstitvi v trgovanje na reguliranem trgu, skupaj s Predlogom direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2014/65/EU o trgih finančnih instrumentov in Direktive 2009/138/ES o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II)*. Prav tako je objavila zakonodajno pobudo za okrepitev Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB – European Systemic Risk Board), ki skupaj z evropskimi nadzornimi organi tvori evropski sistem finančnega nadzora, uveden po finančni krizi, in sicer *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1092/2010 o makrobonitetnem nadzoru nad finančnim sistemom Evropske unije in ustanovitvi Evropskega odbora za sistemska tveganja*. Predlogi so usmerjeni k ciljem izboljšanja mandata, upravljanja in financiranja ESA in ESRB, s čimer spodbujajo nadaljnje vključevanje kapitalskega trga po izstopu Združenega kraljestva iz EU ter zagotavljajo ustrezno upravljanje vseh finančnih tveganj, med drugim z močnejšo koordinacijo nadzora s prednostnimi nalogami, razširjenim neposrednim nadzorom nad kapitalskimi trgi s strani Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (ESMA – European Securities and Markets Authority), z novim sistemom upravljanja, ki bo zagotovil večjo neodvisnost odločanja evropskih nadzornih organov od nacionalnih interesov, ter s spodbujanjem trajnostnega financiranja in zagotavljanja finančne stabilnosti. Slovenija podpira odpravljanje pomanjkljivosti evropskega finančnega nadzora, odločanja pod vplivom nacionalnih interesov ter drugih nedoslednosti in neskladnosti. Prav tako podpira nadaljnji razvoj pravil za delovanje evropskih nadzornih organov z namenom povečanja učinkovitosti nadzora, vendar pa bo pazljiva pri vrstah in

obsegu prenosa nadzornih pristojnosti z nacionalnih nadzornih organov na evropske. Pri zadevnih zakonodajnih predlogih je namreč treba upoštevati kapitalske trge manjših držav članic ter njihove nadzorne organe, da jim spremenjeno financiranje evropskih nadzornih organov ne bi naložilo dodatnega finančnega bremena.

Glavni namen predloga Komisije o pregledu uredb o evropskih nadzornih organih iz septembra 2017 je bil okrepiti sposobnost zagotavljanja usklajenega in učinkovitega finančnega nadzora, ni pa imel posebnega cilja povečati pooblastila organov v zadevah, povezanih s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma ter bojem proti njima (PPDFT). Kljub nedavnim spremembam zakonodajnega okvira tega področja je več primerov pranja denarja v evropskih bankah privedlo do spoznanja o potrebi dodatni izboljšavi nadzora. Eno od rešitev je septembra 2018 Komisija ponudila v obliki *Spremenjenega predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1093/2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski bančni organ), Uredbe (EU) št. 1094/2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine), Uredbe (EU) št. 1095/2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski organ za vrednostne papirje in trge), Uredbe (EU) št. 345/2013 o evropskih skladih tveganega kapitala, Uredbe (EU) št. 346/2013 o evropskih skladih za socialno podjetništvo, Uredbe (EU) št. 600/2014 o trgih finančnih instrumentov, Uredbe (EU) 2015/760 o evropskih dolgoročnih investicijskih skladih, Uredbe (EU) 2016/1011 o indeksih, ki se uporabljajo kot referenčne vrednosti v finančnih instrumentih in finančnih pogodbah ali za merjenje uspešnosti investicijskih skladov, Uredbe (EU) 2017/1129 o prospektu, ki se objavi ob ponudbi vrednostnih papirjev javnosti ali njihovi uvrstitvi v trgovanje na reguliranem trgu, in Direktive (EU) 2015/849 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma*. Dodatne spremembe težijo predvsem k okrepitvi in centralizaciji vloge, virov ter strokovnega znanja pod okriljem in v pristojnosti Evropskega bančnega organa (EBA – European Bank Authority).

Poleg že izpostavljenega stališča do prvotnega predloga Slovenija podpira odločnejše ukrepanje v primerih PPDFT, predvsem glede na ugotovljene pomanjkljivosti nadzornih ukrepov in zakonodaje EU. Na splošno podpira tudi centralizirano vlogo EBA in njegovo povečano odgovornost na področju PPDFT, hkrati pa zagovarja sorazmernost, smotrnost in ustreznost prenosa pooblastil (predvsem neposrednih) in novih nalog na evropske nadzorne organe ter njihovega posega v neodvisnost in samostojnost nacionalnih organov. Prav tako opozarja na izboljšanje odprtih in nejasnih določil, ki bi lahko povzročila prepletanje, preseganje ali podvajanje pristojnosti tako znotraj finančnega sektorja kot tudi s predpisi kazenskopravne narave, ter pazljivost glede obsega, vrste in načina izmenjave informacij.

Unija kapitalskih trgov močno poudarja trajnostno in zeleno financiranje, saj je finančni sektor začel prilagajati svoje prakse, da bi vlagatelje, ki se zavedajo pomena trajnostnega razvoja, podprl pri izbiri primernih projektov in podjetij. Tako je Komisija marca 2018 predstavila prvi akcijski načrt EU za trajnostno financiranje, ki določa strukturiran in sistematičen pristop k usmerjanju zasebnih naložb v bolj zelene projekte, in sicer s spremembo spodbud in sedanje kulture v naložbeni verigi. Maja 2018 pa so bili predlagani prvi konkretni ukrepi, in sicer *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb in Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o razkrivanju informacij v zvezi s trajnostnimi naložbami in tveganji glede trajnosti ter o spremembi Direktive (EU) 2016/2341*. Slovenija te predloge glede trajnostnega in zelenega financiranja podpira, saj med drugim predvideva tudi vzpostavitev enotnega sistema klasifikacije EU za ugotavljanje, ali je določena gospodarska dejavnost okoljsko trajnostna. Slednje bo namreč spodbudilo več vlaganj v zelene in trajnostne naložbe, česar si želimo tudi v Sloveniji. Pri obravnavi teh predlogov pa si bomo prizadevali, da se bodo upoštevali tudi manjši kapitalski trgi držav članic, da udeležencem na teh kapitalskih trgih ne bi nastali nesorazmerni stroški.

V okviru svežnja ukrepov za poglobitev unije kapitalskih trgov sta bila med drugim z namenom razširiti dostop do financiranja za inovativna podjetja, zagonska podjetja in druga podjetja, ki ne kotirajo na borzi, predstavljena *Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih ponudnikih storitev množičnega financiranja za podjetja in Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2014/65/EU o trgih finančnih instrumentov*. Ta podjetja imajo zaradi strukturne asimetričnosti informacij težave pri pridobivanju finančnih sredstev, zlasti ko napredujejo iz zagonske faze v fazo širitve. Ker trg ni deloval, se je množično financiranje razvilo v uveljavljeno obliko črpanja virov iz množic in alternativnega financiranja. Nekatere države članice so na tem področju že uvedle domače režime za množično financiranje. Zaradi različnih regulativnih pristopov držav članic pa se poslovni modeli na teh osnovah razvitih platform ne morejo enostavno uporabljati za čezmejno opravljanje storitev v Uniji. Glede na negotovost in visoke stroške izpolnjevanja predpisov za platforme pri čezmejnem delovanju, ki nastanejo zaradi odsotnosti primerne okvira EU za dejavnosti množičnega financiranja, se ponudniki storitev množičnega financiranja soočajo s težavami pri širitvi poslovanja, čezmejni tokovi pa ostajajo omejeni. Uredba bi med drugim določila sorazmerne zahteve za opravljanje storitev množičnega financiranja in olajšala čezmejno opravljanje teh storitev, hkrati pa pripomogla k obvladovanju operativnih tveganj in zagotavljanju visoke ravni preglednosti ter zaščite vlagateljev. Poleg tega naj bi zagotovila enotne, sorazmerne in neposredno izvedljive zahteve za izdajo dovoljenja in nadzor skupaj z enotno točko za nadzor. Slovenija podpira ta predlog uredbe s pridržkom, da mora končno besedilo uredbe vključevati podrobnejšo opredelitev razlike med storitvami množičnega financiranja, ki jih smejo opravljati vsi ponudniki teh storitev, ter storitvami sprejemanja depozitov od javnosti, ki jih smejo opravljati le kreditne institucije.

Z direktivo pa se izrecno določa, da se *Direktiva 2014/65/EU* ne uporablja za osebe, ki imajo dovoljenje kot ponudniki storitev množičnega financiranja, kot so opredeljeni v uredbi, in sicer zaradi pravne varnosti in da bi se preprečila uporaba zahtev iz *Direktive 2014/65/EU* za opravljanje storitev množičnega financiranja. Zaradi potrebe, da so storitve jasno ločene za obvladovanje nasprotja interesov ter zagotovitev učinkovitega nadzora, oseba, ki ima dovoljenje kot ponudnik storitev množičnega financiranja v skladu z uredbo, ne bi smela imeti dovoljenja v skladu z *Direktivo 2014/65/EU* in obratno. V skladu s predlogom so tako ponudniki storitev množičnega financiranja izvzeti iz obveznosti *Direktive 2014/65/EU* o trgih finančnih instrumentov, s čimer se Slovenija strinja.

Slovenija si bo še naprej prizadevala, da bodo imeli tudi manjši oziroma manj razviti kapitalski trgi doprinos: ustvariti več možnosti za vlagatelje ter vzpostaviti prožnejši finančni sistem. Posebna pozornost bo še naprej namenjena varstvu vlagateljev.

Komisija je predlagala enotni sistem jamstva za bančne vloge za območje evra že novembra 2015. Po njenem mnenju bi namreč vzpostavitev evropskega sistema še dodatno okrepila bančno unijo, izboljšala zaščito imetnikov bančnih vlog, povečala finančno stabilnost in dodatno zmanjšala povezavo med bankami in državami. Glede na to, da bančno unijo sestavljajo trije stebri, od katerih sta prva dva (enotni mehanizem nadzora in enotni mehanizem reševanja) že vzpostavljena, bo šele z vzpostavitvijo tretjega stebra – enotnega sistema jamstva za vloge – ta unija tudi dokončno vzpostavljena. Pogajanja o tem predlogu potekajo že nekaj let, brez pravega napredka, saj nekatere države članice EU pred preходом na sistem skupnega kritja izgub zahtevajo zadostno znižanje tveganj v bančnih sistemih držav članic EU. V nasprotnem primeru bi namreč prišlo do stanja, kjer bi države članice EU s stabilnejšim bančnim sistemom nase prevzemale večje tveganje oziroma breme zaradi kritja izgub, povzročenih s strani bank iz držav EU z manj stabilnim bančnim sistemom. Poleg tega bi bili ob delitvi tveganj nekateri bančni sistemi zaradi različnih stopenj tveganj v bančnih sistemih držav članic EU neupravičeno bolj obremenjeni z vplačilom prispevkov, kot je njihovo tveganje.

V zvezi z vzpostavitvijo enotnega sistema jamstva za bančne vloge si bo Slovenija še naprej prizadevala, da bi čim prej prišlo do kompromisne rešitve, ki jo vidi v prehodni

vzpostavitvi likvidnostnega kritja za sistem jamstva za vloge, ki ne pomeni prevzemanja oziroma skupnega kritja izgub. Hkrati bo Slovenija še naprej zagovarjala tudi stališče, da bo treba pred celovito vzpostavitvijo evropskega sistema jamstva za bančne vloge, ki pomeni tudi skupno kritje izgub iz naslova jamstva za depozite, pomembno zmanjšati tveganja v bančnem sektorju na ravni EU.

Junija 2018 so se na vrhu držav evrskega območja, na katerem so sodelovale vse države članice, voditelji sporazumeli, da bančno unijo dopolnijo, vključno z vzpostavitvijo skupnega nadomestila za sklad za enotno reševanje in napredkom pri evropskem sistemu jamstva za vloge. Dogovorili so se tudi o okrepitvi vloge in nadaljnjem razvoju evropskega mehanizma za stabilnost kot orodja za krizno upravljanje. To je treba obravnavati kot prednostno nalogo, čeprav je predhodno potreben dogovor, zlasti glede predlogov o zmanjšanju tveganja v bančnem sektorju ter paketu za zmanjšanje slabih posojil. V zvezi s slednjim je Komisija 14. 3. 2018 predstavila ukrepe za njihovo reševanje v obliki *Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 575/2013 glede minimalnega kritja izgub za nedonosne izpostavljenosti in Predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skrbnikih kreditov, kupcih kreditov in poplačilu iz naslova zavarovanja s premoženjem*. Odporno evrsko območje potrebuje odporne države članice in ponovno oživitve gospodarske in socialne konvergence.

Sistemsko zagotavljanje finančne stabilnosti z ustrežno regulacijo poslovanja, nadzora in reševanja finančnih institucij je v strateškem interesu Slovenije, zato podpiramo nadaljnje ukrepe na ravni EU, ki bodo prispevali k zmanjševanju prekomernih tveganj v finančnem sistemu in tveganj javnih financ pri reševanju finančnih institucij.

Slovenija bo kot zagovornica bolj povezanega območja evra še naprej podpirala sprejetje ukrepov za zmanjšanje tveganja v bančnem sektorju in nadaljnji razvoj bančne unije. V tem procesu si bo prizadevala, da bo v čim večji meri upoštevano načelo sorazmernosti in da bodo stroški uveljavitve teh ukrepov za kreditne institucije in investicijska podjetja čim manjši.

Glede svežnja ukrepov, ki se nanašajo na slaba posojila, si bo Slovenija prizadevala ne le za ureditev pravil in nadzora nad skrbniki in kupci potrošniških kreditov, temveč tudi za ureditev podeljevanja dovoljenj. Prav tako si bo prizadevala za določitev ukrepov, ki bodo preprečevali tveganja in zlorabe pravic potrošnika – kot šibkejše stranke v pogodbenem razmerju – zaradi prodaje potrošniških kreditov iz bank na nebančne kupce oziroma institucije. To pomeni zlasti ohranitev pravil varstva potrošnikov v skladu z veljavno EU in nacionalno zakonodajo, ne glede na to, kdo servisira potrošniški kredit ali kdo potrošniški kredit kupi, in ne glede na pravno ureditev, ki velja v državi članici skrbnika ali kupca potrošniškega kredita. Slovenija si bo prizadevala tudi za določitev odgovornosti skrbnikov, da potrošnikom, ki niso plačilno sposobni, pomagajo najti ustrežnejšo obliko odplačevanja kredita, zavzemala pa se bo tudi za ukrepe, ki bodo vključevali dolžniško svetovanje prezadolženim potrošnikom, ki ga države članice vzpostavijo ali je že vzpostavljeno.

Obdavčenje

Med najpomembnejšimi prioritetami EU na davčnem področju bo tudi v prihodnjem obdobju zagotavljanje transparentnosti obdavčenja, s čimer so povezani ukrepi proti goljufijam in davčnim utajam ter pravičnejša obdavčitev podjetij.

Slovenija podpira ukrepe proti davčnim utajam in goljufijam ter za večjo transparentnost, saj čezmejne davčne goljufije in utaje zahtevajo ukrepanje na vseh ravneh, v okviru EU, v državah članicah in na mednarodni ravni.

Med napovedanimi novimi zakonodajnimi predlogi v delovnem programu Komisije za leto 2019 ima na področje obdavčitve neposreden učinek predlog za učinkovitejši zakonodajni postopek na področju obdavčitve, v obliki opredelitve področij v okviru področja

obdavčitve, na katerih bi se pri pripravi zakonodaje na ravni Unije prešlo na glasovanje s kvalificirano večino (danes soglasje).

Ker zakonodajne spremembe na davčnem področju na ravni EU praviloma neposredno vplivajo na davčne prihodke držav članic in s tem na njihove proračunske prihodke, je Slovenija previdna pri razmišljanjih o glasovanju s kvalificirano večino na davčnem področju, saj imajo lahko v takšnih primerih odločitve (kvalificirane) večine glede posameznega vprašanja neposredne javnofinančne učinke na vse države članice, pri čemer posamezna država ne more uveljaviti svojih interesov. Slovenija je bila doslej do takšnih pobud vedno zadržana.

O prvem *Predlogu direktive Sveta o skupni konsolidirani osnovi za davek od dohodkov pravnih oseb* (CCCTB) je potekala razprava več let. Ker soglasje zaradi skromnega napredka pri tem dosjeju ni bilo doseženo, je Komisija blokiral predlog o skupni konsolidirani osnovi za davek od dohodkov pravnih oseb umaknila in ga nadomestila z novim. Novi predlog vključuje dosedanje rezultate razprav, vendar z zamikom glede konsolidacije, torej s postopnim pristopom v dveh korakih, pri čemer naj bi se najprej dogovorili o obvezni skupni davčni osnovi. Razprava na Svetu poteka o *Predlogu direktive Sveta o skupni osnovi za davek od dohodkov pravnih oseb*. Drugi korak bo obravnava glede konsolidacije in delitve skupne osnove, to je o *Predlogu direktive Sveta o skupni konsolidirani osnovi za davek od dohodkov pravnih oseb*.

Slovenija je bila glede prvega predloga *Direktive Sveta o skupni konsolidirani osnovi za davek od dohodkov pravnih oseb* (CCCTB) zadržana, zlasti glede konsolidacije, in previdna glede zahtevnosti izvajanja, zlasti v majhnih gospodarstvih. Na sistemski ravni imajo takšni predlogi pozitivne in negativne učinke, odvisno predvsem od tega, kakšne so dejanske končne rešitve. Slovenija sodeluje pri razpravi glede novega predloga o določanju obvezne skupne davčne osnove. Podpira cilje poštenega in učinkovitega obdavčenja ob še smiselnih administrativnih obremenitvah.

Delo v zvezi z *Direktivo Sveta o skupnem sistemu obdavčevanja plačil obresti ter licenčnin med povezanimi družbami iz različnih držav članic* je na Svetu že dlje časa blokirano. Slovenija ni med državami, ki direktivo blokirajo, in je fleksibilna glede sprememb.

Enotni digitalni trg je ena od glavnih političnih prednostnih nalog Komisije, njegov cilj pa je ustvariti digitalne priložnosti za ljudi in podjetja z več kot 500 milijoni potrošnikov EU. Da bi v celoti izkoristili svoj potencial, je potreben sodoben in stabilen davčni okvir, ki spodbuja inovacije, odpravlja razdrobljenost trga in vsem akterjem omogoča, da izkoristijo novo tržno dinamiko pod pravičnimi in uravnoteženimi pogoji. Zagotavljanje pravične obdavčitve digitalnega gospodarstva je tudi del agende Komisije o pravičnem in učinkovitem davčnem sistemu v EU.

Sedanja pravila o davku od dohodkov pravnih oseb so bila zasnovana za tradicionalna podjetja in temeljijo na načelu, da bi bilo treba dobičke obdavčiti tam, kjer se ustvarja vrednost. Uporaba sedanjih pravil o davku od dohodkov pravnih oseb za digitalno gospodarstvo je privedla do neusklajenosti med krajem obdavčitve dobička in krajem ustvarjanja vrednosti, zlasti v primeru poslovnih modelov, ki so močno odvisni od udeležbe uporabnikov.

Glede na globalno naravo izziva za obdavčitev digitalnega gospodarstva bi bilo najbolje poiskati večstranske mednarodne rešitve, vendar je napredek na mednarodni ravni težko doseči zaradi zapletenosti problema in velikega števila različnih vprašanj, ki jih je treba obravnavati. Kot prispevek pri oblikovanju mednarodne rešitve za obdavčitev digitalnega gospodarstva je Komisija v mesecu marcu 2018 v okviru „digitalnega paketa“ izdala *Predlog direktive Sveta o določitvi pravil glede obdavčitve dohodkov pravnih oseb v zvezi s pomembno digitalno prisotnostjo*, s katerim želi aktivno prispevati k iskanju napredka na mednarodni ravni. Ob zavedanju, da bo za oblikovanje mednarodnega soglasja potrebno še nekaj časa, je

Komisija predlagala usklajen pristop k vmesni rešitvi in prav tako v mesecu marcu 2018 predstavila Predlog direktive Sveta o skupnem sistemu davka na digitalne storitve za prihodke od opravljanja nekaterih digitalnih storitev. Specifičen cilj tega predloga je predstaviti ukrep, ki je osredotočen na prihodke od opravljanja nekaterih digitalnih storitev, je enostaven za izvajanje in pomaga ustvariti enake konkurenčne pogoje v vmesnem obdobju, dokler ne bo na voljo celovita rešitev. Z usklajenim pristopom k vmesni rešitvi naj bi dosegli enotno urejanje problema znotraj Unije, tako da ga države članice ne bi reševale enostransko, kar bi lahko vodilo v fragmentacijo.

Slovenija podpira prizadevanja za pravično in učinkovito davčno okolje, ki zagotavlja boljše poslovno okolje. Podpiramo ukrepe, ki ne bodo povzročili nesorazmernih stroškov in bodo imeli pozitiven učinek na javne finance v Sloveniji, ter si prizadevamo za oblikovanje rešitev, ki bodo enostavne, jasne in ne bodo negativno vplivale na konkurenčnost notranjega trga.

V okviru Skupine Sveta za kodeks obnašanja na področju podjetniškega obdavčevanja (*Code of Conduct*) se nadaljuje delo na t. i. seznamu nesodelujočih držav s ciljem identificirati jurisdikcije, ki ne zadostujejo standardom pravičnega obdavčenja, oziroma bo podlaga za dobro davčno upravljanje in spodbujanje kritičnih jurisdikcij k oblikovanjem davčnih sistemov in okolja, ki bodo zadostili mednarodno sprejetimi standardom.

Komisija je maja 2018 pripravila in posredovala Svetu v obravnavo zakonodajni paket, ki vsebuje spremembe horizontalne direktive na področju splošnega režima za trošarine, uredbe, ki ureja upravno sodelovanje na področju trošarin, sklepa, ki ureja informatizacijo gibanja in nadzora trošarinskih izdelkov, ter direktive na področju strukture trošarin za alkohol in alkoholne pijače.

Trošarinski zakonodajni paket:

- Predlog direktive Sveta o določitvi splošnega režima za trošarino (prenovitev)

Predlog sledi ciljema spremembe ureditve v korist gospodarskim subjektom in poenostavitve postopkov za davčni organ in gospodarske subjekte tako nacionalno kot tudi na ravni Unije. Prenovljena različica je potrebna zaradi več sprememb sedaj veljavne direktive in sklicevanja na neveljavno zakonodajo. Spremembam Direktive o splošnem režimu za trošarine sledita še spremembi akta na področju upravnega sodelovanja na področju trošarin ter akta, ki ureja postopke informatizacije gibanja in nadzora trošarinskih izdelkov. Slovenija ta predlog podpira.

- Predlog uredbe Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 389/2012 o upravnem sodelovanju na področju trošarin glede vsebine elektronske evidence

Predlog spremembe Uredbe o upravnem sodelovanju na področju trošarin je pripravljen z namenom dopolnitve vodenja podatkov o pošiljateljih in prejemnikih trošarinskih izdelkov, ki se gibajo med državami članicami s plačano trošarino. Nacionalno imamo vodenje seznama gospodarskih subjektov, ki prejemajo trošarinske izdelke iz drugih držav članic, že urejeno, tako da jih ob napovedi gibanja finančna uprava po uradni dolžnosti vpiše v register trošarinskih zavezancev. Glede na sedanjo ureditev bodo po novem predlogu osebe, ki prejemajo in pošiljajo trošarinske izdelke, sproščene v porabo, pred začetkom poslovanja morale pridobiti dovoljenje davčnega organa. Slovenija podpira ta predlog.

- Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o informatizaciji gibanja in nadzora trošarinskega blaga (temelji na Splošni direktivi 2008/118 in Sklepu o ustanovitvi EMCS št. 1152/2003)

Veljavni Sklep ureja postopke informatizacije gibanja in nadzora trošarinskih izdelkov v režimu odloga plačila trošarine. S predlaganim novim sklepom se dodajajo postopki gibanja in nadzora tudi za izdelke, ki se gibajo med državami članicami sproščeni v porabo oziroma s plačano trošarino. Slovenija podpira ta predlog.

- *Predlog direktive Sveta o spremembi Direktive 92/83/EGS o uskladitvi strukture trošarin za alkohol in alkoholne pijače*

Predlog direktive opredeljuje vrste alkoholnih pijač, strukturo trošarin, pravila obdavčitve in možne oprostitve ali znižanja. Rešitve temeljijo na Poročilu Komisije in oceni delovanja Direktive št. 92/83/EGS (leta 2016) in Sklepih Sveta (novembra 2016). Slovenija načeloma podpira ta predlog, hkrati pa podpira tudi razpravo glede lastne rabe žganja ob upoštevanju administrativnega vidika, konkurenčnosti in širšega družbenega vpliva.

Komisija je aprila 2016 predstavila *Akcijski načrt za DDV*, v katerem je določila pristop k oblikovanju bolj enotnega območja DDV v EU, ki bi lahko podprl bolj povezan in pravičnejši enotni trg ter prispeval k spodbujanju novih delovnih mest, rasti, naložb in konkurenčnosti. Ključni zakonodajni predlogi, ki jih je Komisija v skladu z napovedmi pripravila v letu 2017 ter jih predložila Evropskemu parlamentu v posvetovanje in Svetu v sprejetje, vključujejo ukrepe za izboljšanje pogojev v zvezi z DDV za podjetja v EU, ki se ukvarjajo z e-trgovanjem (*Digitalni DDV paket*), vključno poenotenje pravil glede stopenj DDV, ki se uporabljajo za spletne publikacije in njihove tiskane in druge fizične različice (*Poenotenje stopenj DDV za E-publikacije*), kratkoročne ukrepe za boj proti goljufijam na področju DDV (*Splošna obrnjena davčna obveznost – GRCM*), ukrepe za okrepitev upravnega sodelovanja na področju DDV (*Uredbe o upravnem sodelovanju in boju proti goljufijam na področju DDV*) in zakonodajni sveženj DDV za vzpostavitev dokončnega sistema DDV, ki bo temeljil na načelu obdavčitve v namembni državi članici. Komisija je v letu 2018 skladno z napovedmi predložila še *Predlog za nadaljnje poenostavitve za mala, srednja in mikro podjetja*, *Predlog glede reforme stopenj davka na dodano vrednost* in *Predlog glede uvedbe podrobnih tehničnih ukrepov za delovanje dokončnega sistema za obdavčenje trgovine med državami članicami*.

Podrobnosti o ključnih zakonodajnih predlogih, o katerih trenutno poteka razprava v Svetu:

- *Predlog direktive Sveta o spremembi Direktive 2006/112/ES glede posebne ureditve za mala podjetja*

Komisija je 18. 1. 2018 predložila Predlog direktive za spremembo posebne ureditve na področju DDV za mala podjetja. Predlog vsebuje sveženj ukrepov za poenostavitve za mala podjetja. Namen Predloga je vzpostaviti okolje, ki bo ugodno za rast malih podjetij in večje vključevanje v čezmejno trgovino. To bo doseženo z enako obravnavo podjetij s čezmejnim poslovanjem in podjetij, ki poslujejo le na trgu države članice sedeža, ter z znižanjem stroškov spoštovanja predpisov, ki urejajo DDV, pri domačem in čezmejnem poslovanju na skupnem trgu. Nova ureditev za mala podjetja bo sestavni del dokončnega sistema DDV za čezmejno trgovanje znotraj Unije, ki temelji na načelu obdavčitve v namembni državi članici dobave blaga.

Slovenija podpira prenovo DDV pravil za mala podjetja, s katerimi se obveznosti malih podjetij glede DDV poenostavijo in s tem znižajo administrativne obremenitve in stroški za zavezance ter se zagotovi enaka obravnava podjetij, ki poslujejo čezmejno, in podjetij, ki poslujejo le na trgu države članice sedeža. Slovenija se zavzema za poenostavitve veljavnih obveznosti glede DDV za mala podjetja, pri čemer si bo v postopkih sprejemanja v institucijah EU prizadevala za ukrepe, ki bodo razbremenili podjetja in jim omogočili hitrejšo rast, bodo hkrati zagotavljali preglednost poslovanja in omogočali učinkovit nadzor davčnega organa ter zagotavljali vzdržnost javnih financ.

- *Predlog direktive Sveta o spremembi Direktive 2006/112/ES glede stopenj davka na dodano vrednost*

Komisija je januarja 2018 pripravila predlog sprememb Direktive Sveta 2006/112/ES glede stopenj DDV, ki predvideva, da bi v dokončnem sistemu DDV vse države članice omejevala enaka pravila in vse države članice bi imele enako mero svobode pri določanju stopenj DDV.

Slovenija podpira prizadevanja Komisije za preoblikovanje režima DDV in prehoda na dokončno ureditev na podlagi načela namembnega kraja, vključno posodobitve politike stopenj DDV. Ob tem je Slovenija zadržana do samega Predloga direktive zaradi sorazmerno velikega prenosa pristojnosti za določanje nižjih stopenj DDV na države članice in posledično povečanje zapletenosti sistema DDV, dodatnih stroškov za podjetja in pravne negotovosti. Zadržanost Slovenije izhaja predvsem zaradi predlagane spremembe koncepta, povečane fleksibilnosti, tveganja zmanjšanja prihodkov DDV in tveganja pravnih sporov.

- *Predlog direktive Sveta o spremembi Direktive 2006/112/ES glede uvedbe podrobnih tehničnih ukrepov za delovanje dokončnega sistema DDV za obdavčenje trgovine med državami članicami*

Komisija je predlog predložila 25. 5. 2018, vendar pa države članice v splošnem predlogu direktive niso bile naklonjene. Kot ključna odprta vprašanja, ki so bila izpostavljena: status certificiranega davčnega zavezanca (CTP), plačnik davka, odprava poročanja po rekapitulacijskih poročilih in vključitve odbitka DDV v ureditev vse na enem mestu (OSS). Statusu CTP večina držav članic ni naklonjena. Opozarjajo na neustreznost predlaganih kriterijev za podelitev statusa, ker so preveč administrativno obremenjujoči. Odpravi poročanja o čezmejnih transakcijah nasprotujejo vse države članice, skrbi jih tudi vključitev odbitka DDV v OSS. Zato se iščejo rešitve v smeri kombinacije uvedbe poročanja (pri kupcu in/ali dobavitelju) ter zavarovanja pravice do odbitka DDV v kombinaciji z direktnim plačilom DDV, ki bi ga kupec plačal v državni proračun države članice obdavčitve (split-payment) oziroma solidarne odgovornosti kupca za plačilo DDV.

Slovenija podpira prenovu sistema DDV v smeri, da se zmanjša kompleksnost sedanjega sistema, izboljša pobiranje davka in reši problem dovzetnosti sedanjega sistema DDV na goljufije. Pri oblikovanju dokončnega sistema DDV bomo podprli ukrepe, ki bodo zagotovili nevtralnost sistema DDV ter zmanjšali administrativne obremenitve in stroške za podjetja in davčne uprave, hkrati pa zagotovili ustrezen nadzor in pobiranje DDV, pri čemer pa mora biti prenovljen sistem robusten in varen pred goljufijami.

- *Predloga direktive Sveta o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju davka na finančne transakcije (FTT)*

V Svetu se bo predvidoma nadaljevalo tudi delo glede Predloga direktive Sveta o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju FTT. Sprva je Slovenija podpirala ta predlog in je tudi v skupini 11 držav članic (zaradi izstopa Estonije jih je v skupini še 10), ki so dale pobudo za okrepljeno sodelovanje na tem področju. V dosedanjih razpravah so bili doseženi načelni dogovori glede nekaterih temeljnih vsebinskih vprašanj, trenutno pa potekajo neformalne razprave glede rešitve, da bi FTT postal nov vir lastnih sredstev proračuna EU. Opravljeni so bili dodatni izračuni, na podlagi katerih se je pokazalo, da bi bili potencialni davčni prihodki iz tega naslova v Sloveniji manjši od predvidenih in bi komaj pokrili stroške, povezane s pobiranjem tega davka.

Slovenija sicer podpira razloge za uvedbo FTT v okviru postopka okrepljenega sodelovanja ter cilje, ki izhajajo iz predloga direktive. Slovenija podpira uvedbo FTT s široko davčno osnovo ter nizko davčno stopnjo, vendar pa bi v odvisnosti od porazdelitve davčnih bremen lahko podprla tudi rešitev glede obdavčitve pokojninskih shem, ki sodelujočim državam

članicam dovoljuje uporabo možnosti za neobdavčitev oziroma oprostitev pokojninskih shem. Slovenija si bo pri oblikovanju sistema FTT prizadevala, da bo davek čim manj administrativno obremenjujoč za davčne zavezance ter enostaven za pobiranje.

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi „Fiscalis“ programa za sodelovanje na področju obdavčenja predstavlja nadaljevanje obstoječega programa Fiscalis 2020. Fiscalis program za sodelovanje na področju obdavčitve za obdobje 2021–2027 je namenjen celoviti podpori davčnim organom glede na nastajajoče potrebe obdavčenja in zagotavlja mehanizme, sredstva ter potrebno financiranje za podporo davčni politiki in je predviden za uporabo od 1. januarja 2021 dalje. Slovenija podpira predlog uredbe, obravnava katere je v začetni fazi.

Letni proračun EU

V vsakoletnem postopku sprejemanja letnih proračunov EU si bo Slovenija pri izvrševanju proračuna za leto 2019 in pri pripravi proračuna za leto 2020 prizadevala za sestavo proračuna, ki bo v skladu z *Uredbo o večletnem finančnem okviru 2014–2020* (VFO) in *Medinstitucionalnim sporazumom*. Slovenija se zavzema za realistični obseg proračuna in vplačevanje v proračun EU skladno z dejanskimi potrebami po plačilih, spoštovanje proračunske discipline, vključno s strogo kontrolo upravnih izdatkov ter spoštovanjem zgornjih meja večletnega finančnega okvira, pri čemer bo v primeru izrednih nepredvidenih okoliščin pripravljena podpreti uporabo izvenproračunskih skladov, predvidenih v določbah *Uredbe o večletnem finančnem okviru* in *Medinstitucionalnega sporazuma*. Hkrati si bo prizadevala za zagotovitev zadostnega obsega sredstev za nemoteno izvajanje programov EU, ki se v zadnjih letih finančnega okvira izvajajo intenzivneje kot v prvih letih. Slovenija bo ob sprejemanju proračuna EU za leto 2020 spoštovala tudi rešitve, ki izhajajo iz dogovora o vmesnem pregledu proračuna EU (iz leta 2016). Rezultati vmesnega pregleda bodo vplivali na pripravo in končni dogovor med Svetom in Evropskim parlamentom glede letnega proračuna za leto 2019, poleg tega pa se bo v letu 2019 izvedla tudi prilagoditev ovojnic večletnega finančnega okvira 2014–2020, ki temelji na spremembah (oziroma redni reviziji) statističnih podatkov. Na sprejem letnega proračuna bodo vplivali tudi ostali dejavniki: končne rešitve glede izstopa Združenega kraljestva iz EU, nove politike v zvezi z migracijami in varovanjem meja EU, obvladovanje podnebnih sprememb itd. Na podlagi izkušenj in izhajajoč iz kriznih dogajanj v preteklih letih si bo Slovenija tudi v prihodnje prizadevala za iskanje ustreznih rešitev za odzivanje na nepredvidene okoliščine.

Statistika

Slovenija se bo na področju statistike osredotočila na krepitev temeljnih vrednot statističnega sistema. Na njihovi osnovi se bo soočila z novimi izzivi in podpirala ukrepe za nadgradnjo in nadaljnjo modernizacijo evropskega statističnega sistema.

V okviru zakonodajnega postopka bo dejavna pri nadaljnji obravnavi aktualnih dosjejev s področja statistike, in sicer predvsem Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta glede evropskih poslovnih statistik ter Predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi skupnega okvira za evropsko statistiko glede oseb in gospodinjstev na podlagi podatkov na individualni ravni, zbranih z vzorci. Slovenija se strinja s cilji in nameni navedenih predlogov.

KONKURENČNOST IN ENOTNI TRG

Enotni trg

Enotni trg je eden največjih dosežkov EU. Pravila, ki oblikujejo enotni trg, zagotavljajo konkurenčne pogoje gospodarskim subjektom, ki se odražajo v visoki gospodarski rasti in blaginji državljanov EU. Dobro delujoč enotni trg omogoča prost pretok blaga, storitev, kapitala, ljudi in v zadnjem času tudi podatkov. Ocenjuje se, da gospodarske koristi enotnega trga znašajo približno 8,5% bruto domačega proizvoda EU. Za Slovenijo je dobro delujoč enotni trg ključnega pomena, saj je neovirana izmenjava blaga, storitev, vključno s storitvami informacijske družbe, ljudi in kapitala osnova za konkurenčnost naših podjetij. Pri tem ima poseben pomen skrb za enotno uveljavitev harmonizirane zakonodaje, kjer je nadzor nad izvajanjem zakonodaje na enotnem trgu tudi v naslednjem obdobju prepoznan kot bistven element za njegovo krepitev in krepitev konkurenčnosti celotnega gospodarstva. V naslednjem obdobju bodo zato prizadevanja Slovenije usmerjena v krepitev enotnega trga.

Glavni okvir dela na področju enotnega trga je *Strategija za enotni trg za blago in storitve*, ki jo je Komisija objavila oktobra 2015. Na njeni podlagi je bilo v zadnjih štirih letih sprejeto več ukrepov za krepitev prostega pretoka blaga in storitev ter oblikovanje enotnega digitalnega trga. Ti ukrepi zagotavljajo rešitve za krepitev varstva potrošnikov, spodbujanje razvoja malih, srednje velikih (MSP) in zagonskih podjetij, pa tudi na področju inovativnih storitev in opravljanja poklicnih dejavnosti.

Novembra 2018 je Komisija objavila sporočilo *Enotni trg v spreminjajočem se svetu: edinstveno sredstvo, ki potrebuje novo politično zavezo*. Da bi enotni trg ostal vir rasti in priložnosti, ga je treba še naprej prilagajati novim razmeram in izzivom. Področja storitev, proizvodov, obdavčevanja in mrežnih gospodarskih panog imajo velik potencial za nadaljnje gospodarsko povezovanje. Prav tako je treba velikopotezno reševati nove izzive in preprečevati nastajajoče ovire v strateških sektorjih za prihodnost, kot so digitalna tehnologija, umetna inteligenca ali krožno in nizkoogljično gospodarstvo. Slovenija kot zagovornica krepitev enotnega trga ter spodbujanja podjetništva bo tudi v naslednjem obdobju podpirala področja znotraj enotnega trga, kot so storitve (zlasti čezmejno opravljanje storitev), varstvo potrošnikov, energetika, promet, digitalna ekonomija in varstvo intelektualne lastnine, pa tudi ustvarjanje ugodnega poslovnega okolja, kar pomeni med drugim boljšo zakonodajo in zmanjševanje administrativnih ovir. Ker je Slovenija majhno odprto gospodarstvo, je za nas bistvenega pomena spodbujanje MSP kot prevladujočega segmenta slovenskega gospodarstva. V interesu Slovenije še naprej ostaja sprejemanje takšnih ukrepov, ki vplivajo na razbremenitev MSP, jim olajšajo čezmejno poslovanje in dostop do financiranja.

V luči krepitev enotnega trga ima poseben pomen „paket za blago“ (Goods package), ki ga sestavljajo predlogi treh aktov (dve uredbi in eno sporočilo Svetu EU in EP):

- *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici,*
- *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi pravil in postopkov za uskladitev in uveljavitev usklajene zakonodaje Unije za izdelke in o spremembi nekaterih Uredb in Direktiv EU in*
- *Sporočilo Evropske komisije Svetu EU in Evropskemu parlamentu: Paket za blago: krepitev zaupanja v enotni trg.*

Cilj tega svežnja je olajšati prodajo proizvodov na enotnem trgu EU vsem gospodarskim subjektom, še posebej MSP. Cilj naj bi bil dosežen s krepitevijo nadzora na trgu in na mejah (*Uredba o določitvi pravil in postopkov za uskladitev in uveljavitev usklajene zakonodaje Unije za izdelke, kratko Uredba o nadzoru na trgu*) in s krepitevijo načela vzajemnega priznavanja (*Uredba o vzajemnem priznavanju blaga*). Oba predloga uredb sta horizontalnega značaja in Slovenija podpira njun sprejem, saj bosta ob uveljavitvi okrepila enotni trg.

Tudi v naslednjem obdobju bo Slovenija podpirala predloge, ki bodo krepili enotni trg. Enotni trg temelji na zaupanju, da vsi udeleženci upoštevajo dogovorjena pravila. Zato bomo posebno pozornost posvetili izvajanju in uporabi pravil EU ter odpravi morebitnih novih ovir s krepitvijo načela vzajemnega priznavanja.

Storitve

Komisija je januarja 2017 objavila sveženj zakonodajnih pobud na področju storitev na enotnem trgu EU, s katerimi naj bi nadalje reševali težave podjetnikov pri čezmejnem poslovanju. Olajšanje čezmejnega pretoka storitev je ena najbolj kritičnih komponent enotnega trga, ki jo je treba še izboljšati in okrepiti. Storitve zajemajo dve tretjini gospodarstva EU in ustvarijo 90% novih delovnih mest. Enotni trg na tem področju še ne deluje najbolje, saj ves njegov potencial ni zadostno izkoriščen. Bistvo novih predlogov Komisije naj bi bilo v poenostavitvi postopkov za ponudnike čezmejnih storitev in v vzpostavitvi učinkovitejšega sodelovanja držav članic pri reguliranju storitvenega sektorja. Med predlogi je tudi uvedba t. i. evropske storitvene e-izkaznice, ki naj bi zmanjšala zapletenost upravnih postopkov za ponudnike storitev, ki želijo svoje dejavnosti razširiti v druge države članice. S tem naj bi dosegli olajšano čezmejno izvajanje storitev znotraj enotnega trga EU.

Slovenija je bila med državami, ki so Komisijo izrecno pozivale k pripravi ambicioznega storitvenega svežnja. Po preučitvi predlogov iz svežnja ugotavljamo, da predlog Komisije glede evropske storitvene e-izkaznice dejansko pomeni zapletene postopke in velika administrativna bremena ter v resnici ne prinaša lažjega dostopa ponudnikov storitev do tujih trgov znotraj EU in olajšanja prostega pretoka storitev, ki smo si ga želeli. Problem sta tudi nesorazmernost in diskriminatornost postopkov, ki se izvajajo v matični državi članici in državi članici gostiteljici. Predlog ostaja v mirovanju, blokiran zaradi večinskega nasprotovanja držav članic.

Slovenija je podprla *Direktivo o testu sorazmernosti za regulirane poklice*, ki je bila že sprejeta in je v fazi prenosa v nacionalno zakonodajo.

Slovenija je podprla tudi *Predlog direktive o notifikaciji zahtev za opravljanje storitev*, ki je še vedno v obravnavi na Svetu. Od besedila splošnega pristopa dalje prihaja med obravnavo do novih ugotovitev in predlogov, do katerih imamo države članice različne pristope, zato je treba poiskati kompromisne rešitve. Zadnja obravnava predloga je bila v okviru delovne skupine Sveta na ravni atašejev konec decembra 2018.

Komisija je v začetku maja 2017 podala *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi enotnega digitalnega portala za zagotavljanje informacij in postopkov ter služb za pomoč in reševanje težav ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012*. Z izvedbo uredbe bo državljanom in podjetjem EU enotni digitalni portal zagotovil centraliziran dostop do vseh informacij, ki jih potrebujejo pri uveljavljanju pravic do mobilnosti v EU. Državam članicam nalaga obveznost omogočanja nediskriminatornega in popolnega dostopa do najpomembnejših in najpogosteje uporabljenih postopkov javne uprave. Slovenija podpira prizadevanja uredbe, a bo pri obravnavi predloga posebno pozornost namenila skladnosti z drugimi politikami in zakonodajo na ravni EU ter nacionalni ravni, morebitni nesorazmernosti pri vzpostavljanju postopkov, dostopnih tudi s strani drugih državljanov in podjetij iz EU, zelo ambiciozno zastavljeni časovni implementaciji uredbe in zagotavljanju finančnih sredstev.

Mala in srednje velika podjetja, vključno z zagonskimi podjetji in podjetji v fazi širitve

Na ravni EU pomenijo mala in srednje velika podjetja, vključno z zagonskimi podjetji in podjetji v fazi širitve, pomembno prioriteto v okviru razprav o industrijski konkurenčnosti, boljši zakonodaji ter prihodnjem večletnem finančnem okviru. Tovrstnim podjetjem bo v prihodnji finančni perspektivi namenjen predvsem večletni program za enotni trg, mala in

srednje velika podjetja in evropsko statistiko. Slovenija si skupaj z ostalimi državami članicami prizadeva za to, da bi za tovrstna podjetja v čim večji meri zagotovili kontinuiteto sedanjega Okvirnega programa EU za konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij (COSME) ter ustrezen proračun in lažji dostop do finančnih instrumentov tudi v prihodnjem proračunskem obdobju. Slovenija na ravni EU prav tako sodeluje pri delu mreže posebnih odposlancev za mala in srednje velika podjetja; namen je podjetja povezati s politikami, zakonodajo in programi EU, da bi bili ti čim bolj po meri tovrstnih podjetij. Menimo, da je na nacionalni ravni podporno okolje za mala in srednje velika podjetja ter še posebej zagonska podjetja razmeroma dobro razvito, financiranje pa dostopno iz naslova programov EU preko Slovenskega podjetniškega sklada (SPS) in SID banke, pa tudi iz nacionalnih pobud, v obliki subvencij, semenskega kapitala, garancij in mikro kreditov. Naklonjeni smo nadaljnjim ukrepom v zvezi s spodbujanjem boljšega dostopa do finančnih instrumentov EU, v zvezi z zagotavljanjem ustreznih spretnosti zaposlenih glede na aktualne izzive in v zvezi z odpravo administrativnih, zakonodajnih in drugih neupravičenih ovir na enotnem trgu. Dodatno se predvidevajo oblikovanje in izvajanje ukrepov za prehod podjetij iz zagonske v fazo širitve ter drugi ukrepi za rast in razvoj podjetij.

Sodelovalno gospodarstvo

V okviru *Strategije za enotni trg* je Komisija junija 2016 objavila *sporočilo o sodelovalnem gospodarstvu*, ki zelo hitro raste, temelji na inovacijah in lahko veliko prispeva h konkurenčnosti in rasti gospodarstva. Gre za nove poslovne modele, kjer se ponudniki in prejemniki storitev povezujejo preko spletnih platform, storitev se izvede po dogovoru. Najbolj znana primera sta Uber (posredovanje pri nujenju prevoznih storitev) in Airbnb (posredovanje pri kratkoročnem oddajanju bivalnih prostorov). Komisija meni, da ti novi poslovni modeli lahko pomembno prispevajo k ustvarjanju delovnih mest in rasti v EU, če jih bomo spodbujali in razvijali na odgovoren način. Spremljala bo regulativno okolje, razvoj cen in kakovosti storitev ter odkrivala morebitne ovire in težave, ki izhajajo iz različnih nacionalnih predpisov ali zakonodajnih vrzeli. Poskrbeti je treba za zagotovitev ustreznih pogojev zaposlovanja, socialnega varstva, primerno in pošteno plačevanje davkov ter ustrezno varstvo potrošnikov, z upoštevanjem olajšav pri začasnem oziroma omejenem delovanju. Države članice EU naj pregledajo in po potrebi revidirajo veljavno zakonodajo v skladu s temi smernicami.

Slovenija podpira spodbujanje novih poslovnih modelov v okviru sodelovalnega gospodarstva, potrebni pa bodo ukrepi za zagotavljanje javnega interesa. Ti ukrepi morajo biti sorazmerni, nediskriminacijski in ustrezni predvsem z vidika varovanja uporabnikov teh storitev. Menimo tudi, da bo spremljanje razvoja sodelovalnega gospodarstva na različnih področjih s strani Komisije pripomoglo k bolj poenotenemu in uravnoveženemu pristopu do ureditve tega pomembnega področja. Slovenija poudarja, da je pri urejanju sodelovalnega gospodarstva pomembno tesno sodelovanje držav članic EU pri izmenjavi dobrih praks in sprejemanju odločitev oziroma ukrepov, saj gre za dejavnosti, ki imajo čezmejne razsežnosti. Ob prizadevanju za nadaljnjo krepitev enotnega trga je treba upoštevati tudi določene nacionalne značilnosti in poskrbeti za odpravo nelojalne konkurence, ki se pojavlja zaradi neurejenosti področja.

Industrijska konkurenčnost

Slovenija aktivno sodeluje v razpravah z državami članicami, Komisijo in industrijo o relevantnih ciljnih, potrebnih ukrepih ter ustreznem procesu izvajanja in spremljanja izvajanja prihodnje industrijske strategije ter pričakuje, da bo prihodnja industrijska strategija ključna prednostna naloga prihodnje sestave Komisije. Na ravni EU obstaja strinjanje, da bi morala uspešna industrijska strategija temeljiti na evropskih prednostih in adutih v strateških vrednostnih verigah. Države članice, med njimi tudi Slovenija, ter Komisija so mnenja, da igrajo vrednostne verige pomembno vlogo pri spodbujanju politik in ukrepov na področjih, ki so ključna za gospodarsko rast in imajo znaten potencial, da prispevajo h krepitvi konkurenčnosti gospodarstev. Aktualni izzivi, s katerimi se soočata evropska in tudi slovenska industrija,

ostajajo digitalizacija, boljši dostop do financiranja, krepitev naložb, učinkovito trženje dosežkov inovacij, razvoj ustreznih spretnosti, odprava obstoječih ovir na enotnem trgu, prehod na nizkoogljično gospodarstvo itd. Slovenija bo tudi sama posodobila svojo industrijsko strategijo, pri tem pa si bo prizadevala za čim boljšo uskladitev z ukrepi na ravni EU, da bi tudi slovenska industrija lahko v čim večji meri izkoristila aktualne izzive in priložnosti, da okrepi svoj položaj tako v Evropi kot tudi v globalnem merilu. Na nacionalni ravni že potekajo aktivnosti na področju spodbujanja digitalizacije podjetij in s tem povezanih potrebnih veščin.

Slovenija dejavno sodeluje tudi pri pripravi horizontalnih in sektorskih priporočil in usmeritev v zvezi s pripravo prihodnje industrijske strategije in bo takšno sodelovanje zagotavljala tudi v prihodnje.

Pravo družb in računovodenje

Komisija je aprila 2018 sprejela predloga dveh direktiv s področja prava družb, ki spreminjata *Direktivo (EU) 2017/1132 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o določenih vidikih prava družb*.

Prvi predlog, tj. *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 glede čezmejnih preoblikovanj, združitvev in delitev* določa pravila čezmejnega preoblikovanja, čezmejnih združitvev in čezmejnih delitev družb, zaščite deležnikov v teh postopkih, preverjanje zakonitosti postopkov in pravne posledice, drugi predlog, tj. *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 glede uporabe digitalnih orodij in postopkov na področju prava družb* pa uporabo digitalnih orodij in postopkov pri ustanavljanju gospodarskih družb in podružnic ter vlaganju dokumentov in podatkov v poslovne registre.

Državni zbor je septembra 2018 sprejel stališče do predlogov direktiv. Slovenija podpira nadaljnjo harmonizacijo prava družb EU, saj je potrebna za zagotovitev pogojev za enotno delovanje notranjega trga na eni strani in zagotovitev jasnega, predvidljivega in primerne pravnega okvira na drugi strani. Državni zbor je zavzel stališče, da je treba v pogajanjih posebno pozornost nameniti vlogi notarjev pa tudi stroškovno-tehničnim posledicam novih pravil.

Predloga direktive se obravnavata na delovni skupini za pravo družb; maja 2018 je potekala uvodna predstavitev obeh predlogov.

Pogajanja o besedilu *Predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 glede uporabe digitalnih orodij in postopkov na področju prava družb* na delovni skupini za pravo družb so se že zaključila. Odbor stalnih predstavnikov je decembra 2018 podelil predsedstvu mandat za pogajanja z Evropskim parlamentom.

Na drugi strani se bodo pogajanja o besedilu *Predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 glede čezmejnih preoblikovanj, združitvev in delitev* na delovni skupini pod romunskim predsedstvom nadaljevala.

V obravnavi na delovni skupini za pravo družb je tudi *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2013/34/EU v zvezi z obveznostjo nekaterih podjetij in podružnic glede razkritja davčnih informacij v zvezi z dohodki*, ki ga je Komisija sprejela aprila 2016.

Predlog direktive spreminja oziroma dopolnjuje *Direktivo 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS*.

Glavni cilj predloga direktive je povečati preglednost poslovanja nekaterih največjih družb (multinacionalnk) z vidika obdavčitve njihovih dobičkov ter povečati javni nadzor nad tem, ali se davki dejansko plačajo tam, kjer se ustvarijo dobički. Večja preglednost podatkov, ki jih bodo družbe, zavezane po predlogu direktive, morale razkriti, omogoča manj možnosti za izogibanje plačilu davkov in davčne utaje. Hkrati je z zagotovitvijo več informacij v preglednejši obliki namen predloga direktive tudi povečati zaupanje javnosti v pravičnost davčnih sistemov.

Slovenija načeloma podpira prizadevanja Komisije za vzpostavitev pravičnega, učinkovitega in rasti prijaznega sistema za zagotavljanje primernega poslovnega okolja na enotnem trgu, vendar zaradi narave informacij, ki se bodo razkrivale, predlaga, da se te obravnavajo v okviru sprememb davčnih predpisov. Slovenija namreč ugotavlja, da predlog direktive zavezuje mednarodna podjetja, da v okviru računovodskega poročanja, razkrijejo informacije, ki predstavljajo davčno tajnost. Slovenija se zavzema za pravno varnost in s tem predvidljivost pravnih norm, zato meni, da je ustrežnejše, da se davčne tematike ne urejajo v nedavčnih predpisih. Slovenija dodatno meni, da je pri javnem razkrivanju davčnih informacij potrebna velika mera pozornosti z vidika poslovnih skrivnosti in konkurenčnih prednosti posameznega podjetja.

Poleg navedenega Slovenija opozarja na možnost podvajanja vsebine direktive, saj so informacije glede posameznih dohodkovnih kategorij, kot jih določa predlog direktive, za davčne namene že urejene v *Direktivi Sveta (EU) 2016/881 z dne 25. maj 2016 o spremembi Direktive 2011/16/EU glede obvezne avtomatične izmenjave informacij na področju obdavčevanj*, na podlagi katere že poteka istovrstna obveznost poročanja zavezancev do davčnih organov. Po mnenju Slovenije bi morala pravna podlaga slediti vsebini, zato predlaga, da se predlog direktive obravnava na podlagi 115. člena PDEU.

Pod avstrijskim predsedstvom je obravnava predloga direktive zaradi nesoglasja držav članic glede pravne podlage za obravnavo predloga direktive zastala, vendar sklic sestanka delovne skupine za pravo družb dne 18. 2. 2019 nakazuje, da bo romunsko predsedstvo predlogu direktive dalo večji pomen.

Varstvo intelektualne lastnine

Jeseni 2016 se je začela obravnava *Predloga direktive o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu*. Cilji predloga direktive so zmanjšanje razlik med nacionalnimi ureditvami avtorskih pravic, izboljšanje čezmejnega spletnega dostopa uporabnikov EU do avtorskih del, okrepitev novih vrst uporab na področju raziskav in izobraževanja ter jasna opredelitev vloge spletnih storitev pri distribuciji del in drugih predmetov urejanja. Predlog direktive ureja ukrepe, ki so namenjeni: prilagoditvi izjem in omejitev digitalnim in čezmejnem okoljem, boljši praksi licenciranja in zagotovitvi širšega dostopa do vsebine ter oblikovanju dobro delujočega trga za avtorske pravice z uvedbo nekaterih rešitev, ki izboljšujejo položaj imetnikov avtorske in sorodnih pravic. Ukrepi so povezani s področji znanosti, raziskav, izobraževanja, kulture, gospodarstva in javne uprave. Spremenjene navade potrošnikov glede uporabe avtorskih del na spletu terjajo ustrezno ureditev delovanja ponudnikov določenih spletnih vsebin, npr. založnikov medijskih publikacij, spletnih platform, na katerih uporabniki sami objavljajo vsebine.

Slovenija podpira nadaljnjo harmonizacijo avtorskega prava EU in rešitve, ki bodo uravnoteženo zagotovile varstvo avtorske in sorodnih pravic ter hkrati upoštevale interese uporabnikov varovanih del. Zavzemala se bo za rešitve, ki ne bodo posegale v nevtralnost interneta.

Drugi zakonodajni predlog iz svežnja reforme avtorskega prava, ki je v obravnavi od jeseni 2016, je *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi pravil glede uveljavljanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose*

radiodifuzijskih hiš in retransmisije televizijskih ter radijskih programov. Ta na novo ureja pomožne spletne storitve pri prenosih RTV programov (npr. sočasne prenose RTV programov prek tablic ali računalnika, časovni zamik) in pridobivanje avtorske in sorodnih pravic za uporabo varovanih del v teh pomožnih spletnih storitvah, in sicer na podlagi novega načela države izvora. Predlog ureja tudi retransmisijo RTV programov iz drugih držav članic, ki jo izvajajo operaterji storitev retransmisije, predvsem različne oblike IPTV. Predlog uredbe s tem določa različno ureditev za ponudnike istovrstnih storitev.

Slovenija ni naklonjena sprejemu predlogu uredbe, ker za urejanje pridobitve avtorske in sorodnih pravic namesto načela teritorialnosti uvaja načelo države izvora. Glede ureditve retransmisije se Slovenija zavzema za tehnološko nevtralno ureditev retransmisije, torej enako obravnavo ponudnikov istovrstnih storitev ne glede na uporabljeno tehnologijo.

V letu 2018 se je začela obravnavati *Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 469/2009 o dodatnem varstvenem certifikatu.* Predlog uredbe uvaja izjemo od pravic, ki jih imetniku zagotavlja dodatni varstveni certifikat, in sicer za proizvodnjo proizvoda za namen izvoza na trge izven EU, kjer ni varstva s patentom ali dodatnim varstvenim certifikatom. Predlagane rešitve bodo omogočale, da tudi proizvajalci generičnih in podobnih bioloških zdravil lahko proizvajajo zdravila v državah članicah, kjer obstaja varstvo izdelka z dodatnim varstvenim certifikatom, vendar le za izvoz v države, kjer je varstvo z dodatnim varstvenim certifikatom že poteklo ali ne obstaja.

Slovenija je naklonjena *Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 469/2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila* in podpira uvedbo omejene izjeme pravic, ki jih daje dodatni varstveni certifikat, ker bo to izboljšalo konkurenčni položaj proizvajalcev generičnih in podobnih bioloških zdravil s proizvodnjo v EU, omogočilo ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest v EU ter boljšo preskrbo s cenovno dostopnimi zdravili po prenehanju dodatnega varstvenega certifikata. Zavzela se bo za rešitve, ki bodo omogočile, da se lahko že v času trajanja dodatnega varstvenega certifikata proizvedejo izdelki, ki so v državi članici EU varovani z dodatnim varstvenim certifikatom za zdravila, in sicer tako za namene izvoza na trge, kjer ti izdelki niso varovani s patentom ali dodatnim varstvenim certifikatom, kot za namene omogočanja čim hitrejšega vstopa izdelka na trg po prenehanju dodatnega varstvenega certifikata v državi članici EU. Pomemben je uravnotežen pristop, saj je treba omogočiti ustrezen razvoj celotni farmacevtski industriji, tako proizvajalcem inovativnih zdravil kot proizvajalcem generičnih in podobnih bioloških zdravil.

Varstvo potrošnikov

Komisija je aprila 2018 predstavila nov zakonodajni sveženj pod skupnim naslovom *Novi dogovor za potrošnike.* Zakonodajni sveženj temelji na obstoječem okviru potrošniške politike in ga nadgrajuje z ukrepi, ki so potrebni zaradi spreminjajočih se trgov in poslovnih praks, in se prilagajajo boljšim možnostim pravnih sredstev. V okviru svežnja je Komisija pripravila dva zakonodajna predloga, in sicer *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993, Direktive 98/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta, Direktive 2005/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta zaradi boljšega izvrševanja in posodobitve pravil EU o varstvu potrošnikov ter Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES.*

Obsežno vrednotenje pravil o varstvu potrošnikov, ki ga je Komisija končala leta 2017 (preverjanje ustreznosti v okviru programa REFIT), je pokazalo, da je treba posodobiti nekatera pravila v skladu z razvojem v digitalni sferi, zmanjšati regulativna bremena na nekaterih področjih in zagotoviti boljše izvajanje ter uveljavljanje pravil. Vse to s ciljem okrepiti pravice potrošnikov zlasti pri spletnih nakupih blaga in storitev, okrepiti varstvo potrošnikov v

primeru nepoštenih poslovnih praks, uvesti učinkovitejše sankcije za kršitve prava EU glede varstva potrošnikov, odstraniti nepotrebne administrativne ovire za podjetja in prilagoditi pravno varstvo digitalni dobi. Predlog direktive krepí pravila o kaznih v vseh štirih zadevnih direktivah, tako da usklajuje pravila o kaznih med državami članicami, da bodo te učinkovitejše, sorazmerne in odvračilne. Predlog direktive tako določa dodatna pravila glede kazni za močno razširjene čezmejne kršitve. Zaradi razvoja digitalnega trga predlog direktive določa nove ukrepe, ki bodo potrošnikom zagotavljali večjo preglednost na spletnih trgovskih mestih (platformah). Predlog direktive dodatno razširja varstvo potrošnikov v zvezi z digitalnimi storitvami še tako, da uporabo določb varstva potrošnikov širi tudi na digitalne storitve, za katere potrošniki ne plačujejo z denarjem, temveč predložijo osebne podatke. Odpravljajo se tudi bremena za podjetja, in sicer se podjetjem omogoča več prožnosti pri izbiri najustreznejših načinov komuniciranja s potrošniki, odpravljajo pa se tudi nekatere obveznosti podjetij pri posebni 14-dnevni odstopni pravici, ki jo potrošnik uživa pri nekaterih pogodbah, ne da bi mu bilo za odstop treba navesti razlog.

Boljša zakonodaja

Že nekaj let je ena glavnih prioritet EU krepitev boljše zakonodaje, ki naj izpolnjuje svoj namen, je preprosta za izvajanje, zagotavlja varnost in predvidljivost. Cilj so razumna in realistična pravila, ki se pravilno izvajajo in izvršujejo po celi EU. Zavezanost k boljšemu pravnemu urejanju mora veljati na vseh področjih in graditi na že doseženem napredku na podlagi ocen učinka in *Programa Evropske komisije za ustreznost in uspešnost predpisov* (REFIT – Commission's Regulatory Fitness and Performance Programme), ki ga namerava Komisija še okrepiti, da bo postal bolj ciljen, količinsko opredeljen, vključujoč in vpet v politično odločanje. Zagotoviti je treba visoko raven kakovosti analize presoje učinkov, ki mora biti podlaga za javnopolitično odločanje.

Slovenija podpira ukrepe za povečanje odprtosti in preglednosti v postopku odločanja na ravni EU, izboljšanje kakovosti nove zakonodaje prek boljših ocen učinka osnutkov zakonodajnih aktov in njihovih sprememb ter spodbujanje stalnega in doslednega pregleda obstoječe zakonodaje EU. Pri tem je treba okrepiti zavezanost k visokokakovostnim in preglednim posvetovanjem z deležniki ter k *programu REFIT*. Dejavnosti za poenostavitev zakonodaje ne smejo potekati na račun zniževanja standardov na področju varovanja okolja, pravic potrošnikov in delavcev. Zavzemamo se za večjo pozornost pravilom, ki zadevajo mala in srednje velika podjetja ter posebej inovativna zagonska podjetja, kjer je bil sprejet akcijski načrt *Slovenija – dežela inovativnih zagonskih podjetij*, katerega namen je odprava ovir za ta podjetja. Treba je dati tudi večji poudarek priložnostim, ki jih nudijo digitalne in druge tehnologije, ter pri tem upoštevati predvsem načelo subsidiarnosti in proporcionalnosti ter vlogo nacionalnih parlamentov v zakonodajnem postopku.

Državne pomoči

Slovenija bo še naprej dejavno sodelovala v delovnih skupinah Komisije, ki obravnavajo zakonodajne predloge s področja državnih pomoči, in v delovni skupini držav članic za modernizacijo državnih pomoči. Prizadevala si bo za čim jasnejša in enotna pravila, ki jih bo mogoče učinkovito izvajati v praksi. Poudarek bo na skladnosti pravil državnih pomoči in pravil, ki urejajo dostop do sredstev proračuna EU v naslednjem finančnem obdobju po letu 2021, da bi se omogočila učinkovita uporaba teh sredstev (v kombinaciji z nacionalnimi sredstvi držav članic), zlasti sredstev kohezijske politike.

Carinska unija

Carinska unija temelji na sistemu skupnih pravil, ki jih neposredno in usklajeno uporabljajo države članice EU pri uresničevanju carinske unije v praksi, prek carinskih organov. Aktualni dosjeji v okviru carinske unije so:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 952/2013 zaradi podaljšanja prehodne uporabe drugih načinov tehnik obdelave podatkov poleg tehnik elektronske obdelave podatkov, določenih v carinskem zakoniku Unije. Eden glavnih ciljev carinskega zakonika Unije je prehod na uporabo izključno elektronskih sistemov ter konec carinskih formalnosti v papirni obliki. Carinski zakonik Unije določa, da se lahko še naprej uporabljajo obstoječi sistemi v elektronski in papirni obliki, dokler ne bodo operativni vsi novi elektronski sistemi iz zakonika. Navedeni člen za končni datum, do katerega se lahko najpozneje uporabljajo te prehodne ureditve, določa konec leta 2020. V okviru dialoga Evropski parlament nasprotuje časovnemu zamiku glede implementacije nacionalnih IT-sistemov, za zamik vseevropskih IT-sistemov pa kot končni datum predlaga leto 2023. Avstrijsko predsedstvo je pripravilo naslednjo kompromisno rešitev: končni datum za zamik nacionalnih IT-sistemov ostaja leto 2022 (kot prvotno predlagano), končni datum za zamik vseevropskih IT-sistemov pa je po novem leto 2023 (in ne več leto 2025). Slovenija lahko to kompromisno rešitev podpre.

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 952/2013 o carinskem zakoniku Unije (tehnične spremembe carinskega zakonika Unije). Po začetku veljavnosti novih vsebinskih določb Uredbe (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije maja 2016 so se v postopku rednega posvetovanja z državami članicami in podjetji pokazale napake in tehnične nepravilnosti, ki jih je treba odpraviti, da se zagotovita pravna varnost in doslednost. Komisija je zato pripravila ta predlog za spremembo carinskega zakonika Unije, da bi odpravila tehnične napake, vključno z uskladitvijo carinskega zakonika Unije s Celovitim gospodarskim in trgovinskim sporazumom med EU in Kanado (CETA), ki še ni veljal v času sprejetja carinskega zakonika Unije. Slovenija podpira predlog uredbe. Predvideni so dialogi z Evropskim parlamentom.

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvozu kulturnih dobrin. Cilj predloga je, da se prepreči uvoz in hramba kulturnih dobrin v EU, ki so bile nedovoljeno izvožene iz tretjih držav, s čimer bi se omejilo nedovoljen promet s kulturnimi dobrinami ter prispevalo k boju proti financiranju terorizma in varovanju kulturne dediščine, zlasti arheoloških predmetov v državah izvora, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi. V ta namen se predlaga: določitev skupne opredelitve kulturnih dobrin ob uvozu; zagotovitev skrbnega ravnanja uvoznikov pri nakupu kulturnih dobrin iz tretjih držav; določitev standardiziranih informacij za potrjevanje zakonitega izvora dobrin ter zagotovitev učinkovitih sredstev odvratanja od nedovoljenega prometa. Avstrijsko predsedstvo Sveta EU je izdelalo mandat za pričetek dialogov z Evropskim parlamentom. Slovenija ta mandat načelno podpira.

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa „Carina“ za sodelovanje na področju carine. Novi program sodelovanja na carinskem področju je nadaljevanje obstoječega programa *Carina 2020* (C2020). Začel se bo izvajati 1. 1. 2021 in bo trajal 7 let. Zagotavljal bo operativni, organizacijski, metodološki in finančni okvir za uresničevanje ciljev carinske politike EU. Proračun programa znaša 950 milijonov evrov, kar pomeni več kot 80% povečanje sredstev glede na C2020 (pretežni del sredstev bo porabljen za izgradnjo IT-sistemov). Program ima enake cilje kot C2020, in sicer zaščito finančnih in ekonomskih interesov Unije in držav članic, zagotavljanje varstva in varnosti, zaščito pred nepošteno in nezakonito trgovino ter olajševanje zakonite trgovine. Dva ključna izziva, ki jih program želi urediti, sta na eni strani krepitev zmogljivosti (IT in človeški viri) ter izboljšanje sodelovanja za poenoteno razlago in izvajanje zakonodaje in na drugi strani povečanje operativnega sodelovanja ter inovativnosti. Slovenija podpira sprejem te uredbe. Obravnava je v zaključni fazi.

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole v okviru Sklada za integrirano upravljanje meja. Predlagani novi instrument za opremo za carinske kontrole je namenjen povečanju

enakovrednosti carinskih kontrol v državah članicah, da se prepreči preusmerjanje tokov blaga proti najšibkejšim točkam. Poseben ukrep Unije na področju opreme za carinske kontrole bo omogočil podporo pri nakupu, vzdrževanju in posodabljanju upravičene opreme za odkrivanje za carinske kontrole v širšem smislu. Instrument bo zajemal tudi opremo za odkrivanje, ki se uporablja za nadzor, ki presega carinske kontrole, dokler te ostajajo glavni namen opreme. Slovenija podpira predlog te uredbe. Obravnava je v začetni fazi.

PROMET, TELEKOMUNIKACIJE IN ENERGIJA

Promet

Komisija je v okviru politike „Evropa v gibanju“ od maja 2017 naprej objavila tri zaporedne zakonodajne svežnje za mobilnost, ki so namenjeni vzpostavitvi varne, čiste in konkurenčne evropske mobilnosti do leta 2025. Slovenija bo pri pobudah iz vseh treh svežnjev pozorna predvsem na ravnovesje med socialnimi, ekonomskimi in okoljskimi učinki. Obenem se bo zavzemala za izboljšanje mobilnosti in dostopnosti, učinkovitejšo oskrbo gospodarstva, izboljšanje prometne varnosti in varovanja, zmanjšanje porabe energije, manjše okoljske obremenitve ter nižje stroške uporabnikov in upravljavcev. V okviru politike „Evropa v gibanju“ bosta prioriteta projekta Slovenije Drugi tir in 3. razvojna os, ki bosta izboljšala prometno varnost, mobilnost, prispevala k povezovanju Evrope in hkrati doprinesla k učinkovitejši oskrbi gospodarstva.

Prvi del svežnja za mobilnost (*Evropa v gibanju*) uvaja poenostavitev in razjasnitev obstoječih pravil s področja cestnih prevozov, zagotovitev ustrezne ravni pravic delavcev in poštene konkurence na notranjem trgu cestnih prevozov in prenavlja zakonodajo glede cestninjenja. Uvaja tudi okrepljeno sodelovanje med državami članicami pri zagotavljanju spoštovanja pravil in večjo digitalizacijo v prevoznem sektorju. O tem delu svežnja trenutno potekajo intenzivna pogajanja v institucijah EU. Slovenija zagovarja vzpostavitev ravnovesja med dokončanjem notranjega trga za cestni promet in zagotavljanjem socialnih pogojev za voznike. V zvezi s tem meni, da ni primerno, da za področje mednarodnih cestnih prevozov veljajo pravila iz splošne Direktive o napoteni delavcih, vendar lahko v primeru splošnega konsenza na ravni EU na tem področju pokaže tudi določeno prožnost. Zavzema se tudi za poenostavitev pravil na notranjem trgu cestnih prevozov, okrepitev nadzora prevozov v cestnem prometu, sorazmerne kazni ter upoštevanje različnih socialnih standardov v državah članicah.

V okviru prenove cestninske zakonodaje so predvidene spremembe na področju cestninjenja osebnih in težkih tovornih vozil, ki nakazujejo smer postopnega ukinjanja plačevanja cestnine glede na določen čas uporabe cestninskega omrežja. Slovenija bo v pogajanjih o *Direktivi 1999/62/ES o Eurovinjeti* zato vztrajala pri ohranitvi vinjetnega sistema cestninjenja osebnih vozil, zlasti zaradi pozitivnih učinkov, ki jih je prinesla uvedba zadevnega sistema cestninjenja v Sloveniji – večja mobilnost uporabnikov, zmanjšanje emisij, odprava prometnih zastojev, večja prometna varnost in pretočnost prometa.

V drugem delu mobilnostnega svežnja (t. i. *Paket za čisto mobilnost*) je Komisija v luči doseganja dogovorjenih zavez EU iz *Pariškega sporazuma* ter spodbujanja inovacij v novih tehnologijah in poslovnih modelih predlagala nove standarde za emisije CO₂ iz osebnih in lahkih tovornih vozil ter revizijo direktiv o čistih vozilih, o kombiniranem prevozu in mednarodnem avtobusnem prevozu potnikov. *Predlog uredbe o določitvi standardov za emisije CO₂ iz novih lahkih vozil* spodbuja prehod industrije od konvencionalnih vozil na motorje z notranjim zgorevanjem na čista vozila in določa stroškovno učinkovite cilje zmanjšanja emisij CO₂ za nova lahka vozila do leta 2030, skupaj z namenskim mehanizmom spodbud za povečanje deleža brezemisij in nizkoemisij vozil. Slovenija podpira predlagane spremembe in zagovarja visoko ambicioznost glede določanja novih ciljev zmanjšanja emisij

CO2 kot tudi glede spodbudnih mehanizmov. Slovenija prav tako podpira sprejem dogovora glede *Predloga direktive o spodbujanju čistih in energetsko učinkovitih vozil*, katerega namen je določiti konkretne cilje za delež čistih vozil v javnem naročanju.

Revizija *Direktive o kombiniranem prevozu blaga* spodbuja kombinirano uporabo različnih načinov prevoza pri tovornem prometu in podjetjem omogoča, da lažje izkoristijo spodbude. Za Slovenijo je bistveno, da se čim več tovora s cest preusmeri na druge načine prevoza. Pri tem posebno pozornost namenjamo cestnemu delu kombiniranega prevoza blaga, da ne bi prišlo do tranzita manjših držav po cesti. Upoštevanje teritorialne velikosti držav članic smo poudarili tudi na področju linijskih prevozov potnikov pri sprejemanju *Predloga uredbe o skupnih pravilih za dostop do mednarodnega trga avtobusnih prevozov*. Ta naj bi spodbudila razvoj avtobusnih povezav na dolge razdalje v EU in ponudila alternative za uporabo osebnih vozil.

Tretji, zadnji del svežnja o mobilnosti (*Evropa v gibanju: varna, povezana in čista mobilnost*) zaključuje ukrepe Komisije za posodobitev evropskega prometnega sistema. Zajema strategijo EU o avtonomni mobilnosti ter zakonodajne pobude glede standardov CO2 za težka tovorna vozila, zakonodajni pobudi za vzpostavitev digitalnega okolja za izmenjavo informacij v prometu ter zakonodajno pobudo za poenostavitev postopkov pridobivanja dovoljenj za projekte v osrednjem vseevropskem prometnem omrežju (TEN-T).

Na področju cestne varnosti sta predlagana še dva zakonodajna predloga – *Predlog Uredbe o zahtevah za homologacijo motornih vozil* zagotavlja ukrepe za povečanje varnosti na ravni vozil, *Predlog direktive o izboljšanju varnosti cestne infrastrukture* pa širi področje uporabe direktive zunaj vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) na državne ceste in zagotavlja večjo preglednost postopkov upravljanja infrastrukture. Slovenija podpira predlagane ukrepe za izboljšanje varnosti v cestnem prometu.

Nov *Predlog uredbe o elektronskih informacijah o prevozu blaga* predlaga enotna pravila za preverjanje dokumentov v elektronski obliki, kar posledično pomeni znižanje upravnih stroškov in manjše upravno breme za podjetja. Slovenija se načeloma strinja z vsebino tega predloga in se bo zavzemala za rešitve, ki bodo spodbujale prevoznike k uporabi elektronskih informacij o prevozu blaga. Na področju digitalizacije prometa se bo tudi nadaljevala obravnava predloga *Uredbe o vzpostavitvi okolja enotnega evropskega okenca za pomorski sektor*. Cilj predloga je zmanjšanje administrativnih bremen v pomorskem prevozu z zagotavljanjem poenostavljenih, digitaliziranih in usklajenih postopkov poročanja za ladje.

Slovenija cilje te uredbe podpira, pri obravnavi pa si bo prizadevala, da se bodo v predlogu ustrezno opredelile podlage za vključitev podatkov, ki jih države članice zahtevajo na podlagi nacionalnih predpisov, v skupni usklajeni seznam podatkov.

Slovenija lahko načeloma podpre tudi *Predlog uredbe o racionalizaciji ukrepov za pospešitev realizacije vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T-omrežje)*, t. i. „*Smart TEN-T*“, ki je namenjen izboljšanju, olajšanju in pospešitvi izvajanja projektov na omrežju TEN-T. Komisija v predlogu uredbe predlaga ukrepe predvsem na dveh področjih: pri izdaji gradbenega dovoljenja in javnih naročil pri čezmejnih projektih.

Slovenija meni, da bi morali cilje zmanjšanja emisij CO2, določene v *Predlogu uredbe o določitvi standardov emisijskih vrednosti CO2 za nova težka vozila*, določiti bolj ambiciozno.

Komisija si želi tudi hiter dogovor glede *Predloga direktive o opustitvi premikanja ure na poletni oziroma zimski čas*. Slovenija načeloma podpira dogovor o prekinitvi sezonskega premikanja ure med državami članicami in znotraj institucij EU, vendar opozarja, da je

predhodno treba zagotoviti, da v EU po sprejemu direktive ne bo prišlo do neuskklajenih izbir stalnih časovnih območij. To bi oteževalo delovanje notranjega trga ter povzročalo nevšečnosti ljudem.

Na področju kopenskega prometa se bo nadaljevala še obravnava *Predloga uredbe o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu*, ki določa enotno raven pravic za potnike in enake konkurenčne pogoje za prevoznike v EU (izvzete so mestne, primestne in regionalne storitve železniškega prevoza ter storitve mednarodnega potniškega prometa, kjer se znaten del izvaja izven EU). Slovenija načeloma podpira kompromisno besedilo uredbe, v postopku pogajanj pa si bo prizadevala za uveljavitev odstopanj, ki bi pripomogla k zanesljivejši in učinkovitejši prilagoditvi akterjev v železniškem prometu na spremembe.

Na področju letalstva se zaključuje sprejemanje *Predloga uredbe o varstvu konkurence v zračnem prevozu* za učinkovitejšo zaščito odprte in poštene konkurence v EU. Ker ni mednarodnega okvira, ki bi določal pogoje v zvezi s konkurenco med letalskimi prevozniki, se lahko prakse glede obravnavanja letalskih prevoznikov med državami razlikujejo in vplivajo na konkurenco. Težave nastopijo v nekaterih tretjih državah, kjer imajo lahko letalski prevozniki iz teh tretjih držav zaradi diskriminatornih praks in subvencij prednost. Slovenija načeloma podpira namene in cilje predloga uredbe, izpostavila pa je, da je treba pred sprejemom določena vprašanja bolje opredeliti.

Glede zunanje dimenzije v letalstvu bo Slovenija še naprej sodelovala pri delu na sporazumih EU z državami Katar, Oman in Združenimi arabskimi Emirati (iz skupine Zalivskih držav), državami skupine ASEAN, Turčijo, Armenijo in Mehiko. Cilj sporazumov je odpraviti omejitve za opravljanje prevozov, ki izhajajo iz bilateralnih sporazumov, ter omogočiti regulatorno sodelovanje na področjih, kot so zaščita pravic potnikov, varnost in varovanje v letalstvu ter varovanje okolja.

Na področju pomorstva se pričakujejo še redne koordinacije stališč za odbore in pododbore Mednarodne pomorske organizacije (IMO) v okviru delovnih teles EU skladno s programom zasedanj odborov in pododborov IMO.

Večletni finančni okvir 2021–2027

Za Slovenijo je pomembno, da v okviru prihodnjega proračuna EU na področju prometa ohrani vse dosedanje vire financiranja, torej Instrument za povezovanje Evrope, Kohezijski sklad ter predvsem v zadostni meri tudi Evropski sklad za regionalni razvoj, ki je ključen za gradnjo močnejših navezav na omrežje TEN-T, ki bodo omogočile hitrejši celotni in regionalni razvoj Slovenije.

Komisija je v maju 2018 objavila tudi nov *Predlog uredbe o vzpostavitvi instrumenta za povezovanje Evrope*, s katerim želi zagotoviti finančna sredstva EU na področju prometa, energetike in telekomunikacij za finančno perspektivo 2021–2027. Denar je namenjen tipičnim projektom z navedenih področij, edina izjema je promet, kjer se določen znesek namenja vojaški mobilnosti. Slovenija je načeloma podprla vsebino predloga uredbe, želela pa je še nekatera dodatna pojasnila s strani Komisije oziroma predlagala določene spremembe. Kljub temu se je zavzemala za čimprejšnji dogovor. V okviru obravnave predloga uredbe se je ta dopolnila skladno z večino predlogov Slovenije, poleg tega pa smo dobili tudi ustrezna pojasnila. Zato lahko Slovenija predlog uredbe sedaj v celoti podpre.

Izstop Združenega kraljestva iz EU

Za Republiko Slovenijo je sprejemljiv *Predlog uredbe o spremembi Uredbe (ES) št. 391/2009 v zvezi z izstopom Združenega kraljestva iz Unije*, saj razrešuje pravno nejasnost pri ocenjevanju priznanih organizacij, za katere je Združeno kraljestvo "sponzorska" država članica. Prav tako podpira *Predlog uredbe o spremembi Uredbe (EU) št. 1316/2013 v zvezi z*

izstopom Združenega kraljestva iz Unije, v katerem je predlagana ustrežna rešitev za vključenost Irske v omrežje TEN-T tudi po izstopu Združenega kraljestva iz Unije.

Glede izstopa Združenega kraljestva iz Unije se Slovenija strinja tudi z ukrepi, določenimi v *Predlogu uredbe o dopolnitvi zakonodaje EU o homologaciji*, ki zagotavlja, da bodo imeli proizvajalci še naprej največjo možno svobodo pri izbiri novega homologacijskega organa. Po izstopu bi se, v odsotnosti morebitnih posebnih določb, lahko zgodilo, da homologacije, ki jih je predhodno podelil homologacijski organ Združenega kraljestva, ne bi več zagotavljale dostopa do trga Unije.

Telekomunikacije, informacijska družba in kibernetika varnost

Komisija je sprejela vse načrtovane zakonodajne predloge za uresničitev Strategije za enotni digitalni trg (DSM). Prvotni namen sozakonodajalcev je bil dokončati vse „digitalne“ zakonodajne predloge do konca leta 2018. Evropski svet je marca 2018 podaljšal rok za dokončanje in sprejem zakonodajnih predlogov do konca sedanjega zakonodajnega cikla, tako da bi moral biti politični sporazum med sozakonodajalcema dosežen do marca 2019. Obravnava večine zakonodajnih aktov bo sicer končana pravočasno. Izkazalo pa se je, da je doseči dogovor o vseh zakonodajnih predlogih kljub vsemu velik izziv, tako da posamični zakonodajni predlogi verjetno ne bodo pravočasno sprejeti, npr. *Predlog uredbe o zasebnosti v elektronskih komunikacijah*.

V okviru obravnav *Predloga uredbe o zasebnosti in elektronskih komunikacijah* si bo Slovenija prizadevala za jasnost in usklajenost ureditve, ki bo ustrezala razvoju sodobne digitalne družbe, ter za to, da določila sprejete uredbe ne bi zniževala že dosežene zaščite zasebnosti v Sloveniji. Zlasti se bo zavzemala za skladnost s *Splošno uredbo o varstvu podatkov in (predlaganim) Zakonom o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2)*. Na področju hrambe si bo še naprej prizadevala za dosledno upoštevanje dosedanje sodne presoje in izraženih stališč Sodišča EU in Ustavnega Sodišča glede hrambe podatkov in povezanih vprašanj ter bo posebej nasprotovala vsakršnim rešitvam, ki bi odstopale od že izraženih stališč v sodnih postopkih. Prav tako se bo še naprej zavzemala za več fleksibilnosti držav članic pri določitvi pristojnih organov za nadzor nad predlagano uredbo.

Za spodbujanje rasti podatkovnega gospodarstva na enotnem digitalnem trgu je Komisija aprila 2018 sprejela več podatkovnih pobud, katerih cilj je vzpostavitev skupnega evropskega podatkovnega območja, za nadaljnji razvoj novih proizvodov in vseevropskih podatkovno vodenih storitev. Med drugim je sprejela tudi *predlog prenove direktive o ponovni uporabi informacij javnega sektorja*. Obstoječa direktiva, spremenjena leta 2013, je iz leta 2003. Aktualni predlog prenovitve pomeni minimalno harmonizacijo, prenovitev je predlagana predvsem zaradi tehnoloških sprememb ob upoštevanju, da so kakovostni podatki podlaga za razvoj podatkovnega gospodarstva v EU.

Predlog direktive na novo določa kot zavezanec poleg državnih organov tudi podjetja, ki izvajajo javne službe (*public undertakings*), na področju prevoza in gospodarskih javnih služb oziroma primere, ko je za podatkovne baze možno zaračunavanje, olajšuje ponovno uporabo odprtih podatkov na področju raziskovalne dejavnosti iz javnega financiranja in predvideva, kjer je to primerno, tehnične rešitve, kot so vmesniki aplikacijskega programiranja (API-ji) za zagotavljanje dostopa do podatkov v realnem času.

Slovenija podpira predlog prenove direktive, saj se zavzema za odpiranje podatkov javnega sektorja, kolikor ni zadržkov za razkritje, hkrati pa mora biti odpiranje podatkov za njihovo ponovno uporabo čim bolj skladno z že vzpostavljenimi finančnimi, kadrovske in časovnimi okviri delovanja javnih organov.

Program za digitalno Evropo je osrednji element obsežnega odgovora Komisije na izzive digitalne preobrazbe, vsebovane v predlogu za večletni finančni okvir za obdobje 2021–

2027. *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za digitalno Evropo za obdobje 2021–2027* je Komisija sprejela junija 2018. Program za digitalno Evropo je povsem nov program, namenjen izključno financiranju digitalne preobrazbe evropske družbe in gospodarstva v obdobju 2021–2027 v višini 9,194 milijard evrov. Program bo usmerjen v področja, na katerih države članice same ne morejo zagotoviti potrebne ravni za digitalno transformacijo in njeno uspešnost oziroma je pri tem potrebno sodelovanje več držav članic oziroma evropskih regij. Program bo usmerjen tudi v tista področja, na katerih ima poraba največji učinek, zlasti pri izboljšanju učinkovitosti in kakovosti storitev na področjih javnega interesa (zdravstvene storitve ali storitve državne uprave, varstvo potrošnikov, storitve javnega sektorja in podpora MSP pri prilagajanju na digitalne spremembe).

Program bo osredotočen na pet specifičnih ciljev, in sicer na razvoj in krepitev visokozmogljivostnega računalništva EU, razvoj in krepitev osnovnih zmogljivosti umetne inteligence, kibernetiko varnost, enostaven dostop do naprednih digitalnih znanj in spretnosti, ter širjenje najboljših načinov uporabe digitalnih zmogljivosti.

Slovenija kot ena izmed pobudnic različnih dejavnosti na področju visokih tehnologij ter dviga kakovosti digitalizacije Evrope in razširjenosti njene digitalne preobrazbe v celoti podpira vse specifične cilje programa. Pri okvirni razdelitvi skupnega zneska po posameznih specifičnih ciljih se bo zavzemala za boljšo uravnoteženost med tehnologijami, zmogljivostmi, veščinami in znanji. Posledično to pomeni zavzemanje za večji finančni delež za napredna digitalna znanja in spretnosti ter za uvedbo in najboljšo uporabo digitalnih zmogljivosti in interoperabilnost ter manjši delež za visokozmogljivo računalništvo. Slovenija si bo prizadevala za jasnejšo opredelitev neposrednega in posrednega upravljanja programa, za konkretnije besedilo v zvezi s postopkom dodeljevanja sredstev in vloge držav članic v tem postopku (zagotavljanje doseganja ciljev EU ter specifičnosti ciljev v posameznih regijah oziroma državah članicah; zagotavljanje enakopravnega sodelovanja različnih deležnikov, kar med drugim zagotavlja trajnost rezultatov), v zvezi z upravičenimi stroški, v zvezi z vzpostavitvijo načina dopolnilnega financiranja iz drugih programov EU, konkretnih ukrepov in mehanizmov za usklajevanje pristojnih organov v tem primeru, v zvezi z zagotovitvijo zveznega prehoda iz programov sedanjega večletnega finančnega okvira, v zvezi z določbami o Evropskih partnerstvih, vozliščih za digitalne inovacije in definiciji načina dodeljevanja nepovratnih sredstev. Poleg tega si bo prizadevala, da se pri uvedbi in najboljši uporabi digitalnih zmogljivosti uvede kar najširši nabor najsodobnejših digitalnih tehnologij.

Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega industrijskega, tehnološkega in raziskovalnega strokovnega centra za kibernetiko varnost ter mreže nacionalnih koordinacijskih centrov, ki ga je sprejela Komisija septembra 2018, predvideva vzpostavitev strokovne mreže za kibernetiko varnost z Evropskim industrijskim, tehnološkim in raziskovalnim strokovnim centrom za kibernetiko varnost, pooblaščenim za uresničevanje ukrepov v podporo industrijskim tehnologijam ter na področju raziskav in inovacij. Sedež strokovnega centra bo predvidoma v Belgiji, nacionalni koordinacijski centri pa bodo razporejeni po vseh državah članicah.

Strokovni center bo glavni izvedbeni organ za finančna sredstva EU, ki so namenjena kibernetiki varnosti v okviru *Programa za digitalno Evropo in Obzorje Evropa*.

Namen predloga uredbe je zagotoviti, da EU ohrani in razvije bistvene tehnološke in industrijske zmogljivosti za samostojno zaščito svojega gospodarstva, družbe in demokracije, ter da imajo države članice koristi od najnaprednejših rešitev za kibernetiko varnost in zmogljivosti za kibernetiko obrambo. Prav tako je njen namen tudi izboljšati svetovno konkurenčnost podjetij iz EU za kibernetiko varnost ter evropskim panogam v različnih sektorjih zagotoviti dostop do zmogljivosti in virov, ki jim bodo omogočili pretvorbo kibernetike varnosti v konkurenčno prednost.

Slovenija pozdravlja cilje in namen *Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Evropskega industrijskega, tehnološkega in raziskovalnega strokovnega centra za kibernetično varnost ter mreže nacionalnih koordinacijskih centrov*. Ne nasprotuje predlagani organizacijski strukturi, ki jo sestavljajo strokovni center EU, mreža nacionalnih koordinacijskih centrov in strokovna skupnost, si bo pa prizadevala za čim jasnejšo opredelitev razmerja med posameznimi akterji iz te strukture in njihovih nalog ter za razjasnitev vloge, ki jo bosta imela Agencija EU za varnost omrežij in informacij (ENISA – European Union Agency for Network and Information Security) in vozlišče za digitalne inovacije v tej strukturi. Glede organiziranosti strokovnega centra EU se bo zavzemala za ponoven razmislek o primernosti predlagane sestave upravnega odbora in pravil za glasovanje, kjer je teža določene države članice odvisna tudi od njenega finančnega prispevka. Razmisliti bo treba tudi o prispevkih držav članic, zlasti ker višina finančnega prispevka EU še ni popolnoma znana. Slovenija si bo prizadevala tudi za izboljšanje besedila v zvezi z določbami, ki urejajo osebje strokovnega centra, hkrati pa bo odprta do možnosti, da se vgradi več prožnosti v cilje in naloge strokovnega centra.

Na področju razvoja e-poslovanja javne uprave je Komisija leta 2016 sprejela *Akcijski načrt EU za razvoj e-uprave*. V tem dokumentu so zajeti cilji skupnih prizadevanj do leta 2020, tako Komisije kot držav članic, za digitalno transformacijo na številnih področjih javnega sektorja, tako sektorskih kot tudi horizontalnih.

Slovenija podpira prizadevanja glede izpolnjevanje zahtev iz *Akcijskega načrta EU in Talinske deklaracije* ter aktivno sodeluje s Komisijo ter v različnih projektih z drugimi državami. Načela in cilje, zastavljene z *Akcijskim načrtom* in *Talinsko deklaracijo*, promovira tudi na nacionalni ravni; horizontalni ukrepi so zajeti tudi v Smernicah za razvoj informacijskih rešitev, ki usmerjajo razvoj e-uprave na nacionalni ravni.

Energija

Energetska unija je prednostni projekt EU. V njej se povezuje naslednjih pet razsežnosti: 1) energetska varnost; 2) trg energije; 3) energetska učinkovitost; 4) razogljičenje; 5) raziskave, inovacije in konkurenčnost.

Slovenija si bo prizadevala za uravnotežen razvoj energetske unije. Zanesljivost oskrbe z energijo je neločljivo povezana z razogljičenjem ter polno povezanim in delujočim energetskega trgom. Slovenija bo zagovarjala enoten pristop EU v okviru energetske in podnebne politike ter skupne zunanje in varnostne politike EU.

Komisija je novembra 2016 objavila obsežen sveženj osmih zakonodajnih predlogov, *Čista energija za vse Evropejce*, s področja spodbujanja rabe obnovljivih virov energije (OVE) in učinkovite rabe energije (URE) do leta 2030, delovanja energetskega trga EU in upravljanja energetske unije. Obravnava zakonodajnih predlogov s področja OVE, URE in upravljanja energetske unije je bila zaključena v letu 2018. Države članice, ki bodo Svetu EU predsedovale v prihodnjih 18 mesecih, načrtujejo zaključek pogajanj na preostalih zakonodajnih predlogih.

Okvir energetske unije bo po letu 2020 nadgrajen z dvema pomembnima elementoma: 1) *Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrti (NEPN) do leta 2030 in s pogledom do 2040*, s pomočjo katerih bodo razsežnosti energetske unije vključene v nacionalne energetske politike držav članic, in 2) *Dolgoročne strategije za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za obdobje do leta 2050*.

Slovenija podpira razvoj energetske unije v smeri, ki bo utrdila in okrepila vodilno vlogo EU na področju podnebnih sprememb, pri čemer se bo zavzemala za pravično porazdelitev bremen ter upoštevanje nacionalnih posebnosti in zamejitev.

Notranji trg z električno energijo

Slovenija se bo pri *Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Agencije EU za sodelovanje energetskih regulatorjev (prenovitev)*, *Predlogu uredbe o notranjem trgu za električno energijo*, *Predlogu uredbe o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije* in *Predlogu direktive o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo* zavzemala za temeljito in celovito obravnavo, ki bo ustrezno upoštevala nacionalne posebnosti.

Notranji trg z zemeljskim plinom

Komisija je 8. novembra 2017 predlagala spremembo direktive o zemeljskem plinu (2009/73/ES), da bi izboljšala delovanje notranjega energetskega trga EU in okrepila solidarnost med njenimi državami članicami. Namen spremembe je dopolniti obstoječo direktivo o zemeljskem plinu ter pojasniti, da se bodo temeljna načela energetske zakonodaje EU uporabljala za vse plinovode, ki vodijo v tretje države ali iz njih, do meje, kjer velja pristojnost EU.

Slovenija podpira *Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom*, saj odpravlja nekatere pravne praznine in smiselno dopolnjuje obstoječo zakonodajo na področju notranjega trga z zemeljskim plinom v EU. V okviru pogajanj bo Slovenija naklonjena reševanju morebitnih dodatnih odprtih pravnih vprašanj, hkrati pa si bo prizadevala za takšno podaljšanje obdobja za prenos v nacionalni pravni red, ki bo omogočalo ustrezno spremembo relevantne domače zakonodaje.

Učinkovita raba energije in razogljichenje

Komisija je 17. maja 2018 predlagala *Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge bistvene parametre ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1222/2009*. Slovenija pozdravlja predlog uredbe, katere namen je izboljšati učinkovitost sistema označevanja pnevmatik ter zagotoviti čistejša, varnejša in tišja vozila ter kar največji prispevek sistema k razogljichenju prometnega sektorja. Slovenija bo skladno z glavnimi političnimi usmeritvami aktivno podpirala ambiciozne okoljske in energetske cilje ter sprejemanje zakonodaje EU, ki bo prispevala k razogljichenju posameznih sektorjev in učinkovitejši rabi energije.

Robustna energetska in podnebna diplomacija

Energetska unija ne zajema le energije in podnebja, saj gre za spodbujanje modernizacije celotnega gospodarstva EU in njegovo preoblikovanje v nizkoogljčno in energetske učinkovito gospodarstvo na socialno pravičen način.

Slovenija še naprej podpira oblikovanje energetske unije z močno zunanjo dimenzijo ter robustno energetske in podnebne diplomacije, ki bo EU omogočila dovolj manevrskega prostora v hitro spreminjajočem se svetu in vodstvo v globalnem prehodu k čisti energiji ter doseganje trajnostnih razvojnih ciljev.

VISOKO ŠOLSTVO, ZNANOST IN TEHNOLOGIJA

Visoko šolstvo

Strategija *Evropa 2020* in strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (*ET 2020*) sta izhodišče in strateška podlaga, od leta 2011 pa podrobnejšo usmeritev za dejavnosti EU in držav članic na področju visokega šolstva daje program za posodobitev evropskih visokošolskih sistemov (*Spodbujanje rasti in delovnih mest – program*

za posodobitev evropskih visokošolskih sistemov). Ta je bil po javni razpravi o najnovejših izzivih, s katerimi se soočajo evropski visokošolski sistemi, leta 2017 prenovljen, tako da bodo dejavnosti na ravni EU v naslednjem obdobju prednostno usmerjene na naslednje naloge:

1. obravnavanje prihodnjih neskladij v znanju in spretnostih ter spodbujanje odličnosti pri njihovem razvoju;
2. vzpostavljanje vključujočih in povezanih visokošolskih sistemov;
3. zagotavljanje, da visokošolske institucije prispevajo k inovacijam;
4. podpiranje uspešnih in učinkovitih visokošolskih sistemov.

Prednostne usmeritve prenovljene agende za visoko šolstvo tudi za naprej omogočajo uspešno povezovanje nacionalnih in evropskih prioritet ter doseganje sinergičnih učinkov. *Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020* je kot temeljni cilj opredelila, da bo do leta 2020 slovensko visoko šolstvo „bolj dostopno, kakovostno, učinkovito, mednarodno odprto in odzivno na potrebe širšega okolja“. Z nacionalnimi ukrepi, ki podpirajo dolgoročni razvoj študijskih področij (tudi v sodelovanju z gospodarstvom in širšim družbenim okoljem), izboljšanje kakovosti in učinkovitosti ter internacionalizacijo visokega šolstva, se slovenske visokošolske institucije lahko uspešno vključujejo tudi v dejavnosti na ravni EU, predvsem v okviru programa Erasmus+, pobud Evropske univerze itd. Pomembno je, da predlogi spoštujejo načeli subsidiarnosti in proporcionalnosti kakor tudi primerno regionalno uravnoteženost in gradijo na že obstoječih procesih.

Znanost in raziskave

Razvitost Evropskega raziskovalnega prostora (ERA – European Research Area) je odvisna od dopolnjevanja prednosti in odličnosti posameznih nacionalnih sistemov ter od skupnih prizadevanj za premagovanje njihovih pomanjkljivosti. Le tesnejše sodelovanje med oblikovalci nacionalnih politik ter Komisijo na tem področju lahko privede do izboljšane in zato tudi bolj konkurenčnega ERA. Majhne države lahko v tem procesu odigrajo pomembno vlogo, saj so lahko bolj dinamične in hitrejše pri izvajanju reform v primerjavi z velikimi državami.

Med prioritetami EU na področju znanosti in raziskav je poenotenje spremljanja in poročanja na vseh ravneh. Države članice imajo obveznost poročanja Komisiji in drugim mednarodnim organizacijam, zato je treba znotraj Sveta EU zmanjšati ta administrativna bremena s poenotenjem različnih procesov poročanja in spremljanja napredka. Nujno je treba integrirati obstoječe mehanizme spremljanja napredka v proces spremljanja napredka ERA.

Mednarodno sodelovanje na področju raziskav-razvoja-inovacij (RRI) je ključnega pomena za reševanje največjih globalnih družbenih izzivov. Družbeni izzivi, kot so podnebne spremembe, ohranjanje biotske raznovrstnosti, demografski izzivi s staranjem in naraščanjem prebivalstva, prehranska varnost in drugi, so postali glavni dejavniki spodbujanja raziskav v zadnjih letih. Krepitev čezmejnega sodelovanja in boljša koordinacija regionalnih in nacionalnih prizadevanj sta ključni za razvoj kritične mase za skupno preučevanje izzivov ter iskanje rešitev zanje. Nadnacionalno sodelovanje na področju RRI bo tako pomembno prispevalo k udeležanju *Agende 2030 za trajnostni razvoj*, ki z načelom univerzalnosti zavezuje vse države sveta k uresničevanju 17 ciljev trajnostnega razvoja. Vloga RRI pa je prav tako nepogrešljiva pri uspešni politiki blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, h kateri so se države zavezale s *Pariškim sporazumom o podnebnih spremembah* decembra 2015. Zaradi kompleksnosti in medsebojne prepletenosti globalnih izzivov je za uravnoteženo upoštevanje vseh treh razsežnosti trajnostnega razvoja – okoljske, gospodarske in družbene – nujen tudi celosten pristop k njihovi obravnavi.

Skupno načrtovanje programov (*Joint Programming*) pomeni spremembo v evropskem sodelovanju na področju RRI in je jedro Evropskega raziskovalnega prostora. Pričakovati je, da bo mehanizem v ERA postal tako pomemben, kot so okvirni programi, ter bo dejansko spremenil način, na katerega se v ERA obravnavajo raziskave. Pobude skupnega načrtovanja so prostovoljna partnerstva med državami članicami (in pridruženimi državami), ki si prizadevajo za reševanje velikih skupnih evropskih družbenih izzivov s kombinacijo nacionalnih raziskovalnih programov in s tem boljšo uporabo omejenih javnih sredstev, za evropske raziskave in razvoj. EU in države članice podpirajo vse oblike nadsodelovanja, tako pobude za skupno načrtovanje kot tudi instrument ERA-NET, pobude po 185. členu PDEU, Skupne tehnološke pobude (JTI) in druge programe, ki sledijo bistvu sporočila ERA, tj. potrebi po preseganju tradicionalne razdrobljenosti raziskovalnih prizadevanj v EU z boljšim usklajevanjem in sodelovanjem, kot sta npr. EUREKA in COST.

Znanstvena odličnost in raziskave na splošno prispevajo tudi k realizaciji ekonomskih ciljev in k razvoju gospodarstva, kar je pogojeno s krepitvijo sodelovanja med akademsko sfero in zasebnim sektorjem. Raziskovalno delo v Evropi že desetletja stremi k znanstveni odličnosti, pri tem pa je pomemben dejavnik čim večje število visoko izobraženih in usposobljenih ljudi. V zadnjih dveh desetletjih je zato Evropa veliko vložila v razvoj človeških virov v znanosti, saj sta razvoj odlične znanosti in njena povezanost z gospodarstvom temelja splošnega družbenega napredka. Za odpravo vertikalnega in horizontalnega razlikovanja po spolu pa je nujno treba pospešiti implementacijo načela enakih možnosti spolov ter podpreti strukturne spremembe v institucionalizaciji znanstvenega raziskovanja. Te se morajo odražati v sprejetih programih spodbujanja spolne enakosti v organizacijah, ki financirajo in izvajajo znanstvenoraziskovalno dejavnost.

V luči pobud, kot je „odprto inoviranje“, in uveljavljanja na trojni vijačnici temelječega koncepta petdimenzionalne vijačnice, EU stremi k odprtemu in dinamičnemu inovacijskemu ekosistemu, v katerega sta vključena tako širša družba kot tudi njeno okolje. Ključno vodilo je predvsem odgovorna znanost, ki s širjenjem novega znanja pomaga izboljšati kakovost življenja za vse. V času, ko se soočamo z globalnimi družbenimi izzivi, družba ni le vedno bolj odvisna od novega znanja, ampak je postala tudi njegov soustvarjalec.

Odprta znanost postaja ena od prioritet ERA. Na tem področju želi Komisija z Evropskim odprtim znanstvenim oblakom (EOSC – European Open Science Cloud) konsolidirati e-infrastrukture in jih med seboj povezati, omogočiti odprt dostop do raziskovalnih podatkov in zagotoviti interoperabilnost podatkov. Odprta znanost se izvaja na način, ki raziskovalcem v različnih fazah raziskovalnega procesa omogoča sodelovanje z vsemi vrstami prosto dostopnih podatkov, rezultatov in protokolov. Odprta dostopnost znanstvenih informacij v obliki recenziranih objav in raziskovalnih podatkov je pomemben del odprte znanosti. Okrepitev evropske podatkovne infrastrukture je druga velika prioriteta. Komisija je že predvidela ukrepe in časovnico, ki kot osrednje teme razprav v Svetu EU opredeljujejo dostopnost podatkov, standarde ter sinergijo z ostalimi instrumenti Obzorja Evropa po letu 2020.

Vesolje

Na ravni EU se sprejema nova zakonodaja, na podlagi te pa se bo med EU in Evropsko vesoljsko agencijo (ESA – European Space Agency) sklepal nov večletni finančni okvirni sporazum.

Vsebinsko je še vedno aktualna *Vesoljska strategija za Evropo*, ki jo je Komisija objavila konec leta 2016. Ta je odziv EU na vse močnejšo konkurenco na svetovnih trgih, vse večjo udeležbo zasebnega sektorja in pomembne tehnološke premike. Komisija predlaga vrsto ukrepov, ki naj bi Evropi omogočili, da v celoti izkoristi prednosti, ki jih ponujajo vesoljske tehnologije, s tem pa ustvari boljše pogoje za razvoj zagonskih podjetij, spodbuja vodilni

položaj Evrope na področju vesoljskih tehnologij in poveča svoj delež na svetovnih trgih. Vesoljski programi EU bodo zagotavljali dodatne storitve, ki bodo prispevale k varnosti in obrambi ter boju proti podnebnim spremembam.

Slovenija se strinja s pristopom, ki poudarja pomen podpore podjetništvu in novim poslovnim priložnostim na področju vesolja v državah članicah EU. Še posebej poudarja pomen vključitve MSP, ki lahko na nižnih področjih v inovativnosti prekašajo velika uveljavljena podjetja. Strinja se tudi s centralizacijo vesoljskih aktivnostih znotraj EU, pri čemer pa poudarja, da je smiselno v čim večji meri izkoristiti potencial in pridobljeno znanje, tehnologijo, infrastrukturo in izkušnje Evropske vesoljske agencije pri izvedbi evropskih vesoljskih programov.

Slovenija kot majhna država vidi svojo priložnost na nižnih področjih, kjer je majhnost lahko prednost – po eni strani zato, ker dopušča hitrejšo odzivnost in večjo prilagodljivost spremembam na tržišču, po drugi strani pa zato, ker gre za proizvodnjo v malih serijah. Pri tem je lahko med drugim konkurenčna na področju mikroročunalniške industrije, visokotehnološke izdelave komponent, področju mikro-satelitov, naprednih znanosti (umetna inteligenca, *blockchain* tehnologija ipd.). Slovenija ima status pridružene članice v ESA, kjer lahko preko izbranih programov slovenska podjetja enakopravno konkurirajo z ostalimi evropskimi podjetji na tem področju, kar jim zagotavlja dodaten status in reference tudi na trgu.

Slovenija postaja na področju vesoljskih raziskav pomemben akter. To se poleg sodelovanja v ESA posebej kaže v sodelovanju Slovenije v okvirnem programu EU na področju raziskav in inovacij Obzorje 2020 za področje vesolja. Tako smo iz FP7, kjer smo na področju vesoljskega raziskovalnega programa v sedmih letih (2007–2013) pridobili 1 milijon EUR raziskovalnih sredstev, to že v prvih 4 letih (2014–2017) Obzorja 2020 povečali na 2,7 milijona EUR. Najbolj intenzivno področje raziskav je opazovanje zemlje. Posebej pomembno je, da je v Sloveniji število zaposlenih, ki raziskovalno ali razvojno delajo na tem in ostalih področjih „vesolja“ vedno večje in da se področje krepi. Predviden razvoj tega področja v EU (povečanje proračuna EU na področju vesoljskih programov za 2021–2027 za 25% in ustanovitev Evropske agencije za vesolje ter zlasti predvideno povečanje proračuna za prihodnji raziskovalni program Obzorje Evropa, kjer se bodo izvajale tudi vse raziskave v podporo vesoljskih programov EU) dodatno kaže, da gre za zelo perspektivno področje, kjer si bo Slovenija ob ustrezni podpori domačih politik lahko utrla uspešno pot razvoja.

IZOBRAŽEVANJE, MLADINA, KULTURA IN ŠPORT

Izobraževanje in usposabljanje

Oba referenčna cilja na področju izobraževanja in usposabljanja v okviru krovne strategije *Evropa 2020* – tako „zmanjšanje stopnje osipa na področju izobraževanja s sedanjih 15% na 10%“ kakor tudi „povečanje deleža prebivalstva med 30. in 34. letom starosti, ki je končalo terciarno izobraževanje, z 31% na vsaj 40%“ – Slovenija že dosega. Kljub temu se še naprej spodbuja prizadevanja za povečano vlogo izobraževanja. Ohraniti želi dosežene rezultate in tudi v prihodnje mlade čim bolj opremljati s splošnimi znanji kakor tudi s specifičnimi poklicnimi kompetencami, potrebnimi za trg dela, pri čemer je vajeništvo ena od možnosti te neposredne povezave s trgom dela.

Slovenija se zavzema, da bi se pomen izobraževanja v okviru izvajanja evropskega semestra še okrepil, predvsem z boljšo povezavo z gospodarstvom in trgom dela. Za doseganje zastavljenega cilja bi bilo treba spodbuditi razvoj ustvarjalnih učnih okolij in inovativnega poučevanja, premisliti in spodbuditi nove pristope in oblike izobraževanja, ob tem pa si prizadevati za zagotavljanje odprtih učnih vsebin in storitev. Slovenija bo v prihodnje še bolj spodbujala mobilnost posameznikov in institucij v mednarodnem prostoru ter si ob tem

prizadevala tudi za bolj poglobljeno medsektorsko sodelovanje med deležniki s področja izobraževanja, gospodarstva in razvojnega raziskovanja. S pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada bo izvajala ukrepe, ki bodo usmerjeni v krepitev kakovostnega sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja. Prizadevala si bo tudi za dvig privlačnosti tega izobraževanja med mladimi; med drugim se bo osredotočila na dvig splošnih in poklicnih kompetenc učiteljev in drugih strokovnih delavcev v šolah ter na usposabljanje mentorjev v podjetjih za uspešen prenos znanja na mlade, spodbujala bo delodajalce k sodelovanju pri izvajanju poklicnega in strokovnega izobraževanja ter krepila promocijo poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Evropski strateški cilj na področju predšolske vzgoje in izobraževanja, ki ga predvideva *Izobraževanje in usposabljanje 2020* (ET 2020), predvideva 95% vključenost v vrtce za otroke, stare od 4 do 5 let. Na tem področju Slovenija beleži 90,9% vključenost otrok v vrtce, zato bo v prihodnjem obdobju delovala v smeri izboljšanja deleža. V ta namen se pripravlja sprememba Zakona v vrtcih, ki naj bi še dodatno spodbudila vključevanje otrok v vrtce.

Na področju izobraževanja odraslih si bo Slovenija v okviru *Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020* prizadevala za uresničevanje ciljev, ki vodijo k izboljšanju splošnih in poklicnih kompetenc tistih odraslih, ki se manj vključujejo v vseživljenjsko učenje. Na tem področju Slovenija že izvaja ukrepe, ki prispevajo k zmanjševanju neskladij med usposobljenostjo delovne sile in potrebami trga dela. V prihodnje se predvsem načrtujejo ukrepi, ki bodo usmerjeni v izvajanje neformalnih programov in ki prispevajo k izboljšanju poklicnih in splošnih spretnosti in znanj, s posebnim poudarkom na razvoju digitalnih kompetenc. Slovenija si predvsem prizadeva za dvig izobrazbene ravni ter za razvoj novih programov na srednješolski in višješolski ravni, ki bodo omogočili izboljšanje in poglobljanje znanj in spretnosti, ki so potrebna tudi zaradi sprememb tehnologije in delovnih mest. Posebno pozornost posvečamo razvoju in izvajanju svetovalne dejavnosti, vključno s postopki ugotavljanja in vrednotenja neformalno pridobljenega znanja. Programi so usmerjeni tudi v promocijo in spodbujanje k vseživljenjskemu učenju – pomemben vidik pri tem je kakovost učenja in izobraževanja strokovnih delavcev. Zastavljene prioritete se izvajajo tudi v okviru pobude *Poti izpopolnjevanja (Upskilling Pathways)*. V okviru programa *ERASMUS+ – reforme politik (European Policy Experimentation)* – pa je Slovenija v obdobju 2015–2018 sodelovala v projektu svetovanja odraslim v sklopu izobraževanju *GOAL (Guidance and Orientation for Adult Learners)*. S temi aktivnostmi bo nadaljevala tudi v prihodnjem obdobju. V sodelovanju z OECD Slovenija zaključuje 2. fazo procesa *Strategija razvoja in uporabe spretnosti (Skills Strategy)*, s katerim je v letu 2017 pridobila *Zaključno poročilo – Oceno stanja spretnosti v Sloveniji*, v letu 2018 pa *Priporočila za aktivnosti strategije spretnosti – upravljanje izobraževanja odraslih*. V procesu sodelujejo 10 resorjev, več kot 100 deležnikov z različnih ravni, socialni partnerji in lokalne skupnosti, rezultati projekta pa bodo iztočnica za delo v nadaljnjem obdobju na tem področju.

Mladina

Pomembna podlaga za delo v prihodnjem obdobju bo nova *Strategija EU za mlade (2019–2027)*, ki države članice poziva k prizadevanjem za opolnomočenje mladih v Evropi in krepitvi njihove vloge pri oblikovanju politik EU. *Strategija EU za mlade* v ospredje postavlja mladega človeka, vendar se v veliki meri osredotoča na mlade z manj priložnosti, ki tako stopajo v ospredje. Ključne aktivnosti (stebri) strategije so: angažiranje – spodbujanje mladih k udeležbi v demokratičnem življenju; povezovanje – združevanje mladih iz vse EU in zunaj nje, da se podprejo prostovoljstvo, učna mobilnost, solidarnost in medkulturno razumevanje, ter podpiranje opolnomočenja mladih s kakovostjo, inovacijami in priznavanjem mladinskega dela. Pomembna podlaga za delo so tudi aneksi k strategiji, predvsem *Delovni načrt za mladino v obdobju 2019–2021* ter usmeritve za dialog EU z mladimi. V delovnem načrtu so zajete tudi naloge, ki jih bo izvajala Slovenija v času predsedovanja Svetu EU, vključujoč skupno poročilo

Komisije in Sveta EU o mladih, priprava delovnega načrta za obdobje 2022–2024 ter priporočil za spodbujanje dialoga EU z mladimi.

V letu 2019 se bodo nadaljevala pogajanja o pravni podlagi za Evropsko solidarnostno enoto, program, ki se je oblikoval v letu 2018 na pobudo Komisije in se bo nadaljeval tudi v obdobju novega večletnega finančnega okvira po letu 2020. Nadaljevala se bodo tudi pogajanja o programu Erasmus+, kjer je pomembno poglavje, ki se nanaša na mladino in spodbuja mladinske izmenjave in izmenjave mladinskih delavcev (3. poglavje predloga nove uredbe). Oba programa sta izredno pomembna za razvoj mladinskega dela in mladinskih politik v Sloveniji, zato je povečanje sredstev (kot predlog Komisije) za oba programa izredno pomembno.

Programi EU v prihodnje še bolj spodbujajo aktivno državljanstvo mladih, usmerjeni so k razvoju njihovih kompetenc, spodbujanju politične participacije in družbene angažiranosti, kot pomemben vidik pa izpostavljajo tudi prostovoljstvo in učno mobilnost. Slovenija take poudarke in usmeritve podpira, prizadevala si bo tudi za to, da bodo te vsebine vključene kot prioritete tudi v času predsedovanja Slovenije Svetu EU. V letu 2019 bo Slovenija nadaljevala pripravo vsebin za predsedovanje tria Nemčija, Portugalska in Slovenija. Nadaljnja krepitev medresorskega sodelovanja in iskanje sinergijskih učinkov med različnimi politikami na ravni EU sta za Slovenijo izjemno pomembna, saj tudi na nacionalni ravni krepimo medresorsko sodelovanje v okviru *Resolucije o nacionalnem programu za mladino 2013–2022*.

Kultura in avdiovizualna politika

Na področju kulture in avdiovizualne politike bodo v naslednjem 18-mesečnem obdobju v ospredju predvsem pogajanja o prihodnjem programu EU *Ustvarjalna Evropa (2021–2027)*, ki bo nudil podporo evropskim kulturnim in ustvarjalnim sektorjem. Pri pripravi predloga stališča Slovenije do omenjenega programa smo izhajali iz poudarkov javnega posveta s kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji. Prizadevali si bomo za vzpostavitev ambicioznega programa *Ustvarjalna Evropa* za podporo kulturnim in ustvarjalnim sektorjem EU po letu 2020, ki naj skuša najti čim boljše ravnotežje med ukrepi, namenjenimi spodbujanju evropskega sodelovanja na področju kulturne in jezikovne raznolikosti, kulturne dediščine ter sodobne ustvarjalnosti na eni strani, ter ukrepi, namenjenimi večji konkurenčnosti kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, na drugi strani.

Ocenjujemo, da je v predlogu Komisije prevelik poudarek na komercialni uspešnosti določenih sektorjev na račun spodbujanja kulturne raznolikosti in evropske dodane vrednosti. Menimo namreč, da morajo biti podporni ukrepi zasnovani na način, ki bo omogočal enakomeren razvoj kulturnih in ustvarjalnih akterjev po celotni EU, tako v geografskem kot v sektorskem smislu. Ukrepi morajo upoštevati tudi različnost posameznih tržišč, njihovo velikost in potencial.

V obdobju naslednjih treh predsedstev Svetu EU se bo predvidoma pričelo tudi izvajanje *Delovnega načrta za kulturo (2019–2022)*. Ta je določil kot prioriteta področja sodelovanja na ravni EU: kulturno dediščino; kohezijo in kakovost življenja; ekosistem za podporo umetnikom, kulturnim in kreativnim strokovnjakom ter evropskim vsebinam; enakost spolov ter na pobudo Slovenije tudi mednarodne kulturne povezave. Digitalizacija in kulturna statistika bosta v okviru delovnega načrta obravnavani kot prečni temi.

Slovenija podpira predlagane prioritete in bo aktivno sodelovala pri njihovem udejanjanju s konkretnimi ukrepi. V naslednjem 18-mesečnem obdobju pričakujemo nadaljevanje prizadevanj, ki so bila pričeta v okviru Evropskega leta kulturne dediščine (2018), zlasti v zvezi s participativnim upravljanjem kulturne dediščine ter kakovostnimi standardi za posege v kulturno dediščino (skozi vzajemno učenje in delavnice). Pričakujemo tudi nadaljevanje dela na področju socialne integracije s pomočjo kulture.

Romunsko predsedstvo Svetu EU za področje kulture in avdiovizualnih zadev načrtuje pripravo smernic za naslednje korake pri zagotavljanju dostopa kulturnih in ustvarjalnih sektorjev do financiranja. Na področju avdiovizualnih zadev načrtuje pripravo konference ter sklepov Sveta o avdiovizualnih koprodukcijah ter konferenco o glasbi v digitalni dobi. Pričakuje se tudi nadaljevanje aktivnosti na podlagi *sporočila o boju proti dezinformacijam na spletu*, vključno z objavo *akcijskega načrta* Komisije, iz katerega bo razvidno, ali bodo potrebni dodatni regulativni ukrepi. V zvezi s tem države članice poudarjajo potrebo po usklajenih medsektorskih ukrepih na ravni EU. Po sprejetju posodobljene *direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah* se začenjajo postopki prenosa njenih določb v nacionalne zakone, za določena vprašanja bo Komisija izdala smernice in priporočila. Na področju kulture poleg nadaljevanja pogajanj za sprejetje uredbe *o programu Ustvarjalna Evropa 2021–2027* romunsko predsedstvo načrtuje tudi pripravo in sprejetje sklepov Sveta o mladih ustvarjalnih generacijah, s poudarkom na krepitvi dostopnosti in ustvarjalnosti, o čemer bodo razpravljali tudi ministri na neformalnem zasedanju. Posvetilo se bo še restavraciji in ohranjanju kulturne dediščine.

V okviru Sveta se bodo ob sodelovanju Komisije in Evropske službe za zunanje delovanje nadaljevala tudi prizadevanja za pripravo strateškega pristopa k mednarodnim kulturnim povezavam EU. Slovenija trdno podpira nadaljevanje te pobude, saj menimo, da je treba delo, ki je bilo izpeljano v času malteškega, estonskega in bolgarskega predsedovanja Svetu EU, nadaljevati in pripeljati do predvidenega cilja, t. j. celovitega strateškega pristopa k mednarodnim kulturnim povezavam EU, in sicer v formatu, ki bi omogočil medsektorski pristop k obravnavani temi.

V okviru Delovne skupine Sveta EU za carinsko sodelovanje se bodo predvidoma nadaljevala pogajanja o predlogu *Uredbe o uvozu kulturnih dobrin*, ki so občutno napredovala v času avstrijskega predsedstva. Cilj predloga je, da se preprečita uvoz in hramba kulturnih dobrin v EU, ki so bile nedovoljeno izvožene iz tretjih držav, s čimer bi se omejilo nedovoljen promet s kulturnimi dobrinami ter prispevalo k boju proti financiranju terorizma in varovanju kulturne dediščine, zlasti arheoloških predmetov v državah izvora, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi. Slovenija predlog uredbe načeloma podpira.

V prihodnjem obdobju bodo na nacionalni ravni v tesnem sodelovanju s Komisijo potekale tudi aktivnosti za izbor Evropske prestolnice kulture v Sloveniji za leto 2025. Evropske prestolnice kulture imajo lahko številne pozitivne učinke: poleg kulturnih lahko prinesejo tudi znatne družbene in gospodarske koristi, še zlasti kadar so vpete v dolgoročno kulturno usmerjeno razvojno strategijo mesta.

Šport

Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic o tretjem Delovnem načrtu EU za šport v obdobju 2017–2020 je strateška podlaga na področju športa, v delovnem načrtu so v ta namen predvideni trije vsebinski sklopi. Za Slovenijo so pomembne teme predvsem integriteta športa, gospodarska razsežnost športa ter šport in družba.

Integriteta športa: v tem vsebinskem sklopu Slovenija podpira prizadevanja za preprečevanje dopinga, zlasti med mladimi v vrhunskem športu in v množičnem športu, ter primerno vodenje v športu (*Good Governance*), ki vključuje boj proti korupciji ter prirejanju izidov na športnih tekmovanjih. Slovenija se bo še naprej zavzemala za pristop EU h *Konvenciji Sveta Evrope o prirejanju izidov na športnih tekmovanjih*. Menimo, da bi bilo smotno podpreti danski predlog o političnem vrhu EU, ki bi obravnaval to temo.

Gospodarska razsežnost športa: Slovenija si prizadeva za nadaljnje ukrepe za ozaveščanje javnosti o gospodarskem pomenu športa, saj menimo, da gre za izjemno pomemben vidik. Predvsem v povezavi s strategijo *Evropa 2020* menimo, da je treba okrepiti elemente, ki vključujejo tudi gospodarski vidik športa in inovacij, prizadevali pa si bomo tudi za razvoj in sprejem usklajenih standardov EU, ki bi upoštevali tako ekonomsko učinkovitost

športa kot tudi prispevek športa v okviru nacionalnih gospodarstev. V tem kontekstu podpiramo zlasti razpravo o koristih in izzivih, ki jih prinaša enotni digitalni trg, tudi glede boljšega financiranja in komercializacije športa. Slovenija ocenjuje, da je ravno pretirana komercializacija športa oziroma premočan vpliv denarja in kapitala lahko škodljiv za razvoj športa v EU, zlasti z vidika modela športa EU, ki ga *Bela knjiga o športu* uvaja kot temelj politik EU na področju športa.

Šport in družba: Slovenija se bo še naprej zavzemala za približevanje poklicnega in strokovnega izobraževanja ter usposabljanja v športu v okviru Enotnega evropskega kvalifikacijskega okvira. Prav tako menimo, da je treba razvijati spretnosti in veščine v okviru poklicnega razvoja kadrov. Slovenija podpira vključevanje socialnih vidikov, kot so prostovoljno delo, solidarnost, strpnost in odgovornost, prav tako pa je pomembno opozarjati na vprašanje zagotavljanja enakih možnosti in pravice invalidov ter ljudi s posebnimi potrebami (zlasti mladih). Tudi vključevanje nepriviligiranih družbenih skupin v šport in športne dejavnosti je izjemno pomembno. S tega vidika Slovenija predlaga dodatno temo, in sicer v zadnjem obdobju zelo aktualno vprašanje „športa in človekovih pravic“, s čimer bi lahko odpravili marsikatero koruptivno dejanje in izkoriščanje ljudi v športu.

ZAPOSLOVANJE, SOCIALNE ZADEVE, ENAKE MOŽNOSTI IN ZDRAVJE

Zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti

Slovenija bo nadaljevala z dejavnim in konstruktivnim sodelovanjem v zakonodajnih in političnih procesih EU na tem področju. Pri tem bo posebno pozornost namenila tistim zakonodajnim in političnim procesom EU na tem področju, katerih cilj in namen je zagotavljanje socialne varnosti, stabilnih zaposlitev, dostojnega plačila za delo in možnosti za posameznikov poklicni in osebni razvoj. Slovenija si bo prizadevala h krepitvi dolgoročne usmerjenosti politik s poudarkom na staranju prebivalstva in v tem okviru dejavnosti Slovenije kot socialne države ter napredne in vključujoče družbe na eni strani ter pripomogla k nadaljnjemu razvoju močne in učinkovite EU na drugi strani.

Medtem ko si bo v prvem delu naslednjega 18-mesečnega obdobja prizadevala za čim uspešnejše in kakovostne dogovore pri odprtih zakonodajnih predlogih, bo v drugem delu pozorna na vsebino nadaljnjega razvoja socialne razsežnosti EU, predvsem v okviru evropske ekonomske in monetarne unije ter izvajanja evropskega semestra. Slovenija bo vztrajala, da je pri razvoju ekonomskih in finančnih politik treba upoštevati tudi njihove socialne posledice, hkrati pa se bo držala skupnih stališč pri morebitnem zastavljanju skupnih minimalnih socialnih standardov EU, v okvirih, ki jih dopušča stanje javnih financ, predvsem v smislu njihove dolgoročne vzdržnosti. Slovenija bo vztrajala pri implementaciji načel evropskega stebra socialnih pravic, še posebno na področju zagotavljanja enakih možnosti, pravičnih delovnih pogojev in dostojnih plač.

1. Odprti zakonodajni predlogi

Slovenija je podprla razglasitev evropskega stebra socialnih pravic kot kompasa za nadaljnji proces socialne in ekonomske konvergence v EU in si ves čas prizadeva za izvajanje načel tega stebra. Zato bo do evropskih volitev v letu 2019 dejavno sodelovala pri prizadevanjih za dogovor v Svetu EU ter z Evropskim parlamentom glede zakonodajnih aktov, ki so del izvajanja stebra:

- *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o preglednih in predvidljivih delovnih pogojih v Evropski uniji*

Predlog direktive prispeva zlasti k načelu 5 glede „varne in prilagodljive zaposlitve“ ter načelu 7 glede „informacij o pogojih za zaposlitev in zaščiti v primeru odpustitve“. Direktiva odgovarja na izzive, ki so posledica sprememb v svetu dela, med katerimi sta vse večja prožnost trga dela in zlasti porast „nestandardnih“ oblik zaposlitve, kot so začasna zaposlitev, delo s skrajšanim delovnim časom in delo na poziv, delo brez določenega obsega delovnih ur, priložnostno delo in delovna razmerja z več stranmi. Direktiva vsebuje določbe glede revidiranih obveznosti, v skladu s katerimi morajo delodajalci delavce pisno in pravočasno obvestiti o bistvenih vidikih njihovega dela.

Svet je junija 2018 sprejel dogovor o pogajalskem stališču (splošnem pristopu) glede predloga direktive. Slovenija podpira sprejem direktive, zato bo v pogajanjih z Evropskim parlamentom konstruktivna.

- *Predlog direktive o usklajevanju poklicnega in družinskega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU*

Predlog direktive uvaja številne nove ali višje minimalne standarde za očetovski, starševski in oskrbovalski dopust ter določa pravice staršev in oskrbovalcev, da zaprosijo za prožne oblike dela. Ključni namen direktive je uvesti takšno podporo staršem in oskrbovalcem, ki bo zagotavljala enake možnosti za udeležbo na trgu dela ženskam in moškim. Po mnenju Komisije lahko to dosežemo le s hkratno uveljavitvijo neprenosljivega starševskega dopusta in plačilom/nadomestilom zanj.

Po intenzivnih pogajanjih v Svetu EU je junija 2018 državam uspelo doseči pogajalsko stališče in mandat za pogajanja z Evropskim parlamentom, vendar z izrazito spremenjenim izvornim predlogom Komisije.

Slovenija od začetka obravnave opozarja na dejstvo, da obstoječi nacionalni sistem dobro deluje in da spremembe niso potrebne, še posebej, če bi pomenile dodatna finančna bremena za javne finance. Zato v dialogih z Evropskim parlamentom vztraja pri smotrnem kompromisu za doseg ciljev. Slovenija je namreč ena izmed držav, ki staršem in v določeni meri tudi oskrbovalcem že zagotavlja visoko stopnjo plačila/nadomestila za čas trajanja dopusta, vendar pa ne več kot 15 dni neprenosljivega starševskega dopusta. Slovenija je pripravljena deloma popustiti pri neprenosljivosti starševskega dopusta (ne več kot 2 meseca), če se bo za njegovo celotno obdobje zagotovilo tudi plačilo/nadomestilo. Slovenija ne more pristati na kompromis v prid tistim državam, ki želijo štirimesečno neprenosljivost dopusta brez plačila.

- *Predlog sprememb uredb s področja koordinacije sistemov socialne varnosti*

Namen koordinacije sistemov socialne varnosti je z vidika socialne varnosti zavarovati dve temeljni svoboščini EU, in sicer prosto gibanje delavcev ter prost pretok storitev, zlasti z zagotavljanjem pravic iz naslova socialne varnosti za delavce migrante ter napotene delavce in boljših orodij za sodelovanje med organi držav članic. Predlagane spremembe se osredotočajo na šest poglavij, kjer je treba izboljšati sedanjo ureditev: dostop ekonomsko neaktivnih državljanov do dajatev iz socialne varnosti, zakonodaja, ki se uporablja za napotene delavce, dajatve za dolgotrajno oskrbo, dajatve za brezposelnost, družinske dajatve ter sodelovanje med pristojnimi nosilci držav članic pri izvršbi, varstvu osebnih podatkov in drugem.

Svet EU se je dogovoril o pogajalskem stališču (splošnem pristopu) do predloga, na podlagi katerega se bodo začela pogajanja z Evropskim parlamentom, ki pa o predlogu še ni glasoval.

Slovenija podpira predlog uredbe, saj uvaja primeren in uravnotežen pristop k posodobitvi pravil na tem področju. Tudi v prihodnje bo dejavno in konstruktivno sodelovala pri dialogih z Evropskim parlamentom.

- *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropskega organa za delo*

Potem ko sta Svet EU in Evropski parlament le s težavo dosegla politični dogovor glede pravil na področju napoteni delavcev in v času, ko se čezmejna mobilnost delavcev v EU povečuje, je Komisija marca 2018 objavila *predlog ustanovitve Evropskega organa za delo*, s katerim bi izboljšali dostop posameznikov in delodajalcev do informacij ter olajšali sodelovanje med državami članicami pri izvajanju zakonodaje EU s področja mobilnosti delovne sile.

Svet EU je decembra 2018 sprejel splošni pristop, potekajo pa tudi že pogajanja z Evropskim parlamentom.

Slovenija podpira prizadevanja za tesnejše sodelovanje med državami EU na področju napotovanja delavcev na delo in zagotavljanja socialne varnosti delavcev migrantov. Podpira tudi krepitev podjetij in institucij na tem področju, z ustreznimi informacijami, s pomočjo katerih bi izkoristili vse možnosti enotnega trga. Ne glede na to pa si v pogajanjih prizadeva, da bi bile naloge organa čim konkretnjše in jasne ter da njegovo delovanje ne bi povzročilo dodatnega neutemeljenega bremena za nacionalne organe ali javne finance.

- *Predlog direktive o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z zahtevami glede dostopnosti proizvodov in storitev (Akt o dostopnosti/European accessibility act – EAA)*

Komisija je predlog predstavila decembra 2015 s ciljem izpolnjevanja zahtev Konvencije ZN o pravicah invalidov, katere podpisnica je tudi EU, in obenem izboljšanja delovanja notranjega trga z odpravo ovir pri dostopnosti do proizvodov in storitev. Direktiva naj bi olajšala delo podjetjem in prinesla koristi invalidnim in starejšim osebam v EU. Akt o dostopnosti pokriva širok spekter proizvodov (računalniki, e-bralci, samopostrežni terminali) in storitev (potrošniški krediti, nekateri elementi transporta in avdiovizualnih medijskih storitev, e-trgovina, e-komunikacija). Predlog Komisije zajema tudi javno naročanje, evropske strukturne in investicijske sklade ter TEN-T omrežje. Svet je to izločil, Evropski parlament pa vztraja pri vključitvi druge zakonodaje EU, vsaj javnih naročil.

Kljub nekaterim odprtim vprašanjem, s katerimi se spopadata Svet in Evropski parlament, Slovenija od začetka podpira predlog in bo konstruktivno spodbujala dokončanje dialoga.

- *Spremembe direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim in mutagenim snovem pri delu*

Komisija je doslej objavila tri predloge spremembe direktive, s katerimi postopno uvaja ali spreminja mejne vrednosti izpostavljenosti delavcev na seznamu v prilogi. Komisija načrtuje tudi četrto spremembo, ni pa jasno, ali jo bo objavila še pred evropskimi volitvami leta 2019.

Pogajanja o spremembah te direktive načeloma niso zahtevna, saj mejne vrednosti predlaga znanstveni odbor, usklajuje pa se jih tudi s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu. Izjema so bila le pogajanja za drugo spremembo, kjer je Evropski parlament iz političnih razlogov predlagal vključitev mejne vrednosti za emisije izpušnih plinov dizelskih motorjev, ki jih Komisija v svoj predlog ni vključila zaradi težav pri določitvi markerjev za merjenje mejne vrednosti.

Slovenija dosledno podpira zmanjšanje izpostavljenosti delavcev rakotvornim in mutagenim snovem na delovnem mestu, zato bo tudi pri objavljenih in vseh nadaljnjih spremembah konstruktivno sodelovala za doseg čimprejšnjih dogovorov.

- *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za prilagoditev globalizaciji (ESPG)*

Komisija je v okviru priprave novega večletnega finančnega okvira maja 2018 objavila predlog uredbe. Cilj predloga ostaja zagotavljanje solidarnosti in podpore delavcem, ki postanejo presežni. Z novim predlogom se širi seznam upravičenih razlogov za pomoč. Poleg nepričakovanih velikih prestrukturiranj, ki so posledica zlasti globalizacije, se k razlogom dodajajo še spremembe v svetovnih trgovinskih tokovih, trgovinski spori, finančne in gospodarske krize, prehod na nizkoogljično gospodarstvo ali posledice avtomatizacije. S predlogom se uvajajo tudi nekatere spremembe delovanja tega sklada, kot na primer spremembe meril za pomoč, širitev področja upravičenih ukrepov, dolžina obdobja za izvajanje ter financiranje tehnične pomoči.

Slovenija podpira tako cilj sklada kot tudi njegovo širitev področja in znižanje kriterijev za pridobitev pomoči iz sklada. Prav tako podpira predlog Komisije, da ostane ESPG samostojen sklad za izredne primere (in se ga ne vključi v ESS+, kot želijo nekatere države članice) in da ostane izven pragov posameznih proračunskih naslovov. Prizadevala si bo tudi za to, da predlagane spremembe uredbe, zlasti tiste, ki so vezane na spremljanje izvajanja ukrepov, ne bodo pomenile dodatnega, nesorazmernega finančnega in administrativnega bremena za države.

Po pričakovanjih naj bi bili do evropskih volitev leta 2019 na področju zaposlovanja in socialnih zadev zaključeni vsi odprti zakonodajni dosjeji, razen dveh, o katerih so pogajanja v Svetu že nekaj časa neuspešna (direktiva o boju proti diskriminaciji in direktiva o uravnoteženi zastopanosti žensk v upravnih odborih družb, ki kotirajo na borzi).

2. Nove politične prioritete po evropskih volitvah

Nadaljnji razvoj socialne razsežnosti EU bo odvisen od nove sestave Evropskega parlamenta in Komisije. Upoštevanje socialne razsežnosti pri poglobljanju EMU je v času aktualnega predsednika Komisije Junckerja dobilo bistveno večjo težo. Zadnja gospodarska in finančna kriza sta namreč pokazali, da je vzdržnost javnih financ, ki so temelj socialnih sistemov držav članic, šibka. Slovenija zagovarja pomen socialne razsežnosti EU in podpira prizadevanja za večjo vlogo ministrov v sestavi Sveta EU za zaposlovanje in socialne zadeve pri poglobljanju EMU.

Slovenija zagovarja ponovno okrepitev politike enakih možnosti žensk in moških v EU v obliki nove strategije za enakost spolov po letu 2019 kot političnega dokumenta na najvišji ravni.

EU je v zadnjem obdobju krepila evropski semester, ki je ključni instrument za spodbujanje postopnega približevanja razvitosti držav članic t. i. konvergence, ki ga EU intenzivno spodbuja. S pomočjo evropskega semestra se namreč omogoča spremljanje izvajanja reformnih procesov v državah članicah, ki so ključni za konvergenco ter zagotavljanje ekonomske in finančne stabilnosti.

EU se sooča tudi z vse večjo mobilnostjo delovne sile, ki pomembno vpliva na delovanje notranjega trga. Zato je ključno, da se še naprej ohranja ustrezno ravnotežje na notranjem trgu, in sicer med konkurenčnostjo pri zagotavljanju storitev in varovanjem pravic ter varstva in zdravja pri delu za mobilne delavce.

Poleg tega bo na področju socialne politike treba pozorno spremljati prizadevanja Komisije in nekaterih držav članic, da se okrepi uporaba glasovanja s kvalificirano večino. To bi namreč lahko bistveno vplivalo na izvajanje stebra socialnih pravic pri tistih njegovih delih, kjer doslej ni bilo pričakovati uspešnih dogovorov zaradi potrebnega soglasja v Svetu. Med ključnimi vsebinskimi poudarki je smiselno izpostaviti zlasti zagotavljanje socialne varnosti in pravic iz dela za nove oblike dela ter integrirano obravnavo dolgotrajno brezposelnih oseb, ki so obenem tudi prejemniki denarne socialne pomoči.

Zdravje

Slovenija se v EU zavzema za vlaganje v zdravje ljudi in za vključevanje zdravja v vse politike EU. To zahteva dosledno uporabo presoje vplivov na zdravje in na zdravstvene sisteme pri oblikovanju vseh politik in ukrepov na ravni EU. Zdravo prebivalstvo je ključnega pomena za doseganje socialnih in gospodarskih razvojnih ciljev, zato tudi na ravni EU podpiramo dejavnosti, namenjene krepitvi zdravja, preprečevanju bolezni, obvladovanju kronično nenalezljivih bolezni in zmanjšanju neenakosti v zdravju. Slovenija si bo prizadevala za boljšo koordinacijo zdravstvenih politik ter pripravo celovite zdravstvene strategije, ki bi omogočala sinergije med dejavnostmi na različnih področjih, ki se dotikajo izboljšanja zdravja.

Slovenija se bo še naprej zavzemala, da zdravje ostane ena od prioritet na politični agendi EU, saj obstajajo različna področja skupnega ukrepanja z visoko dodano vrednostjo EU, kot so čezmejne grožnje zdravju, nalezljive bolezni, protimikrobna odpornost, varnost in mobilnost pacientov, kakovostna zdravstvena oskrba, evropske referenčne mreže, dostopnost novih zdravstvenih tehnologij in zdravil, ukrepanje na notranjem trgu s ciljem zmanjševanja vpliva dejavnikov tveganja (tobak, zmanjševanje škode zaradi alkohola, zdrava prehrana, oglaševanje idr.). Slovenija bo sodelovala pri reševanju izzivov demografskega primanjkljaja in staranja prebivalstva. Prav tako bo podprla okrepljeno sodelovanje na ravni EU na področju presajanja in darovanja organov.

Z obvladovanjem glavnih dejavnikov tveganja (tobak, nezdrava prehrana, telesna nedejavnost, zloraba alkohola in okoljski dejavniki) se lahko prepreči veliko število prezgodnjih smrti zaradi kroničnih nenalezljivih bolezni. Na področju alkohola se Slovenija zavzema za skupne ukrepe v okviru strategije EU, katere cilj je zmanjšanje škodljivih posledic uživanja alkohola. Slovenija si prizadeva za čim učinkovitejši nadzor nad alkoholom tudi na področju čezmejnega oglaševanja, označevanja ter na področju obdavčevanja alkohola. Na področju prehrane si Slovenija prizadeva za spodbujanje industrije k preoblikovanju sestave živil z zmanjševanjem vsebnosti zdravju škodljivih hranil, predvsem sladkorja in soli.

Slovenija se bo pri obravnavanju problematike prepovedanih drog še naprej zavzemala za celovite in uravnotežene ukrepe, ki so znanstveno preverjeni in temeljijo na dobrih praksah, so celoviti in upoštevajo človekove pravice vseh akterjev. Posebna pozornost bo namenjena obravnavi tveganj, ki jih prinašajo nove sintetične droge in preprodaja drog preko spleta, in odgovorom nanje, Slovenija pa bo tudi spremljala in dejavno sodelovala pri razpravah o uporabi konoplje.

Slovenija podpira prizadevanja za poglobljanje evropske razsežnosti zdravja v sklopu evropskega stebra socialnih pravic, krepitev učinkovitega solidarnostnega in medsektorskega pristopa, z upoštevanjem medsebojne odvisnosti politik in z zavezo h kompleksni obravnavi socialne razsežnosti zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe, tako v kontekstu evropskega semestra kot strateškega razmisleka o prihodnosti EU. Pri tem je Slovenija zadržana do ocenjevanja uspešnosti zdravstvenih sistemov, ki se osredotočajo na posamezne vidike zdravstvenega sistema, ne ponujajo pa celovitega pristopa in analize.

Slovenija bo nadaljevala z dejavnim sodelovanjem pri izmenjavi najboljših praks in znanja na področju ocenjevanja učinkovitosti zdravstvenih sistemov kot mehanizma za

uporabo na nacionalni ravni. Posebej si bo prizadevala za dodatno izmenjavo znanja in izkušenj na področju kazalnikov kakovosti na vseh ravneh zdravstvenega sistema in za zagotavljanje večje varnosti v zdravstvu.

Slovenija bo s ciljem obvladovanja stroškov, s tem povezanih cen zdravil ter nemotene preskrbe z zdravili, podprla krepitev sodelovanja držav članic na področju skupnih pogajanj o cenah novih, dragih inovativnih zdravil. V tem okviru si bo še naprej prizadevala za sprejem *Predloga uredbe o vrednotenju zdravstvenih tehnologij*. Za omogočanje boljše dostopnosti zdravil tudi na manjših trgih bo še naprej podpirala delovanje obstoječih mehanizmov in mrež.

Slovenija podpira prostovoljno sodelovanje med zdravstvenimi sistemi preko izmenjave informacij in dobrih praks, vključno z vrednotenjem zdravstvenih tehnologij in izmenjavo informacij o cenah zdravil in medicinskih pripomočkov, kar pomeni dodano vrednost z vidika obvladovanja stroškov in boljše dostopnosti do zdravil in medicinskih pripomočkov.

Slovenija bo še naprej sodelovala v aktivnostih na področju e-Zdravja, saj se zaveda koristi izvajanja digitalne agende EU na področju zdravstvene oskrbe ter čezmejne uporabe podatkov. Treba se bo osredotočiti tudi na poenostavitev postopkov uvajanja novih tehnologij (kot so mZdravje in telemedicina) v zdravstvu, kar bo vodilo k boljši zdravstveni oskrbi pacientov ter boljši dostopnosti, učinkovitosti in vzdržnosti zdravstvenega sistema. Pozorno bomo spremljali napovedano priporočilo Komisije za vzpostavitev evropskega elektronskega zdravstvenega zapisa.

Kot podpisnica Deklaracije o dostopu do najmanj milijona genomov do leta 2020 se bo Slovenija zavzemala za nadaljevanje aktivnosti na področju uvedbe personalizirane medicine za paciente.

V okviru pogajanj o večletnem finančnem okviru 2021–2027 bomo posebno pozornost namenili kohezijskim programom in Evropskemu socialnemu skladu+, v katerega je po novem vključen dosednji samostojni zdravstveni program, in rešitvam, ki bodo omogočile strateško usmerjanje in koordiniranje ukrepov, namenjenih zdravstvenim ciljem, v različnih programih.

V zvezi z izstopom Združenega kraljestva iz Unije bomo pozorno spremljali napredek v pogajanjih o izstopu zaradi pravočasne priprave na spremembe na nacionalni ravni, predvsem na področju zdravil, kemikalij, pravic do zdravstvenega varstva, medsebojnega priznavanja kvalifikacij.

Kemikalije

Slovenija se bo pri obravnavanju tematike s področja kemikalij in kemijske varnosti še naprej zavzemala za sorazmerne in strokovno utemeljene odločitve, ki bodo prispevale k učinkovitemu varovanju zdravja ljudi in okolja, obenem pa zagotavljale pošteno in nediskriminatorno porazdelitev obveznosti in stroškov. Kjer bo možno najti enakovredne ali učinkovitejše ukrepe, se bo zavzemala za ukrepe, ki bodo hkrati najmanj prizadeli podjetja v Sloveniji.

Prav tako bo pozornost namenjala ohranjanju konkurenčnosti slovenskih podjetij in ohranjanju delovnih mest v Sloveniji. Slabe socialne in ekonomske razmere so namreč prav tako dejavnik tveganja za zdravje ljudi. Pri nadaljnjih zakonodajnih ukrepih bo Slovenija zlasti podpirala uvajanje konceptov krožnega gospodarstva.

Z vidika varovanja zdravja se bo Slovenija v največji možni meri aktivno vključevala tudi v pripravo ukrepov in aktivnosti za izvajanje strategije EU o endokrinih motilcih.

Slovenija se zavzema za sprejem nove ureditve trženja in uporabe predhodnih sestavin za eksplozive. Podpira izboljšanje delovanja notranjega trga, vzpostavitev enakih konkurenčnih pogojev za vsa podjetja ter prizadevanja za povečanje varnosti prebivalstva pred terorističnimi in drugimi vrstami ogrožanja življenja in zdravja ter splošne varnosti in javnega reda in miru. S tega vidika pozdravlja in podpira namen in cilje predlaganih sprememb uredbe, ki pomenijo izboljšanje in nadgradnjo ukrepov, ki jih EU na tem področju izvaja na podlagi *Uredbe (EU) št. 98/2013 o trženju in uporabi predhodnih sestavin za eksplozive* na način, da se ohranja delovanje notranjega trga. Slovenija podpira predlagane rešitve in ocenjuje, da prinašajo izboljšanje obstoječih režimov nadzora nad dostopnostjo snovi, ki so predmet njenega urejanja. Zlasti pozdravlja težnjo po poenotenju nadzornih režimov in kriterijev, ki bodo pomembno prispevali k primerljivemu in medsebojno priznanemu nadzoru med vsemi državami članicami. Prav tako pozdravlja dopolnitev pojmov, ki dodatno opredeljujejo udeležence v distribucijski verigi in njihovo vlogo pri nadzoru reguliranih snovi, si bo pa v obravnavi prizadevala, da se odpravijo nekatere nejasnosti ali nedoslednosti, ki bi lahko pozneje povzročale motnje in nejasnosti pri njenem izvajanju.

Varstvo pred ionizirajočimi sevanji

Na področju varstva pred sevanji bo prednostna naloga Slovenije izvajanje *Direktive Sveta 2013/51/EURATOM o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja*. Direktiva prinaša vrsto izzivov, predvsem na področju varovanja zdravja zaradi izpostavljenosti radonu ter varstva pacientov, predvsem za področje spremljanja njihove izpostavljenosti zaradi radioloških posegov. Glede radona bo potreben dogovor o metodologiji za izračun izpostavljenosti prebivalstva, saj trenutno med državami EU ni enotnega stališča, katera metodologija naj se uporablja. Uporaba različnih oziroma neustreznih metodologij za izračun izpostavljenosti ima lahko finančne, gospodarske in socialne posledice, povezane z izvajanjem ukrepov varstva pred radonom. Slovenija bo podpirala vse dejavnosti, ki prispevajo h krepitvi varstva pred sevanji, zato bo osredotočena na prizadevanja za izpolnjevanje vseh zavez po mednarodnih sporazumih, standardih in predpisih s področja varstva pred sevanji.

OKOLJE IN PODNEBNE SPREMEMBE

V obdobju oblikovanja nove sestave Komisije se na področju okolja kot splošne prioritete kažejo: vključevanje okoljskih politik v ostale razvojne politike EU; pobuda o Evropi gospodarni z viri in prehod na krožno gospodarstvo; izvajanje ukrepov za doseganje ciljev *Pariškega sporazuma*, zlasti priprava dolgoročne strategije EU; in vrednotenje izvajanja okoljskih politik, vključno z razpravo o prihodnosti evropske okoljske politike s poudarkom na morebitni pripravi osmega Evropskega okoljskega akcijskega programa.

Zunanjepolitična dimenzija okoljskih politik bo vključevala aktivnosti s področja globalnega ukrepanja proti podnebnim spremembam, varstva čezmejnih voda, izpolnjevanje ciljev upadanja biotske raznovrstnosti in trajnostnega izvajanja ciljev *Agende 2030*, ki se nanašajo na okolje. Aktualne ostajajo razprave o ureditvi področja pitne vode in ponovne uporabe vode, novega večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in znotraj tega bodočega finančnega instrumenta LIFE ter standardov emisij CO₂ iz osebnih ter lahkih in težkih tovornih vozil.

Evropski semester in krožno gospodarstvo

Slovenija je že v preteklem obdobju aktivno sooblikovala okvir za zagotovitev napredka pri prehodu na krožno gospodarstvo, kar bi lahko doprineslo k doseganju vzajemnih koristi za okolje in gospodarsko rast. Slovenija še vedno vidi možnost, da se tej vsebini nameni večja pozornost v evropskem semestru. Kot nadaljevanje izvajanja zakonodaje o odpadkih in

prepovedi plastike za enkratno uporabo se pričakuje priprava izvedbenih aktov. Pri njihovem sprejemanju se bo Slovenija še naprej zavzemala za čim strožje tržne omejitve za tiste izdelke, ki so težje reciklirani in katerih ločeno zbiranje bi pomenilo nesorazmerno velike stroške.

Prihodnost evropske okoljske politike

Z letom 2020 bo prenehal veljati obstoječi (sedmi) *Evropski okoljski akcijski program*. Komisija bo pripravila oceno izvajanja obstoječega programa, opravljena pa bo tudi razprava o potrebi po pripravi novega. Že ob pripravi obstoječega programa so bila izražena različna mnenja o dodani vrednosti krovnega zakonodajnega dokumenta, ki nadgrajuje področne strategije. Ker se leta 2020 izteče obdobje več področnih strategij, je pričakovati aktivnosti za pripravo novih strateških dokumentov, na primer glede izpolnjevanja ciljev biotske raznovrstnosti ali učinkovite rabe virov.

Podnebne spremembe

Dolgoročna strategija Unije *Čist planet za vse: Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtrarno gospodarstvo do leta 2050*, ki jo je Komisija objavila novembra 2018, predstavlja „strateško dolgoročno vizijo“, saj v dokument niso vključeni konkretni številčni cilji, temveč je predstavljenih 8 scenarijev za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov od 80 do 100% oziroma ogljično nevtralnost. Ta strategija se nanaša na skoraj vse sektorje in politike EU. Če hoče EU prevzeti vodilno vlogo v svetu na področju ogljične nevtralnosti, jo mora doseči čim prej. Dolgoročna strategija oziroma vizija upošteva razpoložljive možnosti, ki so na voljo za modernizacijo gospodarstva in izboljšanje kakovosti življenja ljudi, pa tudi zagotavljanje trajnostnega razvoja in reševanje drugih okoljskih in socialnih izzivov, kot npr. kakovost zraka, izguba biotske raznovrstnosti ali energetska revščina. Vizija temelji na sedmih strateških področjih: energetska učinkovitost, uvajanje obnovljivih virov energije, čista, varna in povezana mobilnost, konkurenčna industrija in krožno gospodarstvo, infrastruktura in povezave, biogospodarstvo in naravni polori ogljika, zajemanje in shranjevanje ogljika za obvladovanje preostalih emisij. Za Slovenijo so v tem kontekstu še posebej pomembni ukrepi zmanjšanja rabe energije, okoljsko sprejemljivi obnovljivi viri, trajnostna oskrba s hrano in zelena proračunska reforma.

Slovenija podpira prizadevanje EU in držav članic za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov za doseganje ciljev *Pariškega sporazuma*, zato pozdravlja osnutek dolgoročne strategije oziroma vizije, ki jo je pripravila Komisija. Slovenija meni, da bi države članice morale na podlagi strategije sprejeti konkretne številčne cilje za doseg ogljične nevtralnosti in cilje do leta 2030 postaviti dovolj ambiciozno, skladno s trajektorijo za razogljichenje in zadnjimi znanstvenimi ugotovitvami. Slovenija meni, da za prehod v trajnostni razvoj potrebujemo strategijo oziroma vizijo, katere cilj je ogljično nevtralna družba že pred letom 2050, kot je opozoril Medvladni forum o podnebnih spremembah (IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change) v *Posebnem poročilu o globalnem segrevanju za 1,5 °C*.

Prilagajanje na podnebne spremembe mora postati obvezen del prenove evropskega gospodarstva. Politike EU, sprejete na podlagi vizije, bodo članicam, tudi Sloveniji, omogočile ambicioznejšo pripravo nacionalnih podnebnih strategij in večjo usklajenost s strategijo EU.

Že sprejeti srednjeročni cilji zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na ravni EU do leta 2030 niso zadostni za učinkovito reševanje podnebnih sprememb. Nov večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 predstavlja pomembno priložnost za usmeritev potrebnih sredstev v dodatne ukrepe za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, ki so potrebni pred letom 2030. Slovenija podpira nadaljnjo krepitev vključevanja podnebnih sprememb v izvajanje vseh politik EU. Ukrepi za trajnostno mobilnost in nižje prometne emisije, predvsem z razvojem javnega potniškega prometa ter vključno s preходом na brezemisijška vozila, inovacije ter uvajanje

novih proizvodnih tehnologij in praks v gospodarstvu ter kmetijstvu bodo pripeljali EU in Slovenijo k zadanim ciljem. Stališča Slovenije do naštetih izzivov so obravnavana v okviru posameznih politik.

Nadaljevala se bodo pogajanja o uredbah o standardih emisij CO₂ za težka tovorna vozila, kjer bo Slovenija še naprej zagovarjala ambiciozno politiko zmanjšanja emisij. Promet je eden redkih sektorjev, kjer emisije še vedno naraščajo – tako v EU kot v Sloveniji. Zato je ukrepanje nujno. Promet ne prispeva le k emisijam toplogrednih plinov, ampak pomembno slabša kakovost zraka, predvsem v mestnih središčih. Ukrepi na ravni EU, še posebej tisti, ki spodbujajo razvoj čistejših tehnologij v mobilnosti, lahko pomembno dopolnjujejo nacionalne ukrepe. Slovenija zato podpira ambiciozne ukrepe na ravni EU za omejevanje emisij iz prometa.

Mednarodna podnebna pogajanja o izvajanju *Pariškega sporazuma* se bodo nadaljevala kljub napovedim ZDA o izstopu iz sporazuma. Slovenija bo tudi v prihodnje tvorno sodelovala. Posebna pozornost bo namenjena pogajanjem o mednarodnem sporazumu o omejitvi globalnih emisij v letalstvu (v okviru Mednarodne organizacije civilnega letalstva – ICAO).

Voda

Voda je pomemben element domačih in mednarodnih politik, saj je nujna za preživetje in zato vir sodelovanja ali konfliktov. Voda je tudi presečna tema trajnostnega razvoja, zagotavljanja miru in varnosti, spoštovanja človekovih pravic in vseh „delovnih“ procesov.

V letu 2016 je bila pravica do pitne vode (na mednarodni ravni priznana leta 2010) vpisana v slovensko ustavo, s čimer je zaščiten na najvišji pravni ravni. Slovenija si bo še naprej prizadevala za priznavanje vode kot osnovne življenjske dobrine, naravne in kulturne dediščine ter nepogrešljivega naravnega vira.

Komisija je pripravila *Predlog uredbe o minimalnih zahtevah glede kakovosti očiščene odpadne vode za njeno ponovno uporabo* in *Predlog direktive o pitni vodi*, o katerih tečejo pogajanja na ravni EU. Za avstrijsko predsedstvo 2018 to ni bila prioriteta vsebina, tako da se bodo pogajanja nadaljevala v času naslednjega tria. Slovenija aktivno sodeluje v pogajanjih o obeh zakonodajnih aktih. Prizadeva si za uravnotežene rešitve, ki ne bodo povzročale nepotrebnih administrativnih bremen in stroškov ter bodo uporabo očiščene odpadne vode obravnavale kot možnost, za katero se države članice EU lahko odločajo glede na nacionalne specifične razmere. Pri direktivi o pitni vodi se Slovenija zavzema za ambiciozne standarde glede ustrezne vsebnosti snovi v vodi in za ustrezen ureditev materialov v stiku s pitno vodo. Posebno pozornost je treba posvetiti navezavi na *Okvirno direktivo o vodi*, tako da se ukrepi in zaveze držav članic ne bi podvajali. Direktiva uvaja tudi ureditev pravice do pitne vode, kjer Slovenija zagovarja stališče, da si je potrebno na ravni EU prizadevati za primerljivo raven zaščite pitne vode in ureditve oskrbe prebivalstva s pitno vodo, kot jo je Slovenija nedavno zapisala v ustavo.

Ker na mednarodni ravni potekajo številne aktivnosti, povezane z upravljanjem voda na vseh ravneh, se bo nanje odzivala tudi EU s pripravo ustreznih pogajalskih izhodišč za posamezne sestanke, kjer bo tvorno sodelovala tudi Slovenija.

Finančni instrument LIFE

Kot del prihodnjega večletnega finančnega okvira je Komisija pripravila *Predlog uredbe o vzpostavitvi finančnega programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE)*. Program LIFE predvideva ciljno usmerjene ukrepe za preobrazbo EU v krožno, čistejšo, energetsko učinkovito in nizkoogljično družbo.

Prehod na nizkoogljično in krožno gospodarstvo je projekt gospodarske modernizacije za Evropo. Ta prehod zahteva velike premike na področju naložb v smeri novih infrastruktur, novih tehnologij, novih poslovnih modelov ter novih načinov proizvodnje in potrošnje vseh vrst blaga in storitev, vključno z živili in naravnimi viri. EU je v svetovnem merilu vodilna na področju varstva okolja in podnebnih ukrepov. V zadnjih 40 letih je sprejela številne okoljske politike, ustanovila sklade in pripravila orodja, ki sestavljajo najsodobnejše standarde v svetu. To vlogo želi ohraniti in okrepiti. Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta je nuja in hkrati prednostna naloga.

Slovenija podpira pristop in cilje programa LIFE in si prizadeva za čim višji delež sofinanciranja s strani programa LIFE za projekte na področju okolja in podnebnih ukrepov, kakor tudi za geografsko enakomerno porazdelitev projektov med države članice EU.

Jedrska varnost

Za Slovenijo varnost jedrskih objektov ostaja stalna prioriteta. Slovenija podpira vse dejavnosti, ki prispevajo h krepitvi jedrske varnosti in varstva pred sevanji v državah članicah, ne glede na to, ali pobuda prihaja od Komisije, Agencije za jedrsko energijo, Mednarodne agencije za atomsko energijo ali posameznih držav. Slovenija podpira sklepanje mednarodnih sporazumov Euratom s tretjimi državami glede sodelovanja pri uporabi jedrske energije in jedrske varnosti. Slovenija si bo prizadevala za izpolnjevanje vseh zavez po mednarodnih sporazumih, konvencijah in standardih, ki se nanašajo na jedrsko varnost, varovanje, varstvo pred sevanji in ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom. Tudi v prihodnje bo sodelovala pri projektih pomoči tretjim državam na tem področju v okviru instrumenta za jedrsko sodelovanje. Dejavno bo sodelovala v telesih Sveta EU, združenjih (WENRA – Združenje zahodnoevropskih upravnih organov za jedrsko varnost, HERCA – Vodje pristojnih organov za radiološko varstvo v Evropi) in mednarodnih organizacijah, ki se ukvarjajo z jedrsko varnostjo.

KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO IN PREHRANA

Kmetijstvo

Ključna prioriteta na področju kmetijstva je obravnava zakonodajnega paketa *reformne Skupne kmetijske politike (SKP)*. Sveženj zakonodajnih predlogov za SKP po 2020, ki je bil objavljen 1. junija 2018, zajema tri uredbe – novo *uredbo o pravilih za strateške načrte, spremenjeno uredbo o skupni tržni ureditvi in novo horizontalno uredbo*. Bistvena sprememba reformnih predlogov je uvedba celovitega strateškega načrtovanja, v katerem bodo zajeta neposredna plačila, sektorski programi in ukrepi sedanjega programa razvoja podeželja ter nov izvedbeni model, ki bo državam članicam omogočal večjo prožnost pri oblikovanju in izvajanju ukrepov SKP.

Po prvi obravnavi zadevnih predlogov na ravni delovnih skupin se v prihodnjem obdobju pričakujejo intenzivna pogajanja v Svetu EU s ciljem dogovora o splošnem pristopu najkasneje jeseni 2019 ter političnega dogovora med Svetom, Evropskim parlamentom ter Komisijo najkasneje jeseni 2020.

V teh pogajanjih si bo Slovenija prizadevala za spremembe SKP v smeri razvoja pametnega in odpornega kmetijstva, zagotavljanja primerljivega dohodka kmetom, močnih in konkurenčnih agroživilskih verig, doseganja večje uspešnosti in izboljšanja rezultatov na področju okolja, varstva narave in podnebnih sprememb, ohranjanja genskih virov, večje odzivnosti na spremenjena pričakovanja potrošnikov glede okolja, varne hrane in dobrobiti živali ter krepitve vloge kmetijstva in prehranskega sektorja za zagotavljanje delovnih mest in gospodarske rasti na podeželju. Za doseganje zastavljenih ciljev je po mnenju Slovenije treba

ohraniti sedanji obseg sredstev EU na nominalni ravni, zlasti za področje politike razvoja podeželja.

Pri tem naj bodo neposredna plačila še naprej temelj za zagotavljanje primerljive dohodkovne ravni in stabilizacijo dohodkov kmetov. Strinjamo se, da je treba rešiti vprašanje dodelitve in porazdelitve neposrednih plačil med kmeti ter zagotoviti, da ta plačila prejmejo kmetje, ki dejansko upravljajo z zemljišči, pridelujejo hrano in ohranjajo zemljišča v trajnostni funkciji, posebej še s stališča varstva okolja in prilagajanja na podnebne spremembe. Ob tem se zavzemamo za prostovoljnost posameznih elementov nove sheme neposrednih plačil.

Vezano na intervencije za razvoj podeželja Slovenija pozdravlja nov koncept široke opredelitve intervencij in ukrepov ter posebne poudarke posameznim vsebinskim področjem (okolje, podnebne spremembe, LEADER, mladi kmetje, inovacije in prenos znanja). Slovenija je tudi mnenja, da imajo plačila za območja z naravnimi in drugimi omejitvami (OMD) pomembne učinke na okolje ter podnebje, zato se morajo sredstva OMD upoštevati v 30% sredstev za okolje in podnebje.

Slovenija se zaveda, da so varstvo okolja ter blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe pomembna družbena prioriteta, zato kot korak v pravo smer ocenjuje predlagano novo t. i. zeleno arhitekturo ukrepov SKP. Novi sistem, zlasti pogojenost, mora biti bolj prilagojen razmeram v državah članicah in upoštevati njihove specifične probleme ter biti hkrati enostaven za izvedbo in s tem tudi lažje preverljiv.

Poleg navedenega je za Slovenijo poenostavitev ena izmed ključnih prioritet reforme SKP. Konkretno poenostavitve so potrebne pri načrtovanju, izvajanju in spremljanju ukrepov SKP, na ravni kmetijskih pridelovalcev in pristojne administracije.

V zvezi s spremljanjem razmer na kmetijskih trgih EU je za Slovenijo ključno, da se tudi v prihodnje na ravni EU zagotovi redno spremljanje razmer na kmetijskih trgih z namenom vnaprejšnje preprečitve hudih tržnih neravnovesij ter hitre uvedbe kriznih ukrepov v primeru že nastalih kriznih razmer in motenj na trgu za učinkovito in uspešno stabilizacijo ter sanacijo.

Izboljšanje položaja kmetijskih pridelovalcev v verigi preskrbe s hrano je pomembna prednostna naloga Slovenije na področju kmetijstva. *Predlog direktive glede nepoštenih trgovinskih praks med poslovnimi subjekti prehranske verige* uvaja minimalno harmonizacijo zahtev glede preprečevanja takih praks v živilski verigi in s tem bistveno prispeva k pravičnejšim odnosom v verigi in zlasti izboljšanju položaja kmetov. Poenotenje pravil bo prispevalo k večji transparentnosti in odpravi razlik pri poslovanju mednarodnih podjetij na trgih posameznih držav EU. Močno podpiramo, da so nekatere nepošteno trgovinske prakse povsem prepovedane in to kljub temu, da niso eksplicitno določene v pogodbi med dobaviteljem in kupcem. Glede na to, da je v Sloveniji seznam nedovoljenih trgovinskih praks obsežnejši, je za Slovenijo velikega pomena določilo, da lahko države članice na nacionalni ravni sprejemajo dodatna in bolj zahtevna pravila, vezana na take prakse, ki pa morajo biti v skladu s pravili notranjega trga. Novost, ki jo direktiva prinaša, pa je institut pristojne institucije, ki bo lahko na lastno pobudo ali na podlagi konkretnih prijav obravnavala primere nepoštenih trgovinskih praks ter sprejemala odločbe in sankcije v primeru ugotovljenih nepravilnosti.

Kot del krožnega gospodarstva EU se bodo na področju kmetijstva končala tristranska pogajanja o Predlogu o gnojilih¹, katerih cilj je vzpostaviti enake pogoje za vse vrste gnojil, vključno s tistimi, ki vsebujejo živalske ali rastlinske stranske proizvode ali nastanejo v postopkih recikliranja. To bo omogočilo, da se bodo na ravni EU povečale možnosti industrije proizvodnje gnojil z dostopom do notranjega trga, hkrati pa se bodo zaradi opsijske harmonizacije lahko ohranili vzpostavljeni nacionalni predpisi za gnojilne proizvode, ki so omejeni na nacionalne trge, kar Slovenija podpira.

Del krožnega gospodarstva so tudi ukrepi na ravni EU za zmanjšanje količine zavržkov hrane, v okviru katerih Slovenija izpostavlja pomen kratkih prevozov, zdrav način prehranjevanja in lokalno pridelano hrano, pa tudi, da mora biti zmanjševanje količin odpadne hrane del širšega koncepta promocije trajnostnih prehranskih sistemov.

V povezavi z razlago prava EU o gensko spremenjenih organizmih se v tem obdobju pričakuje predlog Komisije, ki bo urejal področje novih tehnik za žlahtnjenje rastlin in vzreje živali. V zvezi s tem Slovenija zagovarja ureditev področja na ravni EU in uporabo načela previdnostnega pristopa, podobno kot pri uporabi in sproščanju gensko spremenjenih organizmov.

Gozdarstvo

Slovenija kot ena izmed najbolj gozdnatih držav Evrope z dolgoletno tradicijo trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi podpira nadaljnja prizadevanja glavne gozdarske politične pobude na ravni EU – *Forest Europe*, da se poišče skupna podlaga za dokončanje pogajanj in doseže dogovor o pravno zavezujočem sporazumu o gozdovih v Evropi, katerega namen je krepitev politične zaveze glede trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in dolgoročnega zagotavljanja vseh funkcij gozdov (ekoloških, socialnih in proizvodnih). EU sicer nima skupne gozdarske politike, vendar kljub temu številne evropske politike in pobude vplivajo na posamezne gozdarske politike držav članic, predvsem z vidika prilagajanja na podnebne spremembe.

Ribištvo

Slovenija podpira ohranjanje in trajnostno upravljanje z ribolovnimi viri v okviru izvajanja skupne ribiške politike EU. Pri tem se zavzema za upoštevanje specifičnih in tradicionalnih značilnosti in potreb slovenskega ribištva, ki nimajo negativnih vplivov na morsko okolje, za ohranjanje in krepitev ribiškega sektorja ter za rešitve, ki z vidika deležnikov ter upravljanja ne pomenijo nesorazmernih finančnih in administrativnih obremenitev. Pri sprejemanju ukrepov upravljanja je nujno upoštevati že izvedene ukrepe ter zagotoviti proporcionalnost med drugim glede na količino ulova oziroma iztovora.

V skladu z navedenimi usmeritvami bo Slovenija med drugim aktivno sodelovala pri obravnavi *Predloga uredbe o Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo za finančno perspektivo 2021–2027* kot tudi *Predloga uredbe o spremembi uredb glede nadzora ribištva*, da se zagotovi upoštevanje potreb in značilnosti slovenskega ribiškega sektorja ter proporcionalnost z vidika izvajanja upravljanja in nadzora.

Slovenija bo v skladu z navedenim aktivno spremljala tudi potek obravnave *Predloga uredbe o večletnem načrtu za male pelagične staleže v Jadranskem morju* ter *Predloga uredbe o ohranjanju ribolovnih virov in varstvu morskih ekosistemov s tehničnimi ukrepi*, ki se prav tako neposredno nanašata na slovensko ribištvo.

V povezavi s tem je treba v primeru določanja omejitev ulova za slovensko ribištvo opredeliti tudi določila (kot je npr. rezervacija ribolovnih možnosti), ki bodo omogočila nadaljevanje ribolova slovenskim ribičem.

Slovenija podpira regionalno sodelovanje v okviru reformirane skupne ribiške politike. Slovenija bo v tem okviru sodelovala z drugima državama članicama v Jadranu, med drugim za zagotovitev ustreznega izvajanja obveznosti, ki izhajajo iz skupne ribiške politike ob upoštevanju značilnosti slovenskega ribištva.

Veterinarske in fitosanitarne zadeve

Slovenija podpira *Predlog spremembe Uredbe ES/178/2002*, ki prinaša večjo stopnjo preglednosti na področju ocen tveganja. Večja preglednost postopkov zagotavlja višjo stopnjo zaupanja potrošnikov, ki je eden od ciljev politike zagotavljanja varne hrane.

Dopolnjena uredba bo neposredno posegla v načine priprave vlog in načine poročanja v zvezi s študijami na naslednjih področjih:

- namerno sproščanje GSO v okolje,
- GSO živila in krma,
- krmni dodatki,
- arome dima,
- materiali za stik z živili,
- aditivi, encimi in arome za živila,
- fitofarmacevtska sredstva,
- nova živila.

Novosti uredbe so vzpostavitev posebnega registra EU vseh izvedenih študij (dosjejev), nadzor nad izvedbo študij, način zaščite varstva osebnih podatkov in podatkov nasploh.

Nova uredba posega tudi v področje dela Evropske agencije za varnost hrane (EFSA), saj določa način imenovanja in sestavo članov upravnega odbora kot tudi postopke imenovanja članov znanstvenih odborov in znanstvenih svetov (panelov).

Slovenija pričakuje dokončanje dela pri zakonodajnem svežnju za posodobitev, poenostavitev in okrepitev agroživilske verige v Evropi *Pametnejša pravila za varnejšo hrano in krmo*. Dogovor med institucijami EU je že dosežen, trenutno poteka delo na sekundarni ravni, tj. sprejemanje delegiranih in izvedbenih aktov, s katerimi se bodo podrobneje opredelila pravila izvajanja načel iz osnovnih uredb.

Slovenija zagovarja proaktivno delovanje na področju zaščite živali, saj je dobrobit živali povezana z zdravjem živali in javnim zdravjem in jo je treba urejati celostno. Pri tem pa mora biti prioriteta dosledno izvajanje obstoječih predpisov, ki urejajo to področje. Vzpostavljena platforma za dobrobit živali bo prek boljše izmenjave informacij in primerov dobre prakse pomemben prispevek k odzivanju na pričakovanja državljanov EU. Menimo tudi, da je vključitev področja dobrobiti živali v trgovinske sporazume EU s tretjimi državami korak v pravo smer, zlasti z vidika zaščite visokih standardov, ki veljajo v EU.

Ena od prednostnih nalog EU na področju zdravja rastlin bo razvoj sistema pripravljenosti na učinkovito ukrepanje v primeru izbruhov karantenskih škodljivih organizmov rastlin, ki temelji tudi na krepitvi ozaveščenosti ljudi. To je eno ključnih orodij za uspešno obvladovanje izrednih razmer ob večjih izbruhih škodljivih organizmov rastlin, ki imajo lahko zelo negativne gospodarske, družbene in okoljske posledice. Pripravlja se *Strategija krepitve ozaveščenosti o zdravju rastlin*, ki bo omogočala sistematičen in usklajen pristop ter bo v pomoč državam članicam pri obvladovanju izrednih razmer. Slovenija podpira skupen pristop in medsebojno sodelovanje držav članic in Komisije, ustanovitev posebne delovne skupine strokovnjakov držav članic, dostop do informativnega gradiva držav članic, organiziranje skupnih delavnic in usposabljanj v zvezi z ozaveščanjem.

Slovenija dejavno sodeluje pri razvoju globalnih strateških tem glede varstva rastlin v EU, ki se nanašajo tako na mednarodno trgovino z rastlinami in rastlinskimi proizvodi kot na rastoča tveganja za prenos bolezni in škodljivcev zaradi spletne trgovine in potniške prtljage. Podpiramo dejavnosti za razglasitev Mednarodnega leta zdravja rastlin 2020, da bi povečali čuječnost družbe v zvezi s pomenom zdravih rastlin kot pogoja za pridelavo zdrave hrane in krme ter za ohranitev rastlinskih vrst, pomembnih za preživetje človeka in živali. Dejavno bomo tudi spodbujali preventivno in trajnostno varstvo zdravja rastlin v okviru zagotavljanja prehranske varnosti, trajnostnega kmetijstva in gozdarstva ter hitrega odzivanja in ukrepanja na ogrožajoče nove vrste škodljivih organizmov. Pri tem se bomo povezovali z državami v regiji, ki imajo podobne naravne in gospodarske značilnosti. Slovenija podpira razvoj globalnih standardov za fitosanitarne ukrepe, ki se uporabljajo pri postopkih urejanja uvozno-izvoznih odnosov in dosjejev pri trgovanju z rastlinskim blagom s tretjimi državami in podpirajo rastoče gospodarstvo pri dostopu na tretje trge. Zlasti je treba razviti nove standardne postopke za obvladovanje tveganj prenosa živih škodljivih organizmov z različnimi vrstami rastlinskega blaga iz tretjih držav, vključno s sadjem in zelenjavo, lesom in lesenim pakirnim materialom, ki zadeva širše gospodarstvo, dejavno v mednarodni trgovini. Ena od prednostnih nalog je tudi razvoj standardnih postopkov za elektronsko poslovanje pri uvozu in izvozu (ePhyto – elektronsko fitosanitarno spričevalo) ter vključitev elektronskega poslovanja v nadzor meja EU skozi enotno okno s carinskim sistemom za namene olajševanja trgovine.

Novembra 2017 je Komisija podaljšala dovoljenje za uporabo glifosata za 5 let. Kljub temu, da se obnovljeno dovoljenje za uporabo glifosata izteče šele leta 2023, pa bodo razprave o glifosatu in njegovi uporabi na ravni EU potekale tudi v obdobju januar 2019–junij 2020. Slovenija se bo v teh razpravah zavzemala za omejevanje ali prepovedi uporabe glifosata in drugih fitofarmaceutskih sredstev na javnih površinah, vključno z golf igrišči in športnimi igrišči ter objekti gospodarske javne infrastrukture, kot so ceste in železnice. Slovenija se bo zavzemala za čimprejšnjo prepoved uporabe glifosata in fitofarmaceutskih sredstev na teh površinah in za postopno opuščanje uporabe glifosata in zmanjševanje uporabe pesticidov na kmetijskih površinah.

Varna in kakovostna hrana

Strinjamo se z uveljavitvijo načela, da morajo biti vsi proizvodi, ki se tržijo pod eno blagovno znamko, enake kakovosti oziroma morajo imeti enako vsebnost sestavin ustrezne kakovosti ne glede na državo članico EU, v kateri se tržijo. Dopuščamo možnost, da gre lahko pri proizvodnji in distribuciji prehrabnih izdelkov, ki so namenjeni trženju na različnih trgih, v nekaterih primerih tudi za prilagajanje okusa posameznih proizvodov prevladujočemu okusu potrošnikov v posamezni državi članici, vendar poudarjamo, da se slednje ne sme izvajati na račun kakovosti surovin ter posledično kakovosti samega izdelka. Pri tem sta ključna ukrepa, s katerima bi lahko preprečili ali omilili tovrstne prakse, informiranje javnosti o ugotovljenih razlikah na podlagi strokovnih in neodvisnih študij, s katerimi se seznanijo tudi proizvajalci, ter izvajanje poglobljenega nadzora v okviru obstoječe zakonodaje o varnosti in kakovosti hrane ter zakonodaje s področja zaščite pravic potrošnika. Slovenija v zvezi s tem opozarja tudi na pomembnost označevanja porekla surovin, saj ta podatek pomembno vpliva na njihovo odločitev o nakupu določenega prehrabnega izdelka.

PRAVOSODJE IN NOTRANJE ZADEVE

PRAVOSODJE

Varstvo osebnih podatkov

Slovenija bo še naprej delovala za čimprejšnji prenos manjkajočih določb s področja varstva osebnih podatkov v slovenski pravni red, in sicer iz *Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (t. i. Splošna uredba o varstvu podatkov)* in *Direktive (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (t. i. Policijska direktiva)*. Navedena pravna akta skupaj z *Uredbo (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES* tvorita celovito reformo varstva osebnih podatkov v EU. Pri tem je ključnega pomena novi Zakon o varstvu podatkov, ki bo v letu 2019 v zakonodajni proceduri.

Decembra 2016 je Sodišče EU v zadevi C-203/15 *Tele2* odločilo, da so nacionalne ureditve, ki operaterjem elektronskih komunikacij (telefonija, internet) predpisujejo obvezno hrambo podatkov o prometu za vse naročnike in uporabnike (tj. neselektivno hrambo), neskladne z *Direktivo o zasebnosti in elektronskih komunikacijah* oziroma *Listino temeljnih pravic*. Po mnenju Sodišča EU splošna in neselektivna hramba ni več možna. Države članice (zlasti organi pregona) ter Europol in Eurojust so izrazili močno zaskrbljenost glede negativnega vpliva sodbe na kazenske postopke. Slovenija je sodelovala v posebej za ta namen sklicanem formatu delovne skupine Dapix (Priatelji predsedstva), ki preučuje posledice sodbe *Tele2*. Pred Sodiščem EU so že novi primeri glede hrambe podatkov. Države, ki bodo intervenirale, si bodo prizadevale, da bi Sodišče EU zavzelo razumnejši pristop. Pričakujemo, da se bo razprava nadaljevala pod romunskim in drugimi prihodnjimi predsedstvi Sveta EU.

Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah

Komisija je že decembra 2015 predstavila dva zakonodajna predloga v okviru enotnega digitalnega trga (potrošniške pogodbe): *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalnih vsebin* in *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o nekaterih vidikih pogodb za spletne in druge prodaje blaga na daljavo*.

Svet za pravosodje in notranje zadeve je junija 2017 po zelo intenzivnih pogajanjih potrdil splošni pristop pri *Predlogu direktive za dobavo digitalnih vsebin*. Med bolgarskim in avstrijskim predsedovanjem Svetu EU so potekali dialogi z Evropskim parlamentom, v katerih je bil dosežen precejšen napredek glede besedila. Ko bo potrjen splošni pristop glede direktive o prodaji blaga, se bodo dialogi nadaljevali in predvidoma zaključili v začetku leta 2019.

Glede predloga *Direktive o nekaterih vidikih prodaje blaga* (razširjen predlog glede na prvotni predlog, ki je urejal le spletno prodajo blaga) je Svet decembra 2018 potrdil splošni pristop. Predsedstvu je uspelo doseči uravnotežen kompromis med varstvom pravic potrošnikov in interesom podjetij. Za Slovenijo je ključna ohranitev visoke ravni varstva potrošnikov na nacionalni ravni. Zaradi uvedbe hierarhije pravnih sredstev, ki je slovensko pravo ne pozna, je bilo ključno, da sedaj lahko države članice ohranijo možnost, da uvedejo določena druga pravna sredstva, kot je npr. kratkoročna pravica do zavrnitve, ter da se, če je mogoče, ohrani obvezna garancija za brežhibno delovanje blaga. V 2019 bodo potekali dialogi z Evropskim parlamentom.

Komisija je marca 2018 Svetu EU posredovala *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pravu, ki se uporablja za učinke odstopa terjatev za tretje osebe*. Odstop terjatev je pomemben pravni mehanizem, ki ga podjetja uporabljajo za dostopanje do financiranja. Namen predloga je odprava pomanjkanja pravne varnosti glede vprašanja, katero nacionalno pravo določa lastniške učinke čezmejnih odstopov terjatev. Trenutno na ravni EU ni

kolizijskih pravil glede lastniških učinkov odstopa terjatev, vzporedno pa obstajajo kolizijska pravila držav članic, ki so neskladna in nejasna. Pomanjkanje pravne varnosti pri čezmejnih odstopih terjatev povzroča pravno tveganje, ki ga pri domačih odstopih terjatev ni, saj se lahko uporabljajo različna nacionalna materialnopravna pravila glede na to, v kateri državi članici sodišča ali organi presojujejo spor glede pravnega naslova nad terjatvami. Predlagana rešitev, da se pravna varnost zagotavlja s harmonizacijo kolizijskih pravil, ne posega v nacionalno materialno pravo in se uporablja le za odstopne terjatev s čezmejnimi elementom ter je tako skladna z načelom subsidiarnosti. Prilagoditve nacionalnih predpisov ne bodo potrebne. S predlogom se bo zagotovila pravna varnost pri čezmejnem odstopu terjatev, podjetjem, vključno z malimi in srednjimi podjetji, in potrošnikom pa se bo olajšal dostop do cenejših virov financiranja. Slovenija podpira cilje predloga in bo še naprej aktivno sodelovala pri pogajanjih.

Komisija je maja 2018 predstavila predloga prenove *Uredbe (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah („vročanje pisanj“)* ter *Uredbe Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah*. Predloga sta med seboj tesno povezana in namenjena odpravi pomanjkljivosti sedanje ureditve, kar bo vplivalo zlasti na izboljšanje učinkovitosti in hitrosti sodnih postopkov ter zagotavljalo pravilno delovanje pravosodja v primerih s čezmejnimi posledicami. Poudarek je zlasti na večji vlogi elektronskih komunikacij.

Slovenija pozdravlja modernizacijo in večjo digitalizacijo na tem področju, saj meni, da sta zaželeni in neizogibni. Kljub temu pa je zaradi učinkovite zaščite pravic strank in udeležencev postopkov treba upoštevati omejitve, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje, ter nacionalne tehnične omejitve, pa tudi realno pričakovane možnosti uvedbe ustreznih IT-sistemov s strani posameznih držav članic, na kar bo Slovenija še naprej opozarjala.

Slovenija bo aktivno spremljala izvajanje *Akcijskega načrta za e-pravosodje*, skladno s *Strategijo za e-pravosodje 2019–2023* (ki nadomeščata Evropsko strategijo na področju e-pravosodja in akcijski načrt za obdobje 2014–2018) in predlagala prilagoditve, če bo to potrebno zaradi razvoja dogodkov.

Cilji evropskega e-pravosodja so izboljšanje dostopa do pravnega varstva v vseevropskem okviru in razvoj ter vključevanje informacijskih in komunikacijskih tehnologij za dostop do pravnih informacij in delovanja pravosodnih sistemov. Postopki, ki se izvajajo v digitaliziranem načinu, in elektronska komunikacija so med akterji v sodnih postopkih postali bistveni sestavni del učinkovitega delovanja sodstva v državah članicah.

Strategija 2019–2023 upravičuje tri cilje: dostop do informacij, e-sporočilo na področju pravosodja in interoperabilnost. Konkretni projekti za izvajanje so določeni v akcijskem načrtu, ki je namenjen uresničevanju vizije strategije s strukturo, ki odraža cilje, in vsebuje seznam projektov. Ukrepe so ocenili in izbrali strokovnjaki na podlagi meril iz strategije za e-pravosodje.

Delovna skupina e-pravosodje, v kateri Slovenija aktivno sodeluje, bo spremljala izvajanje akcijskega načrta in ga po potrebi prilagodila razvoju dogodkov. Pričakuje se sodelovanje praktikov, ki bodo v funkciji svetovalcev ali partnerjev pri posameznih projektih, saj je uspešnost posameznega projekta odvisna tudi od njihovega sodelovanja.

Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah

Slovenija bo tudi v prihodnje aktivno sodelovala pri vzpostavljanju *Evropskega javnega tožilstva* (EPPO), ki bo vzpostavljen po 20. novembru 2020. Aktivnosti bodo usmerjene v pravočasno zagotavljanje implementacije in v ustrezne spremembe nacionalne zakonodajne. V letih 2019 in 2020 bodo potekali postopki za imenovanje evropskega glavnega tožilca, evropskih tožilcev, evropskih delegiranih tožilcev in upravnega direktorja. EPPO bo zagotavljal

učinkovit pregon kaznivih dejanj, ki škodujejo proračunu EU, in boljše sodelovanje med državami članicami pri čezmejnih primerih s tega področja. Pristojen bo za pregon kaznivih dejanj proti finančnim interesom EU. V EPPO bodo sodelovale vse države članice razen Danske, Irske, Poljske, Madžarske ter Švedske. Te imajo naknadno možnost vključitve.

Glede *predloga širitve pristojnosti EPPO na čezmejna teroristična dejanja*, ki ga je Komisija podala pred kratkim, se Slovenija zaveda pomena teroristične grožnje v EU, vendar pa je v splošnem do morebitnih širitev pristojnosti pred vzpostavitvijo EPPO zadržana. Že med vzpostavljanjem se odpirajo številna vprašanja, pri reševanju katerih Slovenija aktivno sodeluje. Slovenija si bo prizadevala, da bi se vprašanja o širitvi pristojnosti odpiralo po vzpostavitvi EPPO in po analizi učinkovitosti njegovega delovanja.

Komisija je aprila 2018 predstavila paket E-dokazi: *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem nalogu za predložitev in evropskem nalogu za zavarovanje elektronskih dokazov v kazenskih zadevah in Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi harmoniziranih pravil o imenovanju pravnih zastopnikov za namene zbiranja dokazov v kazenskih postopkih* s ciljem, da se mehanizme pravosodnega sodelovanja prilagodi digitalni dobi, tako da se sodstvu in organom preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj zagotovijo orodja za obravnavo sodobnih načinov komunikacije, ki jih uporabljajo storilci kaznivih dejanj, in za spoprijemanje s sodobnimi oblikami kriminalitete. Taka orodja morajo biti na eni strani učinkovita, na drugi strani pa morajo vključevati učinkovite kavtele, za varstvo temeljnih pravic. Cilj je tako izboljšati posredovanje in zavarovanje elektronskih podatkov v okviru kazenskih preiskav ter ohraniti visok standard zaščite človekovih pravic, preglednost in odgovornost. Hkrati se bo pospešil postopek zavarovanja in pridobivanja elektronskih dokazov, ki jih shranjujejo in/ali imajo ponudniki storitev s poslovno enoto v drugi jurisdikciji, zunaj EU. Ključno je ravno pridobivanje dokazov od največjih ponudnikov, ki imajo svoj sedež v ZDA. Ta instrument bo soobstajal hkrati s sedanjimi instrumenti pravosodnega sodelovanja, ki še vedno ostajajo pomembni in jih lahko pristojni organi po potrebi uporabijo.

Slovenija v splošnem podpira paket, saj gre za obetavna instrumenta za učinkovito, hitro mednarodno sodelovanje, ko sta potrebna predložitev in zavarovanje elektronskih dokazov v kazenskih zadevah. Ob tem pa je Slovenija identificirala precej odprtih vprašanj oziroma šibkih točk in nejasnosti, na katere opozarjamo med pogajanja in ki si jih prizadevamo izboljšati. Samo tako bo mogoče zagotavljati pravno varnost in varstvo temeljnih pravic v postopku pa tudi učinkovitost postopka.

Splošni pristop glede predloga uredbe je bil potrjen decembra 2018. Pogajanja z Evropskim parlamentom se bodo začela po volitvah v Evropski parlament 2019. Romunsko predsedstvo bo nadaljevalo s pogajanja o predlogu direktive.

Prav tako pričakujemo, da bo glede E-dokazov Komisija predstavila pogajalska izhodišča za pogajanja z ZDA. Sporazum EU-ZDA bo bistven, da bo možno pridobivanje vsebinskih podatkov na podlagi *Uredbe o E-dokazih*.

Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v EU temelji na načelu *vzajemnega priznavanja* sodb in sodnih odločb (82. člen PDEU), po katerem mora država članica priznati in izvršiti sodno odločbo druge države članice, kot da bi bila njena lastna, brez vsebinske presoje. Od svoje uveljavitve naprej je področje vzajemnega priznavanja doživelo velik razvoj. Sprejeti so bili številni instrumenti, na podlagi katerih je pravosodno sodelovanje med državami članicami v kazenskih zadevah precej olajšano. Samo načelo temelji na vzajemnem zaupanju in na domnevi, da si države članice delijo skupne vrednote, med njimi spoštovanje človekovih pravic in spoštovanje vladavine prava. Avstrijsko predsedstvo je odprlo razpravo o tem, na kakšen način okrepiti vzajemno zaupanje, saj se je pokazalo, da razmere v nekaterih državah

spodkopavajo podlago za medsebojno zaupanje in s tem za učinkovito delovanje kazenskih instrumentov EU. Na decembrskem zasedanju Sveta so bili sprejeti sklepi za krepitev vzajemnega zaupanja.

Slovenija spričo novih izzivov, s katerimi se srečujemo, pozdravlja pobudo za krepitev medsebojnega zaupanja. Vprašanje medsebojnega zaupanja je steber ne samo za kazensko sodelovanje, temveč tudi širše, za samo prihodnost EU.

Temeljne pravice

Komisija je maja 2018 predložila *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (žvižgači)*. Namen predloga je zaščita žvižgačev, tj. oseb, ki (znotraj zadevne organizacije ali zunanjemu organu) prijavijo ali (javnosti) razkrijejo informacije o nepravilnem ravnanju, pridobljene v delovnem okolju. Njihova zaščita bo prispevala k preprečevanju škode in odkrivanju groženj ali škode za javni interes, saj zdaj strah pred povračilnimi ukrepi žvižgače pogosto odvrča, da bi svoje pomisleke prijavili. To je tudi razlog, da se pomembnost zagotovitve učinkovite zaščite žvižgačev za zaščito javnega interesa vse bolj priznava tako na evropski kot tudi na mednarodni ravni. Cilj je zagotoviti visoko raven zaščite žvižgačev tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju ter v nacionalnih institucijah in v institucijah EU. Predlog določa uravnotežen sklop skupnih minimalnih standardov, ki zagotavljajo močno zaščito pred povračilnimi ukrepi za žvižgače, ki prijavijo kršitve.

Slovenija in vse države članice načeloma podpirajo cilje predloga, vendar se predlogi, kakšen sistem možnosti prijav razkritih informacij je treba vzpostaviti, kako zaščititi prijavitelje in kaj sploh so minimalni standardi zaščite, močno razlikujejo. Tudi v nadaljevanju se pričakujejo intenzivna razprava in pogajanja, tekom leta 2019 pa splošni pristop.

Prizadevanja za pristop EU k *Evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (EKČP)* še niso končana. Zaveza za pristop EU k EKČP je določena v drugem odstavku 6. člena PEU, pri čemer naj pristop ne bi smel spreminjati pristojnosti Unije, opredeljene v Pogodbah. V Protokolu št. 8 k PEU pa je še določeno, naj sporazum o pristopu vsebuje določbe za ohranitev posebnih značilnosti EU in prava EU.

Trenutno se preučujejo pomanjkljivosti osnutka pristopnega sporazuma, ki jih je izpostavilo Sodišče EU z *Mnenjem 2/13*, da bi odpravili ugotovljeno neskladje med osnutkom sporazuma in temeljnima Pogodbama EU in tako dosegli učinkovito krepitev varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter vladavine prava.

Slovenija podpira pristop EU k EKČP, saj bo to omogočilo, da bo spoštovanje človekovih pravic s strani EU podvrženo zunanjemu nadzoru Evropskega sodišča za človekove pravice, s čimer bo sistem varstva človekovih pravic v EU še dopolnjen in okrepljen.

Nadaljevala se bodo tudi prizadevanja za pristop EU h *Konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (t. i. Istanbulska konvencija)*, najboljše mednarodnemu pravnemu instrumentu, ki lahko pripomore k preprečevanju nasilja nad ženskami in deklicami v EU. Dodana vrednost podpisa s strani EU bi bila tudi v vzpostavitvi mehanizma za spremljanje izvajanja konvencije. V njegovem okviru se bodo zbirali podatki ter pripravilo poročilo o zakonodajnih in drugih ukrepih za izvajanje njenih določb, ki bo nato predloženo skupini strokovnjakov in strokovnjakinj za ukrepanje proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini.

Slovenija je podprla *Sklep Sveta (EU) 2017/866 z dne 11. maja 2017 o podpisu, v imenu Evropske unije, Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, kar zadeva azil in nevračanje ter Sklep Sveta (EU) 2017/865 o podpisu Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami v imenu EU*

glede sodelovanja na področju kazenskega pravosodja. Sklepa pooblaščata EU za podpis Istanbulske konvencije v imenu EU glede zadev, ki spadajo v njeno pristojnost. Slovenija opozarja na vprašanja razmejitve pristojnosti med EU in državami članicami ter pravne podlage. Države članice se glede vsebine sklepov še vedno razhajajo. Pričakovati je čimprejšnji pristop k podpisu konvencije, do sklenitve pa bo preteklo še nekaj časa, ker se bo pripravljala tudi Kodeks ravnanja po vzoru kodeksa glede izvajanja Konvencije ZN o pravicah invalidov. Temeljal bo na že pripravljenih elementih kodeksa ravnanja o določitvi dogovorov med Svetom in Komisijo glede izvrševanja pravic in dolžnosti EU in držav članic glede Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini. Slovenija si bo še naprej prizadevala, da EU skupaj z državami članicami postane polnopravna pogodbenica Istanbulske konvencije.

Na Sodišču EU bo v letu 2019 zaključena tretja faza povečanja števila sodnikov na Splošnem sodišču. Zaradi postopnega širjenja pristojnosti Splošnega sodišča mu je predloženih vse več zadev. Ker je število vloženih zadev naraščalo, se je povečalo število nerešenih zadev in podaljšal se je čas trajanja postopkov. Ker je bilo to podaljševanje težko sprejemljivo za stranke, zlasti glede na zahteve iz 47. člena *Listine Evropske unije o temeljnih pravicah* in 6. člena *Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin*, in ker so vzroki za položaj, v katerem se je znašlo Splošno sodišče, strukturni, se je za odpravo tega položaja kot najbolj realna možnost pokazalo povečanje števila sodnikov. Za Slovenijo je bilo bistveno izrecno pravno zagotovilo, da se bodo izvedle vse tri faze postopka, tj. da bodo imele po koncu izvedene reforme vse države članice po dva sodnika na Splošnem sodišču, ob predpostavki, da se Sodišče za uslužbence vključi v strukturo Splošnega sodišča, oziroma da se spori v zvezi z javnimi uslužbenci Unije na prvi stopnji ponovno dodelijo Splošnemu sodišču.

Večletni finančni okvir

Komisija je maja 2018 izdala *Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za pravosodje in Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za pravice in vrednote*. Oba se nanašata na dva izmed aktov, ki vzpostavljajo programe, ki bodo del naslednjega večletnega finančnega okvira EU za obdobje 2021–2027, in bosta del Sklada za pravosodje, pravice in vrednote. Splošni cilj programa pravosodje je prispevanje k nadaljnjemu razvoju evropskega območja pravosodja, ki temelji na pravni državi, vzajemnem priznavanju in medsebojnem zaupanju; splošni cilj programa pravice in vrednote je zaščititi ter spodbujati pravice in vrednote, kakor so zapisane v Pogodbah EU, tudi s podpiranjem organizacij civilne družbe, da se ohranijo odprte, demokratične in vključujoče družbe. Pričakuje se, da bosta akta sprejeta v letu 2019.

Uredbi bosta pravni podlagi za objavo razpisov Komisije za sofinanciranje nepovratnih sredstev EU za izvedbo projektov s področja ciljev obeh programov ter bosta omogočili tudi, da nekatere mreže in povezave EU neposredno dobijo sredstva za svoje delovanje.

Slovenija podpira predlagani pristop, velik potencial programov je predvsem v možnosti za kvalitetno izobraževanje v pravosodju ter možnosti sofinanciranja projektov, ki prispevajo k podpiranju skupnih evropskih vrednot, kot so temeljne pravice, nediskriminacija in enakost, boj proti rasizmu, pravna država in neodvisnost sodstva, aktivna civilna družba, svoboda izražanja, boj proti nasilju, kulturna raznolikost, zaščita invalidov ter udeležba državljanov v demokratičnem življenju.

NOTRANJE ZADEVE

UNIJA KOT OBMOČJE SVOBODE IN VARNOSTI

Preteklo 18-mesečno obdobje je zaznamovalo nadaljnje soočanje s posledicami migracijske in varnostne krize v letih 2015 in 2016. Prvo je povzročil v veliki meri nekontroliran prihod velikega števila migrantov v EU, drugo pa teroristični napadi v več državah članicah EU in drugi povezani varnostni izzivi.

V tem času so bili sprejeti številni strateški in programski načrti, ki so začrtali smernice za prihodnje politike. Izhodišče razprav sta bili dve evropski agendi – o migracijah in o notranji varnosti, ki ju je Komisija predstavila že maja 2015. Aktualne usmeritve pa so bile podane v sklepih Evropskega sveta, sprejetih na zasedanjih 19. oktobra 2017 in 28. junija 2018. V njih so se voditelji držav in vlad strinjali, da je temeljni pogoj za delujočo migracijsko politiko EU celostni pristop, ki vključuje učinkovitejši nadzor zunanje meje EU, tudi z okrepitevijo Evropske mejne in obalne straže, povečano zunanje delovanje in notranji vidiki, skladni z vrednotami EU. Voditelji so se zavzeli za okrepljeno politiko vračanja in pozvali k polnemu izvajanju sporazuma EU-Turčija. Ta celovit pristop, usmerjen v preprečevanje nezakonitih migracij in ne le v soočanje z njihovimi posledicami, zagotavlja priložnost za rešitev gordijskega vozla, ki je v zadnjih nekaj letih nastal v evropski azilni in migracijski politiki.

V zvezi z zagotavljanjem notranje varnosti EU so voditelji poudarili zavezanost krepitvi policijskega in pravosodnega sodelovanja, boju proti organiziranemu kriminalu, vključno s trgovino z mamili in trgovino z ljudmi, krepitvi boja proti terorizmu, zlasti s preprečevanjem radikalizacije in ekstremizma, pa tudi prizadevanji za odstranjevanje terorističnih vsebin na spletu. Da bi dosegli ta cilj, je treba še okrepiti interoperabilnost informacijskih sistemov. Poseben cilj v tem sklopu je nadaljnji razvoj zmogljivosti, potrebnih za spodbujanje kibernetске varnosti in preprečevanje kibernetских tveganj, z boljšim čezmejnim usklajevanjem organov pregona.

Vse navedene cilje poudarjajo tudi tri države članice, ki bodo predsedovale Svetu EU od 1. januarja 2019 do 30. junija 2020.

Meje in vračanje

Celovit pristop k upravljanju migracij vključuje tudi učinkovit nadzor zunanjih meja EU in učinkovito politiko vračanja, ki morata biti skladna z načeli in vrednotami EU. Ti dve politiki bosta v središču prizadevanj tudi v prihodnjem obdobju, saj je eden od ključnih ciljev držav članic, vključno s Slovenijo, preprečitev ponovitve situacije iz leta 2015 in nadaljnje preprečevanje nezakonitih migracij na vseh obstoječih in nastajajočih poteh.

Slovenija ocenjuje, da je nadaljnje delo potrebno na naslednjih področjih:

- pri okrepljenem nadzoru zunanjih meja EU, vključno s krepitvijo Evropske mejne in obalne straže,
- pri uvedbi novih ter nadgradnji obstoječih informacijskih sistemov (sistem vstopa/izstopa in ETIAS, VIS),
- pri izboljšanju učinkovitosti vračanja oseb, ki nimajo podlage za bivanje na ozemlju EU, ter
- pri ponovni vzpostavitvi celovitega delovanja schengenskega območja brez nadzora na notranjih mejah.

V prvi fazi krepitve Evropske mejne in obalne straže (EBCG – European Border and Coast Guard) je aktualna prenova pravne podlage iz predloga Komisije, ki ga je ta podala septembra 2018. V teh pogajanjih bo Slovenija podprla okrepitev EBCG, pri čemer pa bo uveljavljala nekatere pomisleke, zlasti povezane s stalno sestavo 10.000 uslužbencev EBCG.

Opozorila bo na odsotnost kriterijev, po katerih bi določili število uslužbencev, ki bi jih posamezna država prispevala v t. i. stalno sestavo Agencije, na problem izvršilnih pooblastil osebja Agencije z vidika suverenosti države pri izvajanju policijskih postopkov na njenem ozemlju, vprašanje financiranja usposabljanj, zaposlitev in napotitev ter na nerealno časovnico (vzpostavitev do leta 2020).

Druga faza bo odvisna od končnega besedila predloga uredbe, pričakujemo pa, da bo treba znatno okrepiti napotitve strokovnjakov različnih profilov v EBCG. To bo povezano z novimi zaposlitvami oziroma prerazporeditvami znotraj različnih enot policije in potrebnim usposabljanjem. Cilj bo zagotoviti, da standardi varovanja zunanje schengenske meje zaradi napotovanja v EBCG ne bodo nižji.

Stanje na področju vračanja tujcev, ki nimajo zakonitega naslova za bivanje v EU, je zelo slabo. Po podatkih Eurostat je stopnja vrnitev padla s približno 46% (leta 2016) na približno 37% (leta 2017). Zaradi tega je Evropski svet junija 2018 pozval Komisijo k predstavitvi rešitev, vključno s spremembo *Direktive o vračanju*. Komisija je predlog za spremembo direktive predstavila septembra 2018. Slovenija podpira spremembo pravne podlage, zlasti v delu, ki zagotavlja sodelovanje tujca v postopku vračanja, poenostavlja postopek in preprečuje sukcesivno vlaganje pravnih sredstev. Podpiramo tudi poenotenje definicije nekaterih temeljnih pojmov (npr. nevarnosti pobega, omejitve gibanja), kar bo zagotovilo enotnejše izvajanje direktive v državah članicah.

Z vidika Slovenije je pomembno tudi vprašanje začasne ponovne uvedbe nadzora na notranjih schengenskih mejah, ki ga že od leta 2015 izvaja pet držav članic schengenskega območja (Avstrija, Nemčija, Danska, Švedska in Norveška). Države nadzor utemeljujejo z zagotavljanjem notranje varnosti (sekundarne migracije), umik nadzora pa pogojujejo z okrepitevijo nadzora na zunanjih mejah EU ter dogovorom o konceptu solidarnosti v pravni podlagi Skupnega evropskega azilnega sistema.

Slovenija ne nasprotuje ukrepu začasne ponovne vzpostavitve nadzora na notranjih mejah kot takemu, pač pa njegovi nenamenski, neproporcionalni in neutemeljeni uporabi na notranji meji med Slovenijo in Avstrijo. Število nezakonitih prehodov slovensko-avstrijske meje še vedno ostaja na zelo nizki ravni. V enajstih mesecih leta 2018 so avstrijski organi vrnili 32 oseb, ki so iz Slovenije nezakonito vstopile v Avstrijo; leta 2017 je bilo teh oseb 39, leta 2016 pa 76.

Slovenija si bo prizadevala tudi za čim ugodnejši razplet pogajanj o predlogu sprememb *Zakonika o schengenskih mejah*, ki ga je Komisija predstavila septembra 2017 zaradi pritiska Avstrije, Nemčije, Danske, Francije in Norveške, ki so želele s spremembo doseči možnost podaljšanja začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah tudi do štirih let. Slovenija tudi v tem primeru ni nasprotovala spremembi pravne podlage, je pa zahtevala (in pri tem dobila široko podporo zlasti schengenskih držav na vzhodu EU), da se v predlog vključijo okrepljena postopkovna jamstva, predvsem obveznost posvetovanja z drugimi (prizadetimi) državami članicami ter večja vloga Sveta pri odločanju o podaljševanju ukrepa. Dosje je zdaj predmet pogajanj z Evropskim parlamentom, ki je novembra 2018 sprejel za Slovenijo zelo ugodno stališče.

Slovenija še naprej podpira proces širitve schengenskega prostora na Bolgarijo in Romunijo in ga ne pogojuje z dodatnimi pogoji, kot je na primer mehanizem za sodelovanje in preverjanje, saj bi bilo uvajanje kakršnihkoli novih pravil nekorektno ter diskriminatorno.

Priseljevanje in azil

Od leta 2015 je bilo za vzpostavitev učinkovitega nadzora nad nezakonitimi migracijami uvedenih več ukrepov. Zaradi tega se je število odkritih nezakonitih prehodov meje pri vstopu v EU od vrhunca v oktobru 2015 zmanjšalo za 95%, čeprav so se nedavno začeli povečevati tokovi na vzhodno- in zahodnosredozemski poti.

Podatki kažejo, da so se močno zmanjšali prihodi po osrednji sredozemski poti, vzhodno- in zahodnosredozemska pot pa sta še zelo aktivni.

Slovenija bo posebno pozornost še naprej namenjala razmeram na zahodnobalkanski migracijski poti in pomoči državam Zahodnega Balkana. K temu bomo pozivali tudi deležnike na ravni EU. Število nezakonitih prehodov se v celotni regiji Zahodnega Balkana ponovno povečuje. Pojavljajo se nove smeri, od katerih je za Slovenijo posebej aktualna tudi t. i. obalna pot, ki poteka iz Albanije proti Črni gori in dalje proti Bosni in Hercegovini, Hrvaški in Sloveniji.

Na področju upravljanja migracij Slovenija zagovarja skupni odziv in enotne politike, ki morajo problematiko obravnavati celostno. Za Slovenijo so ključna področja varovanje meja in učinkovit sistem vračanja, boj proti tihotapcem in trgovcem z ljudmi ter vzpostavitev takšnega azilnega sistema, ki bi državam članicam omogočal učinkovito upravljanje z azilnimi postopki tudi v času kriznih situacij.

Glede na sklepe Evropskega sveta bi moral biti dogovor glede reforme skupne evropske azilne politike dosežen do sredine leta 2018. Zakonodajni paket, ki ga je Komisija predstavila leta 2016, je sestavljen iz sedmih zakonodajnih predlogov, od katerih sta za dosego dogovora ključni *Uredba o azilnih postopkih* in *Dublinska uredba*. Pogajanja so v drugi polovici leta 2018 zastala, saj med državami članicami ostaja temeljna vsebinska dilema glede ravnotežja med solidarnostjo in odgovornostjo v primerih, ko v določeni državi pride do nenadnega izjemnega povečanja prošenj za azil, ki bi zahtevalo sprožitev postopkov za krizne razmere.

Slovenija zagovarja čimprejšnji zaključek pogajanj o zakonodajnem paketu, saj bo spremenjena pravna podlaga državam omogočila učinkovitejše vodenje postopkov in hkrati preprečevati zlorabe azilnega sistema za podaljševanje zadrževanja na ozemlju EU. Slovenija bo v pogajanjih zagovarjala tudi pomen učinkovite solidarnosti med državami članicami, ki mora tudi v prihodnje ostati steber evropskih politik, pri čemer pa morajo biti bremena opredeljena ob upoštevanju specifik in zmogljivosti posameznih držav. Solidarnost ne sme biti vsiljena, saj s tem izgubi svoj pomen in vlogo. Pri razpravi o odgovornosti in solidarnosti je treba upoštevati glavne cilje *Dublinske uredbe*, med katerimi sta tudi zagotovitev hitrega dostopa prosilcev za mednarodno zaščito do azilnega postopka in vsebinska obravnava prošnje s strani ene, jasno določene države članice.

Notranja varnost

EU in njene države članice so soočene z novimi in kompleksnimi varnostnimi grožnjami, kar še povečuje potrebo po nadaljnjem tesnejšem sodelovanju na vseh ravneh. Mnogi od današnjih varnostnih izzivov izvirajo iz nestabilnosti v naši bližnji soseščini in spreminjajočih se oblik radikalizacije, nasilja in terorizma. Slovenija je hkrati država z najbolj obremenjenim delom zunanje schengenske meje, kar prinaša vrsto varnostnih izzivov na področjih nezakonite trgovine z drogo, orožjem, tihotapljenja ljudi in v prihodnje vse bolj tudi v povezavi z ekološko kriminaliteto.

Na podlagi *Strategije notranje varnosti za obdobje 2010–2014* so bili sprejeti *Sklepi Sveta o prenovljeni strategiji notranje varnosti za Evropsko unijo 2015–2020*, ki podrobneje opredeljujejo prednostne naloge na področju notranje varnosti EU: preprečevanje in zatiranje terorizma, radikalizacije, vprašanje tujih terorističnih borcev, preprečevanje hudih oblik

organiziranega kriminala in boj proti njim ob upoštevanju cikla politik EU, preprečevanje kibernetске kriminalitete in boj proti njej ter okrepitev kibernetске varnosti. V okviru političnega cikla EU je bilo spomladi 2017 potrjeno nadaljevanje političnega cikla za boj proti resnim in hujšim oblikam kriminalitete, ki ima čezmejne značilnosti, za novo štiriletno obdobje, tj. 2018–2021.

Slovenija bo tudi v prihodnje podpirala pristop EU na področju boja proti resni in organizirani kriminaliteti, vključno s Političnim ciklom EU, ki je osrednje orodje za koordinacijo aktivnosti. Slovenija ocenjuje, da bi z vključitvijo ključnih deležnikov (ministrstev, javnih agencij, zavodov itd.) dali dodatni vsebinski in izvedbeni zagon politikam, ki so usmerjene v obvladovanje varnostnih groženj s področja hudih in organiziranih oblik kriminalitete, pa tudi drugih varnostnih tveganj, kot so radikalizacija, ekstremno nasilje in terorizem. Slovenija bo še naprej podpirala aktivnosti za preprečevanje radikalizacije, ki lahko vodi v nasilni ekstremizem ali terorizem. Aktivno bo vključena v novoustanovljeni Usmerjevalni odbor za preprečevanje radikalizacije, ki bo zagotovil enoten pristop držav članic in identificiral prioritete ter ključna področja v prihodnje. Poudarek na teh področjih mora biti ustrezno odražen tudi v prihodnjem večletnem finančnem okviru.

Slovenija prav tako podpira prizadevanja EU za sistematično in celovito ureditev področja odstranjevanja terorističnih spletnih vsebin, upoštevajoč, da svetovni splet zaradi svoje vsesplošne razširjenosti privablja tudi storilce hujših kaznivih dejanj, čemur smo bili priča v nedavnih terorističnih napadih na ozemlju EU. Komisija je septembra 2018 predstavila *Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju razširjanja terorističnih spletnih vsebin*, na podlagi katerega bodo potekala pogajanja z Evropskim parlamentom.

Civilna zaščita

Na področju civilne zaščite se je v zadnjem obdobju zaradi naravnih nesreč, ki so prizadele posamezne države članice (predvsem gozdni požari), pokazala potreba po hitrejšem odzivu. Zato je Komisija konec leta 2017 predlagala *Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Sklepa št. 1313/2013/EU o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite*.

Namen osnovnega sklepa iz leta 2013 je bil spodbujati in podpirati sodelovanje med državami članicami na področju civilne zaščite ter dopolnjevati njihove aktivnosti in usklajevati medsebojno pomoč držav članic ob večjih nesrečah v skladu z načelom subsidiarnosti, proporcionalnosti in solidarnosti. Pri sedanjem predlogu gre Komisija še korak dlje in predlaga povečanje pristojnosti Komisije, večje zahteve do držav članic na področju preventive ter občutno povečanje finančnih sredstev za področje civilne zaščite že v sedanji finančni perspektivi.

Slovenija je v dosedanjih pogajanjih uspela v kompromisno besedilo, ki je še predmet pogajanj z Evropskim parlamentom, vključiti več svojih predlogov. Čimprejšnji sprejem tega sklepa je uvrščen med prioritete naloge aktualne Komisije.

Slovenija bo v naslednjem obdobju dejavna v procesu priprave izvedbenih aktov novega sklepa. Pri pripravi večletnega finančnega okvira 2021–2027 bo zagovarjala ustrezno razporeditev sredstev v vse faze obvladovanja nesreč v skladu s celostnim pristopom. Zavzemala se bo za krepitev dejavnosti tako na področju preventive kot pripravljenosti in za povečanje zmožnosti za odzivanje na nesreče. Sledila bo smernicam Združenih narodov – Sendajskega okvira za zmanjšanje tveganj nesreč, ki je tudi vodilo Komisije za zagotovitev večje odpornosti in obnovo po nesreči in predstavlja priložnost za ponovno izgradnjo z večjo odpornostjo na prihodnje nesreče.

V naslednjem 18-mesečnem obdobju si bo Slovenija še naprej prizadevala za nadaljnje sodelovanje EU z državami kandidatkami in vključevanje potencialnih kandidatk v mehanizem Unije na področju civilne zaščite ter podpirala razvoj civilne zaščite v okviru evropske sosedске politike.

ZUNANJE ZADEVE IN OBRAMBA

Skupna zunanja in varnostna politika

Slovenija se bo tudi v naslednjem obdobju zavzemala za EU z močno in enotno skupno zunanjo in varnostno politiko, za EU, ki bo sposobna s svojo težo in odzivnostjo na globalni ravni uveljavljati skupne interese držav članic in delovati kot zanesljiva in vplivna mednarodna igralka.

Na podlagi *Deklaracije o zunanji politiki Republike Slovenije* in *Strategije slovenske zunanje politike* bo Slovenija dejavno sooblikovala vlogo EU kot močnejšega akterja na svetovnem prizorišču. Ključno je, da se tudi prek zunanjega delovanja EU krepijo mir, demokracija, varnost, pravna država, spoštovanje človekovih pravic in blaginja v Sloveniji, Evropi in svetu.

EU bo lahko uspešna navzven le, če bo ostala enotna in zvesta skupnim načelom in vrednotam. Zato si bo Slovenija prizadevala, da EU v zunanjem delovanju še naprej vodijo osnovna načela in cilji iz *Lizbonske pogodbe*. Predvsem mora EU ostati zagovornica spoštovanja in promocije demokracije, pravne države, človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter načel *Ustanovne listine OZN* in mednarodnega prava. Osrednji cilji ostajajo ohranjanje mednarodnega miru in varnosti, mirno reševanje sporov, pospeševanje trajnostnega razvoja in podpiranje globalne ureditve, ki temelji na sodelovanju, iskanju skupnega dobra in vladavini prava.

Vodilo skupnega zunanjega delovanja EU bo tudi v prihodnjih 18 mesecih *Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko EU* iz leta 2016. Slovenija si bo prizadevala za utrjevanje napredka, doseženega v zadnjih dveh letih pri izvajanju prednostnih področij te strategije. Nadaljevala se bodo prizadevanja za krepitev skupne varnosti in obrambe, za krepitev odpornosti partnerjev na Zahodnem Balkanu in v soseščini EU, za pripravo novih regionalnih strategij (v letu 2019 predvidoma glede Srednje Azije, Latinske Amerike), za povezovanje notranje in zunanje varnosti in za učinkovitejšo strateško komuniciranje (tudi prek izvajanja *Akcijskega načrta za usklajen odziv EU na dezinformacije iz decembra 2018*).

V času, ko se nekatere države odmikajo od multilateralizma in sprejemajo enostranske ukrepe, ko se kaže ponovni vzpon nacionalizma v svetu in se vzpostavljajo nova razmerja moči, hkrati pa se soočamo s številnimi varnostnimi izzivi, bo med prihodnjimi prednostnimi nalogami EU moralo ostati trdno zagovarjanje ohranitve in krepitev večstranskega sodelovanja v mednarodni skupnosti. Nujna bo promocija prednosti večstranske diplomacije, regionalnega sodelovanja in spoštovanja mednarodnega prava oziroma na pravih temelječega mednarodnega reda, kar je ključno za ohranjanje mednarodnega miru in varnosti. Slovenija se bo s tem namenom zavzemala za nadaljnje tesno sodelovanje EU z OZN in zvezo NATO ter za krepitev partnerstev z regionalnimi mednarodnimi organizacijami, od Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), Sveta Evrope, Afriške unije, Lige arabskih držav do Združenja držav jugovzhodne Azije (ASEAN) in Skupnosti latinskoameriških in karibskih držav (CELAC). Spodbujala bo proaktivno delovanje EU in se zavzemala za njeno enotnost pri ohranjanju in uresničevanju ključnih mednarodnih dogovorov, npr. Pariškega sporazuma o podnebni spremembi, iranskega jedrskega dogovora in ciljev trajnostnega razvoja. V času kompleksnih izzivov globalnih razsežnosti je treba ne le vzdrževati, ampak krepiti obstoječo mednarodno

arhitekturo na področjih promocije in varstva človekovih pravic, mednarodnega kazenskega pravosodja, razorožitve, nadzora nad oborožitvijo in neširjenjem orožij za množično uničevanje, kar je izjemnega pomena tudi pri reševanju severnokorejskega jedrskega vprašanja.

Slovenija se bo zavzemala za vključevanje človekovih pravic v vse segmente zunanjega delovanja EU in bo tvorno sodelovala pri oblikovanju in koordinaciji stališč glede človekovih pravic, ki jih EU zastopa v mednarodnih forumih, še posebej v okviru OZN, OVSE, Sveta Evrope in Mednarodne zveze za spomin na holokavst. Gradila bo na izkušnjah svojega članstva v Svetu OZN za človekove pravice 2016–2018, se zavzemala predvsem za pravice ranljivih skupin (otrok, starejših, LGBTI), za preprečevanje diskriminacije, doseganje enakosti spolov, promocijo človekovih pravic skozi izobraževanje in usposabljanje za človekove pravice, za podporo mladim in sodelovanje s civilno družbo. Slovenija se bo zavzemala za uveljavljanje načela odgovornosti zaščititi in spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava ter mednarodnega prava človekovih pravic. Še naprej bo opozarjala na pomen preprečevanja rasizma, ksenofobije, nestrpnosti in sovražnega govora.

V okviru zavzemanja za mir, varnost in politično stabilnost v sosedstvu EU in širše v svetu bo Slovenija posebno pozornost namenjala evropski perspektivi Zahodnega Balkana, krepitvi evropske sosedске politike prek nadaljnega razvijanja dvostranskih odnosov z državami v vzhodni, južni soseščini in regionalnih pobud za sodelovanje (Vzhodnega partnerstva, Unije za Sredozemlje) ter enakopravnemu partnerstvu z Afriko. Osredotočala se bo na preventivno delovanje, iskanje mirnih rešitev, človekovo varnost ter predvsem aktivni pristop EU do kriznih žarišč oziroma reševanja dlje časa trajajočih političnih in varnostnih kriz in konfliktov, npr. v Ukrajini, Libiji, Siriji, Jemnu, na Korejskem polotoku, v Afganistanu, Mjanmaru, Venezueli in v Afriki, predvsem regijah Sahela in Roga Afrike. Slovenija bo zagovarjala enotno in uravnoteženo politiko EU do obeh strani v izraelsko-palestinskem sporu, spoštovanje mednarodnega prava ter aktivnejšo in vidnejšo vlogo EU v prizadevanjih za ponovni zagon bližnjevzhodnega mirovnega procesa s ciljem vzpostavitve soobstoja dveh držav. Slovenija bo sodelovala s podobno mislečimi državami v skupnih pobudah za priznanje Palestine.

Med globalnimi izzivi, s katerimi se bo morala EU nedvomno še soočiti, bodo še naprej migracije. Slovenija bo podpirala iskanje skupnih evropskih rešitev, se zavzemala za odpravo temeljnih vzrokov migracij (sodelovanje pri iskanju političnih rešitev kriz, preventivna diplomacija, mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč) ter sodelovanje z državami izvora in tranzita. Posebno pozornost bo namenjala zahodno-balkanski migracijski poti in pomoči EU tej regiji pri soočanju z migracijskimi pritiski. Tudi na področju boja proti terorizmu in nasilnemu ekstremizmu bo Slovenija podpirala nadaljnje sodelovanje s partnerskimi državami in mednarodnimi institucijami, pri tem bodo njene geografske prioritete Zahodni Balkan, Severna Afrika in Bližnji vzhod. Aktivnosti se bodo osredotočale predvsem na zaščito pred dejanji terorizma in nasilnega ekstremizma, preprečevanje vzrokov in okoliščin za radikalizacijo, boj proti financiranju terorističnih aktivnosti in kazenski pregon storilcev terorističnih dejanj.

Posebne pomena pri zagotavljanju varnosti EU bo tudi krepitev odpornosti EU in držav članic na novodobne varnostne izzive, predvsem hibridne in kibernetске grožnje. Slovenija bo podpirala nadaljnjo izgradnjo zmogljivosti EU in članic za okrepitev kibernetске varnosti in preprečevanje kibernetских napadov, vključujoč pripravo režima omejevalnih ukrepov EU za boj proti zlonamernim kibernetским aktivnostim. Zagovarjala bo tudi tesno sodelovanje institucij EU in držav članic za preprečevanje širjenja zavajajočih informacij v EU, na Zahodnem Balkanu ter v vzhodni in južni soseščini.

EU je eden ključnih mednarodnih akterjev na področju varovanja okolja in soočanja s podnebnimi spremembami. Njihove posledice prinašajo varnostna tveganja in sodijo tudi med osrednje vzroke nestabilnosti in konfliktov, ki se odvijajo nedaleč od EU (Bližnji Vzhod, Rog Afrike in Sahel). Slovenija se bo zavzemala, da EU tudi v prihodnje poudarja povezavo med

podnebjem in varnostjo. V tej luči bo Slovenija v okviru EU še naprej podpirala izvajanje priporočil Visokega globalnega panela za vodo in mir (2017), ki med drugim vključujejo poziv k spoštovanju mednarodnega humanitarnega prava, ko gre za zaščito vodnih virov in vodne infrastrukture v oboroženih spopadih, ter poziv h krepitvi čezmejnega vodnega sodelovanja z namenom ohranjanja ali vzpostavljanja mednarodnega miru in varnosti.

Z namenom reševanja vprašanj skupnega interesa in globalnih izzivov bo Slovenija še naprej izpostavljala pomen sodelovanja EU s ključnimi globalnimi in regionalnimi akterji. Podpirala bo ohranjanje zgodovinske čezatlantske vezi in s tem namenom reden politični dialog EU z ZDA kot strateškim partnerjem na mnogih področjih. Le prek konstruktivnega dialoga je mogoče sproti reševati odprta vprašanja, morebitna nesoglasja in izpostavljati pomen skupnih demokratičnih vrednot. Slovenija se bo zavzemala tudi za nadaljnjo krepitev strateškega partnerstva EU s Kanado. V odnosih z Rusijo bo EU nadaljevala z dosedanja enotno politiko ohranjanja dialoga in hkrati omejevalnih ukrepov zaradi nespoštovanja načel mednarodnega prava, kršenja suverenosti in ozemeljske celovitosti Ukrajine. Pristop do Rusije bo še naprej usmerjalo pet načel: celovita uveljavitev dogovorov iz Minska; krepitev sodelovanja z vzhodnimi partnerji; krepitev odpornosti EU (na kemične, biološke in jedrske nevarnosti, kibernetске grožnje) in strateško komuniciranje; selektivno sodelovanje z Rusijo na področjih, ki so v interesu EU; krepitev medčloveških stikov in podpora ruski civilni družbi.

Slovenija bo podpirala nadaljnjo krepitev dvo- in večstranskega sodelovanja EU na področjih skupnih interesov s partnerji v Aziji (vključujoč Kitajsko, Japonsko, Indijo in Republiko Korejo), še zlasti v okviru azijsko-evropskih srečanj (ASEM) in prek nadaljnjega dela na področju krepitve povezljivosti Evrope in Azije. Podpirala bo tudi nadaljnje sodelovanje z državami in regijami v Afriki (vključujoč Etiopijo, Gano, Južno Afriko, Nigerijo, Zelenortske otoke v Podsaharski Afriki), z regijo Zaliva ter z Latinsko Ameriko in Karibi. Glede na iztek *Cotonoujskega sporazuma* leta 2020 bo Slovenija dejavna v procesu priprave novega sporazuma o odnosih med EU in skupino afriških, karibskih in pacifiških držav.

Slovenija bo tvorno sodelovala v razpravah o možnih načinih krepitve učinkovitosti pri sprejemanju odločitev na področju skupne zunanje in varnostne politike, predvsem v smislu izkoriščanja možnosti, ki jih že nudi *Lizbonska pogodba*.

Slovenija se bo v pogajanjih o izstopu Združenega Kraljestva iz EU (predvidoma marca 2019) zavzemala za tesno prihodnje partnerstvo EU z Združenim kraljestvom na področju zunanjih zadev in varnostne politike, ki temelji na skupnih vrednotah in interesih.

Skupna varnostna in obrambna politika

Slovenija bo tudi v naslednjem obdobju dejavna v procesu nadaljnje krepitve EU na področju varnosti in obrambe. Pri tem bo upoštevala novo raven ambicij skupne varnostne in obrambne politike (SVOP), opredeljene na podlagi *Globalne strategije EU, skupne deklaracije EU in NATO (2016)* ter *Evropskega akcijskega načrta za obrambo Komisije*. Z namenom krepitve varnosti EU, izkazovanja solidarnosti med državami članicami EU, poglobljenega sodelovanja na področju varnosti in obrambe, bo Slovenija kot članica Stalnega strukturnega sodelovanja (PESCO) aktivno sodelovala pri *Nacionalnem izvedbenem načrtu izpolnitve kriterijev in zavez PESCO* in sodelovala v PESCO-projektih. Še naprej bo podpirala oblikovanje novih pobud SZVP in SVOP, ki odražajo višjo raven ambicij EU, kot so na primer Evropski mirovni sklad (EPF), Usklajeni letni načrt za obrambo (CARD) in Zmogljivost za načrtovanje in vodenje vojaških neizvršilnih misij SVOP (MPCC).

Zagovarjali bomo vključujoč, ciljno naravnani pristop, ki naj okrepi varnost EU in njenih zunanjih meja, omogoči učinkovitejše odzivanje na zunanje krize ter okrepi stabilnost in zmogljivost partnerskih držav. Pri tem bomo zagovarjali tudi načelo enotnega nabora sil in razvoja zmogljivosti ob upoštevanju načela komplementarnosti z Natom ter si prizadevali za učinkovito izvajanje skupne deklaracije EU–NATO, kjer je za Slovenijo med drugim zelo

pomembno usklajeno zoperstavljanje kibernetским in hibridnim grožnjam, ter aktivno sodelovanje pri razvoju vojaške mobilnosti.

Slovenija bo še naprej zagovarjala polno izrabo in nadgradnjo obstoječega pravnega ter institucionalnega okvira, instrumentov in mehanizmov ter razvoj partnerstev, zlasti z NATO in OZN ter državami Zahodnega Balkana.

Slovenija se bo še naprej zavzemala za vključujoč pristop pri krepitvi in uravnoteženju obrambne industrijske in tehnološke baze ter podpirala Evropski obrambni industrijski razvojni program s ciljem podpore in krepitve konkurenčnosti in inovativnosti evropske obrambne industrije. Prav tako bo podpirala oblikovanje Evropskega obrambnega sklada (EDF) z namenom usklajevanja, dopolnjevanja in povečevanja nacionalnih naložb v obrambne raziskave, razvoj prototipov ter nakup obrambne opreme in tehnologije. Tako kot doslej bo Slovenija tudi naprej aktivno sodelovala pri delu Evropske obrambne agencije, še zlasti na področju razvoja zmogljivosti.

Posebno pozornost bo posvetila civilnim vidikom in izvajanju dogovora o zavezah razvoja civilnih zmogljivosti kriznega upravljanja SVOP. S tem namenom bo pripravila nacionalni akcijski načrt, s katerim bo začrtala nadaljnji razvoj zmogljivosti, dopolnitev zakonskega in doktrinarnega okvira ter morebitnega sodelovanja z drugimi državami članicami na tem področju.

Na ravni EU si bo prizadevala za krepitev integriranega pristopa, optimizacijo postopkov odločanja in načrtovanja operacij in misij skupne varnostne in obrambne politike, boljše celostno situacijsko zaznavanje, preprečevanje konfliktov in nadaljnjo krepitev sodelovanja deležnikov skupne varnostne in obrambne politike ter notranjih zadev in pravosodja pri zagotavljanju zunanje in notranje varnosti EU. Glede predloga EPF si bo prizadevala za sprejem dogovora, ki bo omogočil učinkovitejše izvajanje obrambnih in vojaških aktivnosti EU, nadaljnjo krepitev partnerjev ter druge povezane naloge, hkrati pa zagotovil ustrezno preglednost, učinkovitost in vlogo držav članic ter institucij skupne zunanje in varnostne politike pri njegovi uporabi in upravljanju.

Nadaljevala bo s sodelovanjem v operacijah in misijah skupne varnostne in obrambne politike EU v Bosni in Hercegovini, na Kosovu, v Maliju, Sredozemlju in na Bližnjem vzhodu. Glede na razvoj okoliščin, interese in zmožnosti se bo po potrebi odločala za sodelovanje v dodatnih operacijah in misijah s poudarkom na bližnji in daljni soseščini. Z ohranjanjem ustreznega obsega in oblike prispevkov v vojaških operacijah in misijah EU bo zagotovljeno izpolnjevanje operativnih kriterijev in zavez, ki izhajajo iz članstva Slovenije v stalnem strukturnem sodelovanju na področju varnosti in obrambe EU (PESCO).

Slovenija se bo zavzemala za uresničevanje vseh omenjenih skupnih pobud, načel in vrednot EU tudi v okviru priprav in izvedbe predsedovanja Svetu EU v triu z Nemčijo in Portugalsko (2020–2021).

Širitev EU

Zavezanost regiji, ki je geografsko obkrožena z državami članicami EU, je bila s strani držav članic EU dana že leta 2003 na vrhu v Solunu, februarja 2018 pa je Komisija z objavo *Širitvene strategije EU* do Zahodnega Balkana predstavila aktualizirane temelje za širitveno politiko do Zahodnega Balkana. Zavezanost EU širitveni politiki je bila v letu 2018 ponovno potrjena tudi na vrhu v Sofiji, kjer je bila sprejeta t. i. *Sofijska prioritetna agenda*, instrument za okrepljeno sodelovanje EU z regijo.

Slovenija bo skladno z zavezo držav članic EU o soglasni podpori evropski perspektivi Zahodnega Balkana podpirala nadaljnji reformni napredek držav regije na poti integracije v EU. Delovanje Slovenije do Zahodnega Balkana je ena od prioritet slovenske zunanje politike, s ciljem zagotavljanja varnosti, stabilnosti in razvoja regije.

Slovenija se zavzema za individualni pristop do posameznih držav regije ter kredibilno odzivnost na strani EU – ob reformnem napredku in izpolnjenih kriterijih je potreben napredek na EU-poti. Slovenija bo ob tem še naprej zagovarjala stališče, da lahko proces širitve EU poteka vzporedno z razpravo o prihodnosti EU. Slovenija izpostavlja pomen dobrososedskih odnosov in reševanja odprtih vprašanj v regiji, spravo in krepitev regionalnega sodelovanja (tudi na področju gospodarskega sodelovanja in poveztljivosti). Napredek, spoštovanje standardov in stabilnost regije so v našem temeljnem interesu. Zlasti pomemben je napredek na področju vladavine prava.

Slovenija bo državam regije še naprej nudila močno in kontinuirano politično podporo pri njihovem približevanju EU – tako v okviru struktur Sveta EU kot tudi v bilateralnih stikih z drugimi državami članicami EU. V kontekstu širitvenega procesa EU bo Slovenija še naprej poudarjala pomen širitvene politike kot najuspešnejšega orodja EU za zagotavljanje stabilnosti in napredka regije. Državam Zahodnega Balkana bo še naprej nudila podporo, tako dvostransko v okviru izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja kot v okviru projektov, ki se financirajo iz sredstev EU preko Instrumenta za predpristopno pomoč.

Slovenija bo še naprej opozarjala, da je treba rešiti odprta vprašanja v medsebojnih odnosih držav Zahodnega Balkana. Naše dejavnosti bodo usmerjene k promociji dobrososedskih odnosov, ustvarjanju podlage za učinkovito reševanje odprtih dvostranskih vprašanj in kreptvi regionalnega sodelovanja. Slovenija bo tudi v naslednjem obdobju dejavna na področju regionalnega sodelovanja v okviru Brdo-Brioni procesa, Berlinskega procesa, Srednjeevropske pobude, Jadransko-jonske pobude, Procesa sodelovanja v jugovzhodni Evropi in Regionalnega sveta za sodelovanje. Poleg tega bo nadaljevala z izvajanjem slovenskih pobud Pozitivna agenda za mlade na Zahodnem Balkanu in Integrirano upravljanje notranje varnosti.

V širitvenem procesu je poleg držav Zahodnega Balkana tudi Turčija, s katero je dinamika pogajalskega procesa, poleg kriterijev za odprtje posameznih poglavij, vezana na izpolnjevanje pričakovanj EU glede vladavine prava in človekovih pravic. Aktualna vsebina odnosov EU s Turčijo se tako osredotoča na sodelovanje na prioritethih področjih (med drugim na področju migracij). Slovenija podpira te aktivnosti in ohranjanje dialoga s Turčijo, saj meni, da so v strateškem interesu EU.

Razvojno in humanitarno sodelovanje

Preko mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Slovenija kot razvita in odgovorna država prispeva k bolj uravnoteženemu in pravičnemu svetovnemu razvoju ter prevzema soodgovornost za odpravo revščine in neenakosti ter doseganje trajnostnega razvoja. Prispeva tudi k soočanju s posledicami humanitarnih kriz, kreptvi odpornosti na krize in njihovemu preprečevanju, s čimer med drugim pomaga pri odpravljanju temeljnih vzrokov migracij.

Slovenija kot članica EU prispeva k uresničevanju *Evropskega soglasja o humanitarni pomoči* in *Novega Evropskega soglasja o razvoju med institucijami EU* (Evropska komisija, Svet EU, Evropski parlament) in državami članicami, ki je junija 2017 nadomestil *Evropsko soglasje o razvoju* iz leta 2006. Kot strateški dokument razvojnega sodelovanja EU novo soglasje pomeni odziv EU in držav članic na Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 (*Agenda 2030*) s skupno vizijo o vsebini in načinu izvajanja politike razvojnega sodelovanja EU v obdobju do leta 2030.

Slovenija bo v skladu s stališčem EU podpirala prizadevanja generalnega sekretarja OZN za reformo razvojnega segmenta OZN, s ciljem učinkovitejšega uresničevanja *Agende 2030* in obravnave človekovih pravic, vključno z enakostjo spolov.

Slovenija bo aktivno sodelovala pri pripravah na Visoki politični forum (HLPF – High Level Political Forum) pod okriljem Generalne skupščine OZN in Ekonomskega in socialnega sveta OZN, ki bo potekal septembra 2019 v okviru visokega zasedanja Generalne skupščine OZN na ravni vodij držav in vlad. Visoki politični forum ima glavno vlogo pri spremljanju napredka pri uresničevanju *Agende 2030* na svetovni ravni.

V sklopu prizadevanj za vzpostavitev novega večletnega finančnega okvira EU po letu 2020, se predvideva vzpostavitev novega finančnega instrumenta EU za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI). Slovenija bo aktivno sodelovala v razpravah in pogajanjih o modalitetah tega instrumenta in se pri tem zavzemala za vključujoč pristop vseh deležnikov, predvsem pa manjših držav članic pri njegovem izvajanju. Zagovarjala in spodbujala bo vključevanje civilne družbe ter zasebnega sektorja, še posebej mikro, malih in srednje velikih podjetij, kot enakovrednih in nepogrešljivih partnerjev v razvoju. Podpirala bo poenostavitve, komplementarnost in doseganje sinergij, tako znotraj institucij kot med njimi, še posebej na področju razvojnega financiranja. Prizadevala si bo za takšno ureditev, ki bo ob uresničevanju ciljev EU na področju zunanje politike EU v čim večji meri omogočila sodelovanje slovenskih izvajalcev pri dejavnostih, ki jih ti instrumenti podpirajo.

Kot razvita država članica EU bo Slovenija še naprej prispevala k odpravi revščine ter k pravičnejšemu in uravnoveženemu mednarodnemu razvoju. Sodelovala bo v prizadevanjih mednarodne skupnosti za ustrezno in hitro reševanje humanitarnih kriz v svetu. V tem kontekstu bo delovala na podlagi *Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije* kot ključnega strateškega dokumenta mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, ki temelji na pravnem redu Republike Slovenije in EU, standardih in merilih Odbora za razvojno pomoč OECD, načelih skladnosti politik za razvoj in učinkovitosti razvojnega sodelovanja, pristopu na podlagi človekovih pravic, mednarodnem humanitarnem pravu in humanitarnih načelih ter na prioritetah njene zunanje politike, izkušnjah in primerjalnih prednostih.

Slovenija bo na podlagi evropskih vrednot spodbujala države v razvoju h krepitvi miroljubnih in vključujočih družb, s poudarkom na dobrem upravljanju, enakih možnostih in kakovostnem izobraževanju. V tem okviru bo posebno pozornost namenila enakosti med spoloma in krepitvi vloge žensk v družbi. Zavzemala se bo za varovanje okolja in reševanje okoljskih izzivov, vključno s posledicami podnebnih sprememb, pri čemer bo v ospredju trajnostno gospodarjenje z naravnimi in energetskimi viri.

Slovenija bo še naprej prispevala k dosežkom EU na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Prizadevala si bo za postopno povečanje deleža bruto nacionalnega dohodka (BND) za uradno razvojno pomoč, saj se je skupaj z drugimi državami, ki so postale članice EU po letu 2002, zavezala, da si bo do leta 2030 prizadevala povečati uradno razvojno pomoč na 0,33% BND.

Slovenija bo še naprej sodelovala tudi v procesih po izteku *Cotonoujskega sporazuma*, sklenjenega med EU ter skupino afriških, karibskih in pacifiških držav za obdobje 2000–2020. Spremljala bo pogajanja o odnosih teh držav z EU po letu 2020 ter pri tem sooblikovala stališča EU. Zavzemala se bo za partnerstvo med EU in afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami na podlagi *Agende 2030*, *Globalne strategije za zunanjo in varnostno politiko EU* in *Evropskega soglasja o razvoju*.

V okviru *Evropske agende o migracijah* bo Slovenija tudi preko mehanizmov razvojnega sodelovanja še naprej delovala s ciljem odpravljanja temeljnih vzrokov za migracije.

Še naprej bo pozorno spremljala delovanje Evropskega sklada za trajnostni razvoj (EFSD), namenjenega krepitevi zasebnih naložb in odpravljanju ovir za naložbe za trajnostni razvoj v regijah izvora in tranzita nezakonitih migracij, ter ustrezno pozornost posvetila Kriznemu skrbniškemu skladu za stabilnost in odpravljanje temeljnih vzrokov za nezakonite migracije in razseljene osebe v Afriki.

Na področju mednarodne humanitarne pomoči si bo Slovenija tudi v prihodnje prizadevala za krepitev vloge EU kot največje globalne donatorice mednarodne humanitarne pomoči. V novi *Resoluciji o razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči* je poudarjen tako pomen spoštovanja humanitarnih načel in mednarodnega humanitarnega prava kot tudi hitrega in učinkovitega odziva na nujne potrebe. Posebna pozornost je posvečena dopolnjujočemu delovanju mednarodne humanitarne pomoči in mednarodnega razvojnega sodelovanja, s poudarkom na povezovanju programov rekonstrukcije in rehabilitacije z aktivnostmi mednarodnega razvojnega sodelovanja. Prav tako so izpostavljene aktivnosti za zmanjšanje ranljivosti in tveganja za krize ter preventivno delovanje in krepitev odpornosti.

Skupna trgovinska politika EU

Slovenija ima izrazito izvozno usmerjeno gospodarstvo, kar pomeni, da je močno izpostavljeno razmeram v mednarodnem okolju. Stabilnost in transparentnost mednarodne ureditve sta poleg urejenega notranjega trga zato pomembna dejavnika, ki močno vplivata na blaginjo državljanov Slovenije. Za Slovenijo je bistvenega pomena, da je dejavna članica mednarodnih institucij, ki delujejo po transparentnih in predvidljivih pravilih, ki jih imamo možnost sooblikovati. Trgovinska politika EU se bo v prihodnje oblikovala v spremenjenih mednarodnih okoliščinah, nastalih zlasti kot posledica odločitve Združenega kraljestva o izstopu iz EU ter aktualnih in napovedanih ukrepov administracije ZDA za zaščito ameriškega gospodarstva, v tem okviru pa tudi odnosa do obstoječih in novih trgovinskih sporazumov ter multilateralnega trgovinskega sistema z osrednjo vlogo WTO.

Slovenija si bo prizadevala za dejavno in konstruktivno sooblikovanje trgovinske politike EU. Podpirala bo odprto in pošteno trgovino, ki temelji na pravilih. Slovenija pozdravlja okrepitev vloge skupne trgovinske politike v okviru EU.

Strategija trgovinske politike EU je zasnovana v dokumentu *Trgovina za vse: za odgovornejšo trgovinsko in naložbeno politiko* iz leta 2015, ki ga dopolnjuje dokument *Uravnotežena in napredna trgovinska politika za izkoriščanje globalizacije* iz leta 2017. Dokumenta vsebujeta nabor instrumentov trgovinske politike za reševanje sodobnih izzivov, izkoriščanje pozitivnih vidikov globalizacije in ustvarjanje enakih konkurenčnih pogojev. EU mora okrepiti svojo vlogo pri oblikovanju mednarodnih trgovinskih pravil in standardov na področju delavskih pravic, sociale, okolja, zaščite potrošnikov, zaščite podatkov, varnosti hrane, itd. EU mora v ta namen graditi zavezištva z enako mislečimi partnericami. Posebno pozornost je treba posvetiti krepitevi zaupanja javnosti v trgovinsko politiko.

Slovenija ostaja zavezana multilateralnemu trgovinskemu sistemu z osrednjo vlogo WTO. Podpira nadaljevanje dela po 11. ministrski konferenci WTO decembra 2017 v Argentini in dogovor o ureditvi ribiških subvencij do konca leta 2019. Hkrati si prizadeva za napredek in rezultate v okviru plurilateralnih pobud, ki vključujejo e-trgovino, domačo zakonodajo pri storitvah, olajševanje investicij ter mikro, majhna in srednja podjetja. Sedanja kriza multilateralnega trgovinskega sistema, v katerem so ogrožena osnovna načela in pravila WTO ter učinkovitost mehanizma za reševanje sporov, narekuje nujno posodobitev WTO, da bi ta postala učinkovitejša in bolj odzivna na spremembe v svetu. Slovenija podpira vodilno vlogo EU v tem procesu. Podpira celovite predloge EU za posodobitev WTO, ki zajemajo oblikovanje novih pravil, transparentnost in reševanje sporov. Slovenija bo podpirala tudi širitev članstva WTO, zlasti z državami z območja jugovzhodne Evrope.

Sklepanje prostotrgovinskih sporazumov s podobno mislečimi partnericami prispeva k ustvarjanju pozitivne trgovinske agende, zato Slovenija izraža zadovoljstvo nad podpisom sporazumov o prosti trgovini s Kanado, Japonsko in Singapurjem. Zavzema se za čimprejšnji zaključek pogajanj o trgovinskih sporazumih z državami Mercosur, Filipini, Indonezijo, Avstralijo in Novo Zelandijo ter posodobitev sporazumov z Mehiko in Čilom, pod pogojem sklenitve uravnoteženih sporazumov in upoštevanja tistih stališč Slovenije, od katerih ne bomo odstopali.

Slovenija od Komisije pričakuje preglednost trgovinskih pogajanj, tako v razmerju do institucij EU kot tudi v razmerju do deležnikov in državljanov. Meni, da lahko ti sporazumi, še posebej sporazum o prosti trgovini z Japonsko, ki je ena od naših prioriternih trgov, nadgradijo ter dopolnijo bilateralno sodelovanje Slovenije z navedenimi državami. Slovenija si bo dejavno prizadevala za ozaveščanje gospodarskih subjektov o priložnostih in prednostih, ki jih prinašajo prostotrgovinski sporazumi. Pozdravlja pripravo letnega poročila Komisije o izvajanju sporazumov o prosti trgovini, ki je leta 2018 izšlo drugič.

Trgovinski odnosi med EU in ZDA so pomembni za gospodarstvo EU. Slovenija se zavzema za ohranjanje konstruktivnega dialoga z ZDA, s trdnimi stališči do občutljivih področij, ki jih je v preteklosti zastopala v okviru trgovinskih pogajanj, zlasti na področju kmetijstva in standardov EU glede varne hrane.

Na področju naložb se Slovenija zavzema za učinkovit sistem zaščite naložb in reševanja naložbenih sporov v skladu s pogodbami EU in mednarodnim investicijskim pravom. Zagovarja reformo sistema bilateralnega naložbenega sodišča (ICS – Investment Court System) pred njegovo vključitvijo v trgovinske in naložbene sporazume, pomisleke pa ima tudi glede projekta multilateralnega naložbenega sodišča (MIC – Multilateral Investment Court). Slovenija meni, da je mnenje Sodišča EU v zadevi *Mnenje 1/17* o skladnosti ICS s pogodbami EU in temeljnimi pravicami ključno za reformo naložbene politike EU in ga bo v vseh dosjelih s področja naložbene politike dosledno spoštovala.

Od jeseni 2017 se obravnava predlog *Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Evropski uniji*, kot odziv na povečan trend prevzemov evropskih podjetij s ključnimi tehnologijami, ki bi lahko imeli vpliv na varnost ali javni red v državah članicah. Slovenija deli legitimne pomisleke v zvezi z nekaterimi neposrednimi tujimi naložbami. Poudarja pomen spoštovanja individualnih ureditev in pristojnosti držav članic na področju sprejemanja končnih odločitev glede konkretne neposredne tuje naložbe. Konec novembra 2018 je bil v dialogu dosežen politični dogovor. Uredba bo predvidoma sprejeta v prvem četrtletju 2019 in naj bi se začela uporabljati 18 mesecev po začetku veljavnosti.

Od konca 2016 se obravnava tudi predlog *Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi režima Unije za nadzor izvoza, prenosa, posredovanja, tehnične pomoči in tranzita blaga z dvojno rabo (prenovitev)* v skladu s cilji trgovinske politike EU „Trgovina za vse“ in z evropsko varnostno strategijo, ki bo zagotovil, da bodo države članice spoštovale svoje mednarodne obveznosti zlasti glede neširjenja orožja za množično uničevanje. Slovenija poudarja pomen oblikovanja jasnih določb ureditve, ki bodo krepile konkurenčnost EU, sledile mednarodnim obveznostim ter odgovarjale na sodobne varnostne izzive.

Slovenija podpira uporabo instrumentov trgovinske zaščite za odpravo nepoštenih trgovinskih praks od primera do primera, pri čemer pričakuje njihovo uporabo zgolj kot dopolnilno orodje za obravnavo svetovnih presežnih zmogljivosti.

Ljubljana, dne 8. marca 2019

EPA 347-VIII

Državni zbor
Republike Slovenije

mag. Dejan Židan l.r.

predsednik

¹ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi pravil o dostopnosti na trgu gnojilnih proizvodov z oznako CE.